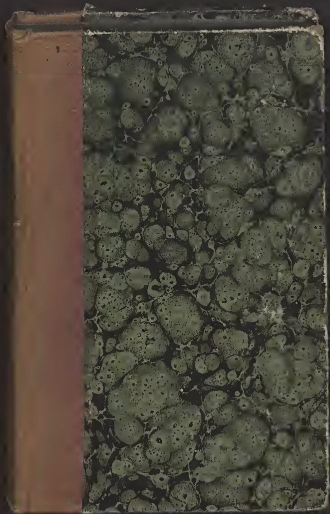
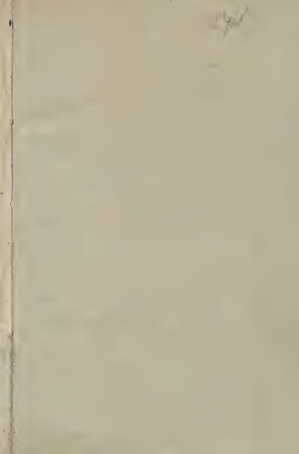

MONITA CATECHETICA

EDUR

Catechetiskar Ummeiningar,

Y hverium fyrir Sioonir setst

Dr. JOH: JAC. RAMBACHS

Eiñ vel upplijstur Catechet,

Hvar med synd er su allra audvelldasta Adferd og vigtugustu Nytsemdir sem adgiætast eiga i Catechisationene Edur Barnaña

Yfirheyrslu og Uppfrædingu.

Seliast Inb. 8. Fiska.

Prentadar a Hoolum i Hialltadal,
Af Halldore Erikssyne, 1759.

Marc. X. 14.

Leifid Børnunum til mijn ad koma og bañid þeim þad eigi, þvi þvilijkra er Himna Rijki.

Lect-

Lecturis Pax & Salus!

Nærverandi Bæklingur, ad Forlagi þess Haaloſl. General-Kirke-Inſpections-Collegii utlagdur a Islendſku, og mier ſijdañ af Haa-Ædla Haa-Æruverdugum og Haalærdum Biſkupinum yfir Skaalhollts Stifti Hr. Fiñ Jonsſyni, til Pryckingar ſendur, kiemur Goodfwſum Leſara hier fyrir Sioonir; Hver ſo ſem hañ er af Haattnefndu Collegio, ſamt ødrum Chriſtniñar Forſtioorum, ecki aan ſtærſtu Orſaka aalitiñ ad vera hiñ nytſamligaſti til gudrækiligra Framfara i Catechetiſkum Ydkunum, ſo vel Catechetis ſem Catechumenis, vil eg hafa hañ Kieñidoominum, i þeſſu mier Allra-Naadugaſt tiltrwudu Stifti,

 til

til ſkinſamligrar og gudrækiligrar Brwkunar vid Ungdoomſins Uppfrædingu, iñañ og utañ Kyrkiu, einkanliga recommenderadan, tvijlandi eingañveigiñ uñ, ad ſu Adferd, ſem hier fyrirſkrifud fiñſt til Framkvœmdar Ungdoomſins Upp frædingu, muni færa goodañ Avöxt, Gudi til Dijrdar, og hañs dijrkeyptu Söfnudum til Sæaluhiaalpligrar Uppbyggingar i hañs ſeñu og lifandi Þeckingu, hvar til hañ, ſem vill ad allir Meñ verdi Sæaluhoolpnir, og komiſt til Sañleikſins Vidurkieñingar, vyrdiſt ad giefa mikla Naad og Lucku i JEſu Nafni!

Hoolum i Hialltadal.
Pañ 3. Aprilis 1759.

Giſle Magnusſon.

Vel-

Velæruverduger og Miøg vellærder.

Ehruverduger og Vellærder, Profastar og Prestar Skalhollts Stiftis.

Naad vere med ydur og Fridur af Gude vorum, Fodur og DRottne JEsu Christo!

SO sem hvad er satt, ad ecke er Trwen allra, 2. Tess. 3. Allra sijdst ept er Edle Natturuñar, edur Fædingar Riettinum, þvi hvad af Hollde er fædt, ad er Holld, Joh. 3. Og ad Natturuñe til erum vier Born Reideñar, Eph. 2. Eñ aan Trwariñar er Omoguleg Gudi ad þocknast, Ebr. 11. So er hitt og vijst, ad hiñ goodi Gud og Myskunsam Fadir

 vill

vill ad aller Meñ verdi Saaluhoolpnir, og komist til Sañleikans Vidurkeñingar, 1. Tim. 2. Jaa, þad er Vilie Fodursins, ad hvør hañ sier Soneñ trwi aa hañ, Joh. 6. Og þess vegna hefur hañ ei einasta gefid Mønnunum sitt H. Ord, eptir þvi sem þar stendur; Þetta er þvi skrifad, ad þier trwid þad JEsus sie Christur, og ad þier so Trwadir hefdud Lijfid i hañs Nafne, Joh. 21. Helldur og hefur hañ skipad þeim ad lesa, heyra og hugleida þad segiandi: Ranſakid Ritningarnar, þvi ad þær bera Vitne uñ mig, og i þeim meined þier ydur ad hafa þad eiliifa Lijf, Joh. 5. Nu fer flestum, sierdeilis þeim Ungu og Faafroodu, vidlijka og Villdarmeñe Drottningareñar Candazes, Act. 9. Ad þo þeir lese edur heyre lesed, þa skilia þeir þad ei, nema Einhvør wtleggi þad fyrir þeim. Þvi Oupplijstur Madur skilur ei hvad Guds Anda er, þad er hønum Heimska, þvi þad hlijtur Andlega ad wrskurdast, 1. Cor 2. Þar fyrir hefur DROtteñ tilsett, Ad Eiñ skuli Añars Byrdi bera, Gal. 6. Og hvør añ-

añ uppfræda, hvørt Embætti hañ hefur fyrst æ Heudur salid Førelldrum og Hwsbændum, hvørier so snart, sem Børnin hafa þar til Vitsmuni feingid, eiga ad fara kieña þeim sijn Christileg Frædi, og añad þad sem þeirra Sæluhiælp æhrærir, hvar uñ DRottiñ talar so fyrir Salomonis Muñ: Vijsa hinnm unga Mañe þañ Veg æ hvorium hañ skal gaanga, Prov. 22. og Devt. 6. Þu skallt Itreka mijn Ord fyrir þijnum Bornum, þegar þu situr i þijnu Hwsi, þegar þu geingur æ Veiginum, þegar þu stendur upp, þegar þu leggur þig nidur. Þar næst hefur hañ og so æ Heudur salid þetta Embætti, Prestunum, hvørier bædi fyrir Ungum og Gømlum, bæde heimuglega i Heima-Hwsum, og eirna mest Opeñberlega i Kyrkiuñe, eiga Guds Ord ad wtleggia og keña þess riettañ Skilning, hvar fyrir Paulus kallar þaa siña Tilheyrenda Medhiælpara till ad trwa, 2. Cor. 2. Og i sømu Meining edur Tillit, samlijkiast þeir vid Barn-Fooslru, 2. Tess. 2. Hver ed ei einasta ræktar og þrijsur sijn Børn, helldur og meddeilir þeim Heilsusamliga og hentuga Fædu, og tiggur hana fyrir þau ef þarf; Fyrir hveria hier

meinast hlu Fyrsti Grundvøllur þess saña og Saaluhiaalpliga Lærdooms, hver ed kallast Osvikiñ Mioolk, 1. Pet. 2. Eñ ad þad sie hiñ Besti og Einfalldasti Maati til ad und-irviisa Børnum og Faafroodum i Guds Orde, sem skedur med Einfølldum Spurningum og Andsvørum, edur so sem Vinsamligu Sam-tali, hver Adferd Almeñiliga kallast Catechi-satio, þad hefur aa medal aññara Haattupplijsti-ra og Utvalldra Guds Verkfæra, novgliga be-viisad Auctor þessa Bæklings, J hañs Lær-doomsrijka Jñgaangi, sem og hvør Fata edur Forløg Catechismi Lærdoomur hefur haft i Christiligri Kyrkiu i ødrum Løndum, fraa Ondverdu iñ til vorra Tijma, hvar fyrir eg vil þar uñ eckert tala, helldur uñ hitt, hvør-niñ med þad hefur tilgeingid hier i Landi, og hvar fyrir þessi Bæklingur sie nu aa Jslendskt Maal snuiñ og aa Prent utgeingiñ, og verdur þa ei saññara þar fraa sagt eñ so, ad i Ond-verdu gieck þad hier ei betur til eñ Aññarstadar, þvi þad gooda Lærdooms-Form var ei brwk-ad, helldur forlagt og ølldungis forgleymt, þvi þeir sem fyrst bodudu hier Christiliga Trw fyrir Heidnu Foolki, giørdu sier ei stoort O-mak fyrir þvi ad Catechisera edur uppfræda Foolkid, helldur lietu sier nægia þegar þeir gaatu so uñtalad fyrir Einum Heidingia ed-

ur

ur Catechumeno, ad hañ beiddist Skijrnar, edur jaatadi þvi hañ villdi skijrast; Og eptir þvi sem Eirn gamall Sagna-Meistari ad Ordi kiemst: Jaatadi Prestalldri Spurning Kieñimañsins, wt af Trw Preñingariñar! Sijdañ gieck þad og vidlijka til: Opt er ad sõnn gietid uñ Visitatiur og Yfir-Reidir Biskupaña, eñ þær skiedu meir til ad hreinsa og vijgia Kyrkiur, Ferma Born, giøra Skipanir uñ Aflaat, Saalu-Giasir, Heit og Helgra-Maña Dijrkanir, Setia Foolki Skriptir, samt til ad pressa wt Peninga fyrir þess Yfirsiooñir, helldur eñ til ad Catechisera edur keña Guds Ord. Po gietid sie þess ad Eirn edur Aññar hafi verld Sektadur af þeim Papisku Biskupum, fyrir þad hañ hafi ei viliad lesa sijn Christileg Frædi, þa er þar med ei meinter Catechismus so sem hañ er nu, helldur Credo og Pater noster i Latinu, Ave Maria, og adrar Papistkar Pulur.

J þessari Blindni og Peckingarleysi, framgeingu vorir For-Fedur allt til Reformationen, Eñ med heñi fieck Hluturiñ smaamsamañ adra Asynd og Tilstand, þvi sijdañ hafa Vorir Haalofligu Kongar ei laatid sitt tilvanta, i þvi ad bioda og befala, ad Catechetiskar Ydkanir skylldu vera Kostgiæfilega ydkadar, bædi i Kyrkium, Skoolum og Heima-Hwsum.

Hiñ Fyrsti af þeim var Christianus Tertium, Hañ skipar i siñi Ordinantiu, wtgiefiñi 1539. Ad af Catechismo skuli Eitt Stickileptir Añad fyrir Børnum hid Einfalldlegasta Utleggiast, og þau skuli hañ med siñi Utskijringu utannad læra, og i sijnu Brefi wtgiefnu a sama Ari uñ sama Efni, Kiemst hañ so ad Orde: Vier vilium, ad Catechismus sie i hveriu Hwsi, so hiedan viti Kotunga-Børniñ, þad sem hyngad til hafa ei einasta Kotungar ei vitad, helldur og Gøfug-Meñi, jafnvel Kongar og Høfdingiar.

Añó 1542. skrifadi hañ eñ ad niju Eitt Aminningar-Bref, til Prestaña i Skaalholts-Stifti, Befalandi ad þeir, so sem goodir Hyrdarar, og Saalusorgarar, skylldu ydugliga og Dagliga kieña sijnum Sooknar-Børnum, Catechismum, Edur wtleggia fyrir þeim Barna-Lærdoomiñ.

Christianus Qvartus, sendi hijngad Anno 1635. Eitt agiætt Mandat, ad Catechismus skylldi a hverium Helgum Deigi upplesast, og wtleggiast af Predikunar-Stoolnum, og wr hønum skylldu Børniñ yndirvijsast og yfirheyrast.

Añad Bref sendi hañ hijngad 1638. Til allra Skoolameistara, Befalandi ad Catechismus skylldi a hverium Helgum Deige uñ Hø-

nd hafast i Skoolanum, og i sini Ordinantiu tilsetti han, ad Barna-Lærdoomurin skylldi i Kaupstødunum, þar sem Aptan-Saungur er halldin eptir Middag, hid Einfalldlegasta Predikast og wtleggiast, hvad aptur Itrekast i hans Recess, Lib. 1. Cap. 1. Art. 7. 8. 9..

Christianus Ovintus hefur lagt stoort Straff vid þad, ef Børn og Hiw mæta ei i Biskupana Visitatium, til ad læta sig Examinere, wr Catechismi Lærdoomi og hans riettum Skilningi, sem sia maa af hans Brefi wtgefnu, Anno 1691. Ad seg nu ei sai mier þad til orda, hvad þessu Maali vidvijkiandi Befalast i hans Norsku Løgum, þvi þad er kunugra enn um þurfi ad ræda. Enn læangt yfir alla sijna Forsedur gieck þo i þessu, Umhyggia þess Hasloslega Konungs Christiani 6. hvers Ypparliga Anordning um Catechisationen, Confirmationen, og anad þad sem heyrir til ad uppala Børn i Guds Otta og goodum Sidum, Oss er øllum i fersku Mini, Hvar fyrir eg vil ei helldur fleira þar um skrifa, helldur vijskia til hins, og sijna þad, ad Forstoonar-Menn Guds Kyrkiu hier i Landi, hafa ei lætid sitt eptir verda i þvi, ad framfilgia þessum Kongana Gudligum og Hærst Naudsynligum Befalningum. Fyrst med þvi, ad læta han Litla Catechismum Lutheri, og goodar Utlegging:

ar yfir hañ aa Pryck wtgaanga', og sijdañ med
þvi ad hallda fast ad þvi ad hañ væri Kost-
giæfliga ydkadur og uñ Hønd hafdur.

Sӕa Fyrsti sem hañ liet þryckia Utañlands,
midt i Reformations Tijdiñi, var sӕa Losligi
Løgmañ Oddur Gottskaalksson, hvar vid sӕa
Gudhræddi Mañ liet ei kyrt standa, helldur
setti hañ og aa Islendsku Utleggingar edur
Predikanir Doct. Just. Jonæ yfir Catechis-
mum, hvøriar Lokſens laungu eptir Odds-
Dauda, Año 1362. liet aa Prick wtgaanga
Hr. Olaafur Hialltason, Sӕa Fyrsti Evangel-
iski Biskup Hoola-Stiftis. Hañs Eptirkom-
ari Hr. Gudbrandur liet ei einasta optar eñ
Einu-Siñi, þryckia Lutheri Catechismum med
stuttri Utskijringu, helldur og margar adrar
Catechetiskar Bækur, af hverium su Fornemsta
er hin aagiæta Book er vier køllum Catechis-
mum Stoora, ad hverium eckert er ad fiña,
nema þad, hañ er helldur Laangordur til ad
Miñisfesta utanad.

I Footspor þessa Stoora og Loslega Bisk-
ups hafa geingid hañs Succesſores, sem Raad
id hafa fyrir Prentverkinu, med þvi ad laata
þryckia Lutheri Catechismum, Stundum med
stuttri Utskijringu, edur nockrum Einfolldum
Spurningum og Hws-Tobluñi, hveriū opt
filgt hafa merkiligar Amiñingar til Prestaña
og

og Almwgans, ad færa sier hañ i Nyt, sem lesa maa i þeim Formaalum, sem nærsta þvi hver fyrir sig sett hefur framañ siina Edition.

Hvad sier i Lagi Biskupunum i Skaalholti vidvijkur, þa so sem Reformatio Religionis hoofst med Gissuri Biskupi Einarssyni, og Oddi Løgmañi Gottskaalkssyne, þa hefur og añar hver þeirra wtlagt fyrst Lutheri Catechismum a Islendsku, sem sked synist vera fyrir Añum 1539. Þvi Oddur liet hañ (kostnu[?]sijdar Utañlands þryckia, sem aadur er sagt. Eñ Hr. Gissur befaladi Prestunum Añno 1547. Ad uppleesa hañ Opiñberliga hvern Helgañ Dag. Hr. Gisli Jonsson filgdi hañs Dæmi i þessu, sem lioost er af hañs Skrifi til Prestaña i Stiftinu, hvar iñi hañ befalar þeim, ad Visitera Arliga siinar Sooknir, og reyna hvad mikid Foolki fæci fram i Guds Orda Lærdoomi.

Hr Oddur hefur 1593. laatid gaanga eitt Almeñiligt Bref um Stiftid, hvar iñ hañ befalar Prestunum, ad wtleggia Catechismum einfalldliga fyrir Børnum og Faafroodu Foolki; Hañs Son og Successor Hr. Gisli Oddsson, hefur eirniñ i siinu merkiligu Pastoral-Skrifi 1632. Befalad Prestunum ad framfilgia alvarliga Catechismi Lærdoomi.

Mag. Brinjolfur Sveinsson hefur Anno

1644. J sini Constitutione Ecclesiastica, sem kallast Otrardals-Doomur, sett og skipad, ad þad Foolk, sem ei komist til Kyrkiu, skuli ad minsta Kosti um Messu-Tijman a Bænadøgum lesa Catechismum, og annad Gott sem þad kunni.

Anno 1656. hefur han giørdt Synodale um þad, ad þeir sem ei laati Børn sijn framkoma i Biskupana og Profastana Visitatium, til ad giøra Grein a Catechismi Lærdoomi, skule straffast sem fyrir Helge-Brot. Og 1667. Hefur han i Synodo Generali Stiftesens, alvarliga befalad Prestunum, ad framhallda Catechismi Lærdoomi, bædi i Kyrkiunni og Heima-Hwsum.

Mag. Jon Vidalin samsetti Eina Book, sem han kallar sannan Christinndoom, J hverre han hefur merkiliga vel wtlagt Lutheri Catechismum.

Af øllu þessu er audsied, ad þessir Guds-Menn, hafa hver fyrir sig med sijnum Penna og Skrifum wtbreidt Catechismi Lærdoom, i sier Allra-Naadugast Tiltrwdu Stifti, fyrir utan þad sem þeir med ordum og Munnligri Catechisation i sijnum Visitatium giørdt hafa, a hvad eg hefi hier minnast viliad, vegna þessara Vigtugu Orsaka.

1. Til ad burt taka þann Nanga og Von-

da

da Pœnka sem Foolk hefur, ad þetta Uppfrædingar-Form, edur Catechisationen, sie Nijlun da nockur og Onaudsynleg Uppœfinding vorra Tijma, sem hier i Landi hafi ei til Forna vidgeingist, hvad Osatt ad vera bevijsast med tiedum Røksemdum.

2. Med þvi ad upptelia Loflig Dæmi og Athafnir vorra For-Fedra, ad upperva og upphvetia oss til þeirra Eptirbreitingar, riett vidlijka og Jacob Postuli giordi a sijnum Døgum, Er hañ sagdi: **Brædur mijnir! Takid Spaamenina þa sem talad hafa i Nafni DRottins ydur til Eptirdæmis**, Jac. 5. Þvi so sem þessir Guds-Meñ i Lifanda Lijfi kiendu sijnum Søfnudum, med Ordum og Skrifum: So kieña þeir oss nu og amiña med sijnum Eptirdæmum.

Eñ þo nu allir þessir hafi vel og Trwliga Erfidad i Wijngardi DRottiñs, med þvi ad frañfilgia Catechismi-Lærdoomi, samt ætla eg eingiñ þeirra sie Samjafnandi vid Saal. Biskupiñ Mag. Jon Arnason, þvi hañ bar Sañliga i þessu Verki soddañ **Hita og Þunga Dagsins**, Matth. 20. Ad hañ maatti med Paulo seigia: **Eg hefi mikiu meir Erfidad**, 2. Cor. 11. Þvi ei Einasta samañ skrifadi

hañ Eitt agiætt Spurninga-Kver wt af Frædunum, hvert hañ liet optliga upp aptur þryckia, helldur liet hañ og so Año 1722. Eitt alvarligt Monitorium wtganga, J hverin hañ Befaladi Prestum og Hwsbændum ad kieña siinum Underhafandi Almwga þessar Spurningar, hootandi ad verda i siinum Visitatium hardur Execcutor þessa Hlutar, hvad hañ og so Trwliga efndi, þvi bædi Visiteradi hañ ydugliga, og i øllum siinum Visitatium undañfelldi hañ skialldañ, ad Examinere alvarliga og med stoorri Rokseme, hverneñ Catechismi Lærdoomi framfilgt væri.

Ad hañ hafi og halldid sierdeilis mikid af þvi, ad Prestarnir Umbreittu Spursmaalunum, i þeirra Cathecisationibus, og Børniñ bindi sig ei, i þeirra ansvørum vid Ordiñ i sialfu Kverinu, helldur svørudu til Spursmaalaña, af þei rra egiñ Skilningi, er audraadid af þvi, er sa Sæli Herra skrifad hefur, de Methodo Catichisandi, i Formaalanum framan vid sitt Spurninga Kver. Maa so af øllu þessu sia, ad hañ hefur verid eiñ medal hiña Fornemstu Instauratorum Catechismi Ydkana, ad minsta Kosti i Skalhollts-Stifti, ef ei i øllu Landenn. Eñ sem þesßi Saal: Mañ, hafdi i þesßn Starfi þvi nær Utþioonad siina Tijd fyrir Gudi, Act. 13. Pa þocknadist Gudi og Hañs Majest.

Ad

ad um̃breita hans Setningum, og senda oss Eina nija Catechismi Utskijring, Sem eptir Hans Kongl Majest. Allra-Naaduguftu Befaling, var samañtekiñ af þa verandi Hof-Predicant, eñ nu Biskupi yfir Bergen Stifti, Pro-Canceller vid Universiteted i Kaupenhavn, Høy-Ædle Høyærverdig og Høylærde Dr. Erich Pontoppidan, hveriu ad filgdi su Allra-Naadugasta Befaling, ad Meñ skylldu hier eptir brwka þetta Fræda-Kver, edur Catechismi Utskijring, Eñ eckert añad, og þetta skiedi Anno 1741. og Anno 1744. Jñsendi Hans Majest. Eina Allra-Naadugstu Anordning um̃ þad, hverniñ og nær Catechisationen skylldi fram̃kvæmast, og til ad koma þessu eñ betur i Verk, samt til ad Lagfæra Eitt og Añad sem um̃breita þurfti, bædi i Kyrkiu og Skoola-Veseninu, Sendi Hans Kongl. Majest. hijngad til Landsins Eiñ General Kyrke Visitatorem, Sem var Haa-Ædla, Haa-Ærwverdigur og Haalædur Hr. Ludvig Harboe, þa verandi Gvarnisons Prestur i Citadellet i Fridrichshavn, Eñ sijdañ Biskup yfir Þrandheims-Stifti, Og nu yfir Siællands-Stifti.

A medal añara hans Vigtugu Bedrifta hier i Landi, var þad ei hid Sijdasta, ad hañ iñleiddi hier bædi i Kyrkiur og Skoola þetta Catechisations-Form, og þo þad villdi i Fyrst-

uñi nockud tregt veita, vegna þess, ad hinir Elldre Meñ ættu bægt med ad gleyma sinum gamla Vana og Adferd, og þo eñ bægara ad upptaka añad nijtt, sem þeir af Ogrund udum Mis-Pænka, hielldu ei Allskostar gott vera, meinandi hier væri Leon a Veiginum, Proe 22. Samt er nu (Lof sie Gudi) saa Asteitingar-Steirn wr Veigi velltur, og vier sem þa ættum hardar Fædingar Hrijd ir, miñunst nu ei þess Harmkvælis fyrir Fagnadar Sakir, Joh. 16. Þvi Avæxtur þess Erfidis og Angistar er vier þa bærum, er Ordiñ so Nijkuglegur allvijda vor a Medal, ad Børn a ungum Alldri kuña nu langtum meira, og hafa betri Skilning a þvi eñ flestir Fullordnir a vorum Ungdooms-Arum, So Catechismi Lærdoomur er vijda hier i Stiftinu, kañ skie og i miklum Parti. Landsins, komiñ til þess Vaxtar sem vier hefdum varla vænt, og alldrei hefur hier i Landi þvilijkur verid, hvad Gudi Einum allra goodra Hluta Giafara, Jac. 1. Er allt ad þacka, Þvi þo Paall planti eñ Apollo voekve, þa er Gud Saa Sem Avoxtiñ Gefur, 1. Cor. 3. Æ! Hañ Blessadur hefur hid gooda Verkid i oss uppbyriad, hañ virdist þvi ad vid

hallda

halldа og Fullkomna, Phil. 1. So vier framveigis vorum i vors Frelsara JEsu Christi Þeckingu, 1. Pet. 3. Eg Sagdi fyrir skømm, ad Catechisini Ydkanir og þar af flivotandi Guds Orda Skilningur, væri hier i Stiftinu, allvijda komiñ i mikid gott Stand, Eñ Orsokiñ til þess, ad þad er ei allstadar, Er hin hellsta Kieñendaña sierdeilis sumra af þeim Gømlu, (þo ei helldur afsaka eg til fulls alla þa Yngri) Sumpart Leti og Neñingarleysi, Sumpart Kuñattuleysi, Sumpart hverutveggia, So þad maa makliga heimfæra uppaa oss, sem HErrañ sagdi til siña Postula: Þier erud hreinir eñ þo ei allir, Joh. 13. Þvi fiñast þeir, sem hafa þad Gooda Verkid skoorliga forsoomad, og misg skialldañ Catechiserad, Adrir hafa laatid sier nægia, ad uppleſa ødruhveriu af Predikunar-Stoolnum nockrar Spurningar af Kverinu, og er þad audsært, ad, ad þessum hverutveggiu geingnur Leti og Neñingarleysi, hvar vid kañ ske samblandad er Kuñattuleysi, þvi þar þeir hafa alldrei lagt sig eptir Verkinu, so kuña þeir eckert i þvi, og treysta sier ei ad fara leingra aafram, aan þess þeir Opinberi Vligdan siña, og vilia so helldur blijfa vid sitt gamla Slen, og Dofinleika, sialfum sier til Skamar eñ Søfnudin-

um til Obæriligs Skada: Eñ ad þeir betri Raad sitt og fari nu ad læra Verkid, sem þeir forsoomudu þa þeir voru yngri. Flestir af þessum hallda ei mikid af Catechisationen, Raangfærandi Heimskuñ til Afsøkunar þess dijrmætu ORottiñs Ord: Joh. 20. Sælir eru þeir sem ei siaa og trwa þo. Hia þeim sijnist þad heima eiga, Sem Petur skrifar: Þessir lasta þad þeir ei afvita, og munu so fyrirfarast i sijnu fordiarfanligu Athæfi og Raanglætisins Verdlaun þar af hlioota, 2 Pet. 2.

Pridiu eru þeir sem Samañ kalla ad sonu Ungdoomiñ, og uppleſa fyrir honum nockrar Spurningar af Kverinu, þar til laata þeir þañ svara sem vill edur svarad gietur, Eñ giori þad eingiñ, So lesa þeir og so siaalfir Andsvarid af Kverinu, og laata þar med bwid, Fara so flestir i burt Jafnnærir, og er ei añars Von af þvilijkri Adferd.

Fioordu eru þessara skastir edur naalægt Veiginum, Eñ þo ei Allkostar goodir, Sem spyria hvert Eitt Barn, og vilia laata alla svara nockru, og sijna þar med hvad þeir kuñi, Eñ þad vilia þeir hafa so Keipriett eptir Kverinu, ad þar maa ei Ord wt af bera, Orsøkiñ er, ad þeir eru ei siaalfir riett i þvi Standi, ad

þeir

þeir gieti vel Lagfært ef wt af ber, og ei helld-ur sagt Meininguna skijrliga med ødrum Ordum eñ a Kverinu steudur, og þar med kuña þeir ei adra Adferd til ad Catechisera, eñ ad blijda Børnum yfir og laata þau lesa riett eptir Bookiñi allt eins og adra Pulu, edur so sem Børn þau, sem fyrst fara ad læra, giøra vid Latinu-Lectiur, og so laangt er fraa þvi, ad sumir af aadur-tøldum siaae nockur Missmijdi aa þessu, ad þegar þeir hafa þañig komid aa þad Nafninu, þykiast þeir hafa velgiørt, dt Seigiandi med siaalfum sier: Dixi et Liberavi animam meam, og vilie nockur fiña ad þvi, edur Leidrietta þad, þa maa strax heyra: Hvorn giorir þu siaafañ þig, ertu meiri Fedrum vorum, Ei var hast so mikid vid þad ad Catechisera aa þeirra Døgum, og eg er Fulltrwa uñ, ad þeir sieu orduir Saaluhoolpnir, etc. etc. Eñ þessir villast og vita ei Ritningarnar, Matth. 22. Hveriar þeir betur Ransaka skylldu, og læra af þeim ad dæma uñ Tilstand edur Teikn Tijmaña, Matth. 16. Hveriu i sumu er vidlijka haattad og aa Pauls Døgum, hvar uñ hañ talar Seigiandi:

I. Uñ þa fyrirfarandi Tijma.

Gud hefur lidid Tijma Ovitskuñar, Act. 17. So ad ef nockrir af þeim faafrodu

Forn-Mønnum, sem þessir Sierviteingar umtala, eru ordnir Saalhoolpnir, þa er þad skied af sierligri Guds Raad, Hver ed ei vill wtslœckva þann Lijttlogandi Hor-Kveik. Enn ei fyrir Sakir Faavitskuñar, þvi hun er Orsøk til alls Ills, Einꝫeinkis Goods, Hvar fyrir Salomon seigir: Ad Paankar hins Heimska sieu Synd, Prov. 24. Enn um þa Nærverandi Tijma talar hann so: Enn nu bijdur hann øllum Mønnum i øllum Endimerkum Jardar, ad giøra Yfirboot, þvi hann hefur Dag til sett, a hverium hann vill Dæma Jardar-Krijngluna med Riettvijsi, Act. 17. Hvad wtþryckiliga maa uppaa vora Tijma heim færa, Hver vogar, og þvi fullkomliga ad neita, ad hier til Applicerast meigi Ord Eingilsins til Danielem, hvar ed seigir: Ad aa hinum Sijdasta Tijma, muni margir finna og komast yfir mikinn Vijsdoom, Dan. 12. Par fyrir skylldu þessir vel ad sier giæta, medann þar seigist enn nu i Dag, og hallda ei leingur aafram i þessari Villu, So þeir aa Daganna Enda, Dan. 12. Sem kann skie sie harla nær, standi ei upp til þess Hlutskiptis sem þeir faa er

alleina

alleina hafa sagt: HErra, HErra, Eñ ei giört Födursins Vilia, Matth. 7. Þessi hier ǽminst Catechisations Vanbrukun og Forsoomun hiá sumum Prestum, hveria þad Háalofliga Kirke Inspections Collegium, hefur merkia kuñad, af Biskupaña Árliga iñkomandi Relationer uñ Safnadaña Framfør og Kieñ- enda Uppfrædingu, ásamt Begiering edur Forslag nockra Stiftisins Profasta, hefur ollad þvi, ad Háttnefndt Collegium hefur befalad mier ad láta á Islendsku Utleggia Doct. Ioh. Iacobi Rambachs Monita Catechetica, Hverin eg i Skylldugustu Undirgiefni hefi Hlijdni syndt. Eñ Hañs Háa-Æruverdigheitum Hr. Biskupinum yfir Hoola Stifti, Háa-Edla Háa-Æruverdigum og Háalærdum Hr. Gisli Magnussyni, hefur verid uppálagt, þa somu Utlegging á Pryck wtganga láta; Hvar fyrir so þier giorla vita meigid, hvør og hvilijkur þessi RAMBACH var, og hverniñ þessi hañs Bæklingur hefur álitiñ verid hiá ødrum Pioodum, þa vil eg þar uñ, þeim sem þad ei ádur vita, þessa saña og stutta Undirretting giefa.

Doct. Iohan Iacob Rambach, var Anno 1693. Fæddur i Stadnum Halle, sem liggur i Magdeborgar Districte á Saxlandi,

Eptir [þad 'hañ hafdi lafloкid ſiinum Studils Scholaſticis og Academicis, Og var ordiñ Frægur af ſiinum wtgefnum Bookum og Skrifum, Sem beſt vitnudu uñ hañs mikla Lærdoom og Vitſku, Var hañ Anno 1723. af Konginum i Preuſen kalladur og ſettur til ad vera Adjunctus Facultatis Theologicæ vid þad Nafnfræga Academie i ſiinum Fædingar-Stad Halle, Sem og Inſpector yfir Vayſenhwſinu ſama Stadar Eñ Anno 1726. vard hañ Theologus Extraordinarius, og' Arinu þar eptir Ordinarius Theologiæ Profeſſor, i hverju Embætti hañ þioonadi med þviliikum Priis og Vyrdingu, ad Riktid af hønum, barſt ei Einaſta uñ allt Saxland, helldur og til Naalægra Riikia, So ad Gudhræddir Kongar og Furſtar kieptuſt riett uñ ad faa hañ i ſiina Pioonuſtu, af hveriuum ſierdeilis eru Til-nefndir, Vor þa Regierandi Allra-Naadugaſti Kongur Chriſtianus hiñ Siøtti (Haaloflligrar Miñingar) og Landgræven af Heſſen Darmſtadt, af hverium baadum Tveimur Saal. RAMBACH var undir eins Anno 1731. Vigtug Embætti i þeirra Riikium tilbodiñ. Nefniliga af Dana Kongi, ad vera Hans Hof-Predicant og Profeſſor Theologiæ vid Kaupenhavnar Academie, Eñ af Land-Grævanum ad vera Profeſſor Theologiæ Primarius, og General

Super-

Superintendent i Stadnum Giessen, Hvörri Vocation hañ i moot took, eñ afbad hina fyrri.

Arinu þar eptir, vard hañ Doctor Theologiæ, og Anno 1734. Var hañ af Konginum yfir Einglandi kalladur til ad vera Professor Primarius vid þad Nijstiftada Academie Gottingen, Hvörri Köllun hañ villdi ad sönu Moottöku veita; Eñ med þvi Landgræven villdi med eingu Mooti giefa hönum Ordlof þar til, þa vard ei af þvi, hañ ætti þa og so skamt eptir Olifad, þvi hañ doo til Giessen 1735. D. 19. Aprilis, æ siinu 43. Alldurs-Ari, Lœtandi eptir sig eitt mikid og merkiligt Mañord, samt margar goodar Bækur, er hañ skrifad og samsett hafdi, Af hverium þa vorn hier uñ 30. æ Prent utgeingnar, Eñ eptir hañ lætiñ: hafa hier uñ 20. vidbætst, af hverium margar Jedur flestar eru i miklu Gylldi hiæ Lærdum Moñum, Eñ varla nockur meir eñ þessi Litle Bæklingur, hvern hañ kalladi Monita Catechetica, af þvi hañ hlioodar uñ þa Nytsamligu Kunst og rietta Adferd ad Catechisera edur uppfræda Ungdoomiñ i Trwarbragdaña Þeckingu og Skilningi, hvad þar af mæ medal añars merkia, ad so snart sem hañ vard kuñigur, So var hañ ei Einasta i Dönsku og Svensku, helldur og eirniñ öñur Tungumæl utlagdur.

Sialfur Auctor jatar sig hafa samtekid hañ-wr þess Nafnfræga Mañs Dr. Speners og Profasts Seidels, samt añara Skrifum, og verdur þvi ei neitad, ad hañ hefur um þessa Konst so vel og ægiætliga skrifad, ad Bookin mæ kallast hin Nytsamasta, Fyrir Presta, Skoolameistara og Hwsbændur, sem Ungdoomiñ eiga ad uppfræda i Guds Orda Lærdoomi og Skilningi, Eñ undir eins so Einfalldliga, ad hver Eirn gietur gripid og skilid þa Adferd sem hañ fyrirskrifar Og ef eg sæ Eitt skilid, þa kiemur hun i-flest øllu samañ vid þad Catechisations Form, Sem Hans Kongl. Majest. hefur oss Allra-Nadugast fyrirskrifad, So vel i þvi Allra-Nadugasta Rescripti, sem fiilgdi vorri Niju Catechimi Utleggingu Anno 1738. Sem i Anordninguñi um Catechisationen, sem hijngad til-Islands send var Anno 1744. Þvi þo Einhverium sijnist so sem þeim beri æ i þvi, ad þau Kongligu Mandata bañi ad Ungdoomuriñ læri allt Ord riett utan ad, Eñ Dr. Rambach leisi þad, þa er þad ei so, helldur Misskilningur Einasta, Þvi Allstadar er þad fyrirbodid, ad Børniñ læri Utlegging edur Andsvar uppæ Spyrning arnar utanad, til ad svara þar med Ordriett eptir Koerinu, helldur er befalad ad læra Lutheri Catechismum og Greinir Ritningariñar

Ord-

Ordriett utaunad, auka hverki nie vana, edur afbaka i aungvu :(hvar aa þo allvijda er stoor Brestur, sierdeilis i þvi sem Catechismum aa hrærir. Þvi hefi eg allvijda, bædi Muñliga og Skrifliga Lagfæringar aa þvi bedist, og alvarliga þar uñ aaminnt) og þo aa þetta so utannad ad lærast, ad Foolki sie undir eins kiendur þess rietti Skilningur, Eñ Andsvör uppaa Spurssmaaliñ meiga ad söñu lærast og kuñast utan Bookar, Eñ ei meiga þeir sem kieña og Catechisera, laata sier nægia med þad Svar, sem er Ordriett eptir Bookiñi, helldur eiga þeir þa so tilfellur, ad spyria þa opt upp aptur ad hinn sama, eñ alldrei med somu Ordum, og laata Ungdoomiñ veniast so aa ad hafa Meininguna ur Kverinu, Eñ brwka sijn eigiñ Ord. Og þar þad hefur giördt mikid Gott hiaa ödrum Þioodum, ad filgia þvi Formi, og Methodo sem hañ fyrirsetur, þa er ei ad tvijla, ad oss muni þad eirniñ ad Goodu verda, Ef vier vilium þad Riettiliga brwka.

Eñ hvad sialfri Utleggninguñi vidvijkur, þa hafa Meñ ei so miög bundid sig vid Ordiñ, sem vid Efnid og rietta Autoris Meiningu, Þau Grisku Ord Catechet, Catechisere, Catechumeni, Catechisation og auñur þvilijk, Eru fyrst i Upphafi Bæklingsins aa Islendsku wtlögd, hvar fyrir þeim er sijdañ behalldid, so

señ

sem ødrum Almeñiligum Ordum er allir skil- ia, Og þvi vona Meñ, ad Lesariñ muni ei þar að hneixlast. Og þar sa Bage er nu bættur og burt-tekiñ med Utlegging og Pryckingu Kvers þessa, Sem eg hefi heyrt marga yfir kvarta, ad sier i Veigi stædi, hvørs vegna þeir giætu ei so uppbyggiliga Catechiserad, sem þeir giarnañ villdu, Sem er ad þeir kyñu ei Ad- ferdina, og hefdu ei neitt Form edur Met- hodum ad retta sig eptir, þa vona eg nu þeir taki feigins Heudi að mooti þessum Bækling, Ydki hañ ei Einasta siaalfir og breiti eptir þeim Reglum sem hañ giefur, helldur og eirniñ Recommendere hañ siinu Sooknar-Foolki, sem Børnum, og Faafroodum eiga i Catechismi Lær doomi og riettum Skilningi ad undirvisa, og laati sier nu ei, fara eins og þeim sem vand- rædast mikid uñ Einhvern Hlut, af þvi þeir meina hañ sie ei ad faa, Eñ sie þeim hañ bod- iñ, verdur þeim þbillt vid, og vilia ei þiggia, hvad miøg er; Sviplijkt Eptirdæmi Israels Sona, Peir møgludu fyrst uñ, ad þeir feingi ei Braudþiad eta, Exod. 16. Eñ sem þeir høf- du feingid þad Ypparliga Manna, leiddist þeim þad, og søgdu sijnar Saalir velgdi vid þvi Liettmeti, hvar med þeir leiddu yfir sig stoort Straff. Eñ hinir sem betur vita og iñna, edur so heilbrigdir þyktast, ad ei þurfi Læknar-

ans

ans vid, laati sier einnig sagt vera, ad þeir brwki þessa sijna Vitsku, Gudi til Dijrdar, hañs Christni til Uppbyggingar, eñ sialfum sier til eilijfrar Velferdar, hugleidandi þessa Post-ulans Ord: Saa sem kañ nockud gott ad giora, og giorir þad ei, honum er þad Synd; Jac. 4. asamt sialfs Frelsarans Hootun: Saa Pioon sem vissi Vilia sijns Herra og bioo sig ei til ad giora hañ, hañ skal faa morg Hogg, Luc. 12.

Kiærir Brædur, þier vitid, ad eg so sem gamall Broodir og Forstandari i Drottni, hefi Mindugleik og lijka Diorf-ung i Christo, til ad befala þad sem til-bæriligt er, Pilm. v. 8. 1. Tess. 5. Eñ eg veit ad hiñ mesti Partur af ydur er so siñadur, ad þier þurfid ei Befalingar vid, helld-ur ad þier giorid Verkid med List og Gledi, so þad kañ ad eiga heima hia oss hverutveggium sem Petur skrifar. Eg vil ei aflaata ad æ-miña ydur jafnliga uñ þetta, jafnvel þo þier vitid þad og erud styrkver i nalæg-um Kiærleika, þo helld eg þad riettvijs-ligt ad styrkia og æmiña ydur, so leingi

B eg

eg em i þessu Hreysi. 1. Pet. 1. Þvi bid eg og amminn; Giørid nu allt hvad er i ydar Magt og Valldi vid Unga og Gamla, til ad uppbyggia þa med riettri Catechisations Adferd. Hafid ydar Augu avallt vakandi yfir Forelldrum og Hwsbændum, og siaid til þeir forsoomi ei þad þeim ber ad giøra, i þvi ad uppala Børnin i Aga og Umvondun til Drottins. Eph. 6. Sem og kienna þeim hinn fyrsta Grundvøll Christindoomsins; Hafid og ydar Hendur i Verki med þeim, i þvi ad kienna þeim Adferdina, og giøra þeim þad hægt og liettbært, hvad best kan ad skie med ydugligum og uppbyggiligum Hwsvitiunum. Hafid ydar Augu og so vakandi yfir Børnunum og ydar Hendur i Verki med þeim, i þvi ad bidia fyrir þeim og a Hendur fela þau Drottni, Luc. 2. J þvi ad minna þau a ad verka sijna Saaluhiaalp med Ugg og Otta, Eph. 6. Og i þvi ad kienna þeim ad þeckia sinn Skapara i sijnum Ungdoomi, Eccl. 12. Hvad allra best og hentugast skiedur med einni ydugligri og uppbyggiligri Catechisation, hverrar riettu Adferd þessi Bæklingur fyrirskrifar. Hafid Gaat og vakandi Auga yfir ydur sialfum, og allri þeirri Hiørd, sem Drottinn

ttiñ hefur sett ydur Biskupa yfir, hveria hañ hefur keypt med sijnu dijrmæta Bloodi, Act. 20. Þvi þar af eigi þier sijdar Reikning ad standa. Jeg jæta þetta vill bædi kosta Mædu, Ahyggiu og Ervidi, Eñ Brædur mijnir! Gud hefur ei kallad oss i siñ Vijngard til Ydiuleysis, helldur til Ervidis og ad bera Þwnga og Hita Dagsins. Matt. 20. þar fyrir Stirkist i Drottni og Mætti hañs Kraftar, og verid stadfastir, ohrærañlig, yfirfliootanligir, og alltijd i Drottins Verki, og vitid fyrir vijst, ad ydar Ervidi skal ei verda til onijtis, Eph. 6. 1. Cor. 15. Þvi þeir sem fyrir ydar Ord og Ervidi medtaka þad Ord Heyrnariñar, so sem Guds Ord og trwa þvi, skulu verda ydar Von, ydar Dyrd, ydar Gledi og Hroosunar Corona, fyrir DRottni JEsu Christo i hañs sijdurstu Tilkomu. Þvi þa skulud þier meiga framgañga og seigia: Herra, hier em eg, og þau Born sem þu hefur giefid mier, Ebr. 2. Og eckert af þeim er glatad fyrir mijna Forsoomun: Hvar uppa þier skulud sæ ad heyra þetta Naaduga

Andsvar. Eja þu goodi og trwlindi Þion, af þvi þu varst trwr yfir litlu, vil eg setia þig yfir mikid, gack iñ i Fognud þijns Herra, Matth. 25. Hvar þier sem marga hafid uppfrædt, skulud skijna sem Geislar Himins, og þier sem morgum hafid undirvijsad til Riettlætisins so sem Stiornur. Dan. 12. Hvar til ad stunda hier i Tijmanum, eñ niootaudi ad verda uñ alla Eylijfd sier og ydur af Hiarta oskar allra ydar sameigiñliga, sem og sierhverra þeirra sem elska Drottiñ vorn JEsum Christum.

Skaalhollti Dag. 7. Julij 1758.

Einlægur Elskari, Fyrirbidiari og Reidubwiñ Þienari.

Finnur Joasson.

Til Lesarans.

SO sem þad geingur til i ødrum Booknaams Mentum, ad almeñiliga eru þeir allra nytsamliguſtu og naudſynliguſtu Hlutir, añadhvert olldungis forſoomadir, elligar og ecki nema ad Yfirvarpi og Alvørulauſt um Hønd hafdir, ſo geingur þad eiñig til um þær Jdkanir ſem Catechiſmo eru vidvijkiandi, hveriar þo eru hinar nytſamligustu, þar Meñ ecki ad eins hafa þañ Abata af þeim fyrir ſiaalfa ſig, ad þeir veniaſt vid ad ſeigia Meiningu ſijna med ſkilmerkiligum, audvelldum og regluligum Hætti, læra ad lada ſig og laga eftir ſiña Tilheirenda Skilningi, og adgreina ſier hvern Hlut eftir þeim allraminſtu Krijngumſtædum, helldur verda þar af og ſo hæfir til ad kieña þeim Faafroodu þañ Chriſtiliga Sañleika utþryckiliga og regluliga, og ad leggia þar med hiaa þeim goodañ Grundvøll til Þeckingar Gudſ og JEſu Chriſti, og ſo nytſamligur ſem þeſſi Lærdoomur er, ſo naudſynligur er hañ, og þvi ſijdur maa eiñ Theologiæ Studioſus hañs aan vera, þar ed ſlijkt er ecki alleinaſta Høfudſtyckid i Barnaña Information og Uppfrædingu, ſem almeñiliga ut-

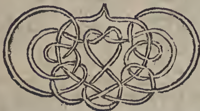
utheimtist af einum sem undirvissar, helldur og i siaalfu Predikunar Embættinu, þa lætur eiñ trwlindur og riettskickadur Kieñimadur, þad vera sijna Skylldu ad Chatechisera ydugliga, helldst vegna þess, ad þar er ad fiña so stoort Faafrædi hiaa Almwganum bædi i Borgum og Lands-bygdum. Vor Saal. Lutherus hefur siaalfur halldid þa hina bestu Kieñifedur, sem hier til legdu sig med allri Kostgiæfni, Madur maa (seigir hañ) hallda þa hina bestu og gagnligustu Presta sem vel kuña ad Chatechisera, þad er kieña riettiliga Guds Tiju Laga Bodord, Trwna og Fadir vor, þad eru sialldseingnir Fuglar, þvi þar er ad soñu ecki stoor Vegsemd edur Alit vid slikt eñ þo allstoor Nytsemi, og þad er eiñig su þarfasta Predikun, med þvi oll Ritningiñ er i stuttu Maali i Catechismo iññifaliñ, og þar er eckert þad Evangelium, sem Meñ kuñi ei heimfæra til Catechismi Utleggingar, villdu þeir añadhvert giøra þad edur laata sier hugad vera uñ Almwgans Uppfrædings, og þessi audsiaanliga og opinbera Nytsemi og Naudsyn, er Meñ hafa af þeim Catechetisku Ydkunum, hefur ollad þvi ad saa Sidur er nu þegar tilskickadur i þeim Haau Consistoriis, ad sierhvør Candidatus edur Prestlingur, sim skal examinerast i Nærveru Assessorum, aa ad yfirfara einhveria Grein Ritningariñar,

edur

edur Part af Theologia, i Spurningum vid nockur Ungmeñi til þess, ad Meñ siai hvert þañ sie hæfur og so til þess ad fæda Lomb Jesu Christi, og so sem eiñ trwlindur Raadsmadur ad giefa hverium og einum, ecki ad eins þeim Hyggnu, helldur og eiñig þeim Faavijsu þeirra Foodur. Eñ nærsta laangsamt mundi einum Student veita þad ad naa hier i nockri Fullkomnan, ef hønum giæfist ei þar til Leidarviisir i Haaskoolunnum, þvi jafnvel þo Ydniñ verki hier i þid mesta, þa verdur þvi þo ecki neitad, ad slijkar Ydkanir falla miklu lieittara, þa Meñ hafa aadur feingid nockra Undirvijsun uñ þær naudsynligustu Nytsemdir hier i. Og þetta er nu gunstugi Lesari! þad sem hefur komid mier til ad giøra þeña Leidarviisir uñ Catechisationen og laata a Prent utganga; þvi so sem mijn utvortis Køllun og Embætti, skulldbindur mig til, ad giøra nockud eftir minum litlum Mætti, þeim Studerande Ungdoom til Gagns og Gooda, þa hef eg og so i þessu, fyrir eina fierdeilis Ordsøk, viliad laata sia mijna Eftirlaungun i þvi ad styrkia til þess sem væri Almeñingi til Nota. Hier er nu giørdur so sem hiñ Fyrsti Uppdraattur a þeirri riettu Adferd i þvi ad undirvijsa ødrum i Catechismo, hvad muñliga mætti ut-

þryckiligar utþijda, og med fleyrum Dæmum upplijsa. Eg hefi ecki i þessu geingid fram hiaa aaňara reindra og vitugra Maňa Raadum og Meiningu, einkum þvi sem Saal. Hr. Doct. Spener i sijnum Paunkum um Catechismi Information og Profasturiň Hr. Seidel i siňi Avijsan um eina riettsfickada Catechisation hafa Saunngiæst. Saum't hefi eg sett þad allt i þa Rød og Ordu, og bætt vid ad niju, so morgu sem til Sagnsmuna er, ad hverium sem þocknadist ad saman bera þeirra hier nefnd Skrif vid þetta, mundi haň audvelldliga fiňa Mismuniň. Laati Drottiň þetta mitt litla Erfidi blessast siňi Kyrkiu til Sagns og Goo- da fyrir Christi Sakir.

Skrifad aa Universitetenu i Iena. Þaň 11. Maij 1722.

Jñgangurinñ.

§ 1.

Þar ed ad þessum faau Bl-
odum verdur giefiñ ein
Undirviisan uñ þa riettu
Adferd til ad Catechisera,
þa er i fyrstu ad þvi Þörf, ad komast eftir Uppruna og Merkingu
þessa Ords; Ad þvi er ad leita i
þvi gryska Tungumaali, hvar þetta
Ord ad Catechisera, merkir so mikid, sem ad undirviisa einhverium
muñliga med haarri Raust i
Spurningum og Andsvörum.

Ordid hvar af þad hefur siñ Uppruna
er Echos Hliood. Act. 2, 2. Hvar af þad
Ord echeo kiemur, hvert ed þijdir, ad
giefa Hliood af sier. Luc. 21, 25. Þar

af kiemur eñ framar. 1.) Catecheo eg hlioода a mooti. 2.) Catechizo ſomuleidis, eg hliooda a mooti; Hvad a medal añars ſkiedur, þa Madur ſpyr þeſs einhvers med hvørri Roddu ſem hiñ Añar a til ad ſvara, þar af kiemur þad ad þetta Ord ad Catechiſera merkir lokſins (a) almeñelega: Ad undirviiſa einum muñilga. (b) ſierdeilleslega: ad kieña einum þañ Fyrſta Grundvoll einhvers Lærdooms. (c) ſierdeilislegaſt: ad undirviiſa einum i Chriſtiñdoomſins Hofud-Sañleika, med Spurningum og Andſvørum. 3.) Catecheſis og Catechiſmos ein ſtutt Undirviiſan ſem ſkiedur med lifandi Roddu, ſo ad þar i moot heyriſt Echo, eitt Dvergmaal af Andſvorum þeirra ſem undirviiſad er. 4) Catechumenos ſaa ſem med ſlijkum Hætti frædbur verdur i Ordinu. Gal 6, 6. 5.) Catechetes Catechiſtes, eíñ Catechet, edur ſaa ſem med Spurningum og Andſvørum frædir adra; Af þeſſari Ordſins

Aettar-

Vettartolu, gietur Madur noogliga i-mindad sier, hvad bad þijdi og merki.

§ 2. Ad so miklu leitt, sem þetta Ord ad Catechisera brwkast nu um Undirvijsan og Uppfrædingu, i Christiligum Lærdoomi, þa tekst þad þess a milli i Almenñiligri, stundum eñ þa sierdeilisligri Meiningu: I Almenñiligri Meiningu merkir þad ad undirvijsa einum i Þeckingu Gudligs Sañleika, eñ i Sierdeilisligri Meiningu merkir þad, ad undirvijsa einum i Þeckingu hiña fyrstu og naudsinligustu Høfud Sañinda.

I hiñi fyrri Merkinguñi eiga helma þessar Greinir Ritningariñar. Rom. 2, 18. Catechumenos ek tu nomu froodur i Logmalinu. 1. Cor. 14. Ina Kai allus Catecheso so ad eg kieñi odrum. Gal. 6. Catechumenos ton logon frædur med Ordinu, hvar Catechumen-

os utleggst af Oecumenis med Ordinu Didascomenos sa sem er uppfræddur, sa hverium ad kient er.

J hinni siidari Merkinguñi, sem eñ þa sierdeilisligri er, at heima þad sem sagt verdur uñ Apollo Act. 18, 25. ad hañ hafi verid Catechumenos ten hodon tu Kyriu, mentur i Velgi D Rottins, uppfræddur i þeim naudsynligustu Greinum christiligs Lærdooms, þvi ad i næst eftirfilgiandi 26. v. er talad uñ hvernig Aqvila og Priscilla þau tooku hañ ad sier, og lögdu eñ iñiligar ut fyrir honum Guds Veg; Hin hellstu og sierligustu þess Hatttar höfud Sañindi christiligrar Trwar, eru upptaliñ, Ebr. 6, 1. 2. So sem ad eru Lærdoomuriñ uñ Uñvendan fra daudum Verkum, edur Syndiñi, Ebr. 9, 14. Uñ Trwna a Gud fyrir Medalgangara hins Nya Testamentis, Lærdoomuriñ uñ Skiirnina, nefnilliga Johañis og sialfs Christi, af hverium hiñ fyrri var uppa Messiam, sem koma skylldi;

skyldi; Sa sijdari uppaa Messiam þa allareidu komiñ. Lærdoomur um̃ Handa Uppaaleggingþuna, med hverri Moñum veittust Oveniuligar Gaafur H. Anda, Act. 8, 17. Cap. 19, 6. Lærdoomuriñ um̃ Upprisu Framliidiña, og þañ eilijfa Doom, eftir hvers Urskurdi hvers Mañs Stand og Asigkomulag yrdi añadhvert farsælt edur vesælt, hveriar Greinir Paulus nefnir Themelion, Grundvoll christiligs Lærdooms.

§ 3. Þeir Heilögu Skrifarar og Kyrkiu Lærifedur hafa og so brwkad oñur fögur Nöfn, med hverium þeir i allra þægiligasta og þock-nanligasta Maata, leitast vid ad utmaala Art og Eiginligleika, þessa naudsynliga og nytsamliga Verks.

Paulus kallar þad ad kieña þa fyrstu Bookstafi Gudligs Ords, Ebr. 5, 15. ad giefa Miolk ad drecka, 1. Cor. 3, 2.

J Constitutionibus Apostolicis edur þeim Postuligu Setningum, stendur þad Ord Galactotrophein, ad fæda a Mioolk, eins og þar þvert i moori seigist. Apogalactizein, ad venia einn af þeirri Catechetisku Mioolk, og setia fyrir hann megnann Mat; Ad eg nu ei tali umm önnur vidlijk Nofn.

§ 4. Ad þessi Adferd til ad undirvijsa, hafi strax i Ondverdu brwkud verid i hinni Postuligu Kyrkiu, er ad rada af þeim adur tilleiddu Greinum ur St. Pals Pistlum, af hvertum og so sia mæ, ad ecki einasta Bornunum, helldur og jafnvel vaxnu Foolki, hefur þannig undirvijsad verid.

Þessi Mati og Adferd til ad kienna er hin allra audvelldasta og hentugasta fyrir þa Fafroodu, hvers vegna þad hefur verid nærri þvi hia ollum Pioodum og i ollum Trwarbrogdum tijdkanligt, ad

kienna

kieñá þeim sem fyrst fara ad læra Hofud Iñtakid af Lærdoominum i stuttum og audvelldum Portum. Og ad su Adferd hafi þegar i Patriarchañá Heima-Hwsum og alment i Gidingañá Samkundum tijdkanlig verid, er ad ráda af Gen. 18, 19. Devt. 6, 7. Rom. 2, 18. Þess vegna hafa og Postularnir riettiliga hafit somu Adferd, sem og þeirra Samþioonar, hverra hellsta Ydia var iñifaliñ i einu sijfelldu Erdvidi i Ordinu og Kieñinguñi, bædi opinberliga og heimugliga, þar þeir ecki einasta i ollum Samkomum, helldur og so hijngad og þángad i heima Hwsum, kiendu og áminntu, so sem liooft er af Post. G. 5, 42. Cap. 20, 31. Da þess vegna kallar Chrysostomus þa Catechismi Kieñendur.

§ 5. Eftir Postulañá Daga hafa Postuligir Meñ og adrir riettskickadir Kieñifedur, med stoorri Alvorugiefni, halldid áfram þess-

ari nytſamligu Ydiu , ſo ad hin Fyrſta Chriſtni hiellt til þeſs viſſa Catecheta og dugandis Meñ, er ſett ir voru til þeſſa Verks , hvorier med þeſſum Ydkunum og Undir, bwningi, biuggu ſig undir ad þioo-na eñ vigtugri Embættum i Chr-iſti Søfnudi.

A medal ſlijkra eru ſierdeilis viid-frægir Babylas, ſem lifdi a þeirri þrid-iu Olld, hver ed ecki ad eins Fullordna, helldur og Børniñ ſem hañ hafdi upp-frædt i chriſtiligrar Trwar Medtekning, upphvatti ad gaanga undir Piiſlarvættis Coronu; Somuleidis Pantænus, hver ed undir Commodo Keiſara, hiellt Sko ola fyrir þa Chriſtnu i Alexandria , ſem Meñ kolludu þañ Catechetiſka Uppfræd-ingar Skoola , og ſkal hafa i Bioma ſtadid allt til Daga Evſebii. Sa nafn-frægi Clemens Alexandrinus kom nærſt ur eftir Pantænum i þeña Skoola , hvers

hvers Tilheyrari og Læriſveirn var Origenes, ſem 18. Ara gamall var kvadd⸗ur af Demetrio Biſkupi i Alexandria til ad kieña Catechiſmum, hveriu Em⸗bætti hañ og med ſtoorum Averti For⸗ſtødu veitti i þeim ſtærſtu Chriſtniñar Offookuum, ſo ad margir af hañs Sko⸗ola urdu Piiſlarvottar, hverier upplæ⸗ſu ſiinar Lectiur undir Bodulſins Hond um, og ſiælfur filgdi hañ morgum af þeim til Daudans, og hughreyſti þa kroſtugliga med ſiñi Rædu ut af Guds Ordi. Lokſins mætti hañ ſo mikilli Ad⸗ſookn fraa Morgni til Kvollds, ad hañ vard ad taka ſier til Liettirs og Hægdar Heraclam fyrir Medhiælpara. J hiñi Carthagineſisku Kyrkiu var Optatus Millevitanus og i þeirri Jeruſalemit⸗iſku Cyrillus, nafnfrægir.

Sa mikill Auguſtinus ſiælfur hiellt ſier þad ecki nockra Miinkun ad ſkifta ſier af ſliiku, og er eñ a Dogum til a med⸗al añars ſem hañ ſkrifad hefur, eiñ Tra-

ctat de Catechiſandis rudibus, edur um̃ Undirviiſan hiña Fræfroodu, um̃ hvert Skrif Ioh. Bened. Carpzovius giefid hefur ſijna ſkrifliga Meiningu. Jaa, Gudhræddir og ſkickanligir Kveñmeñ attu hier eiñig Hlut ad medal hverra ſierdeilis er Nafn giefid Macrina, Fooſtur Moodur hiñs vijdfræga Læri-Fodurs Baſilii, og var þad eitt af Þiu ſlijkra er Diaakn-Þñur voru kalladar, ad uppfræda Kveñfoolkid i Catechiſmo. Um̃ allt þetta er eñ ſramar ad ſiaa i G. Arnolds Afbildung der erſten Chriſten.

§ 6. Auk þeſſa lietu Chriſtiligir Forelldrar aa fyrri Olldum, ecki tilvanta, einfallda og ſkilmerkiliga Uppfrædingu i ſijnum heima-Hwſum, hveria þeir gaafu ſijnum Vornum ſtrax med Moodur Miolkiñi, og løgdu þar med Grundvøll Trwariñar, hiaa þeim ungu og nijkløktu Saalum.

Pañig aaminñir Paulus. Eph. 6, 4. Forelldrana ad þeir uppali sijn Born i Aga og Umvendun til Drottins, pañig hefur og Timotheus, hverium allt i fraa Barndoomi, kuñug var H. Ritning, aan efa lært hana af siñi gudhrædou Moodur Evnike, edur Ommu siñi Loide. 2. Tim. 1, 5. Cap 3, 15. Þa Ungbarn nockurt var spurt eftir eitt siñ af einum Tijraña af hverium þad hefdi lært þau Christiligu Frædi, ad eirn Gud være til? Svaradi þad og sagdi: Moodir mijn kiendi mier þad, eñ hun numdi þad af Gudi; Pañig vitnar og Augustinus um Moodur sijna miøg aagiætliga i þessu sama Efni.

§ 7. Hvad þa opinberu Catechisation aahrærir, þa voru i þeñi þau naudsynligustu Hofud-Sañindiñ skilmerkiliga og einfalldliga, og so sem Bornum hlijddi, og sambaund framsett, og allt tekid ur þeim skiær-

ra Uppspretturbruñi H. Ritningar, so ad Grundvøllur Trwariñar yrdi stadfastur og obifanligur,

Cyrillus Hierosolymitanus talar at þañ Veg, vid sijna Lærisveina edur Catechumenos: Pu ert ecki skylldugut til ad trwa strax mijnum einfølldum Ordum þa eg kiem fram med eitthvad, nema þu faair þar til Bevijsing af H. Ritningu. Stundum voru og viss Symbola edur Trwarjatningar, settar fyrir ad læra utanad, hveriar þeir sem skijrast skylldu, attu aadur ad lesa og framseigia.

§ 8. Catechumenis var Almeñiliga skipt i Tvo Hoopa, stundum i Þriaa, þa sem voru veikari og styrkvari af sier, og var so hverium Flocknum fyrir sig feingid Foodur eftir sierhvers Skilningi og Asigkomulagi.

Þeir veikari af sier voru nefndir Atelesteroi, edur Ofullkomnari, hverium hid

hid allraeinfalldligasta var undirvijsad, eins og i A. B. C. edur þeim fyrstu Elementum og Upphafs Stofum Christiligs Lærdooms; so Meñ tooku til at þvi audvelldasta, og fooru so fram̃ eftir til þess er þung skylldara var, eñ hinir sem styrkvari voru, nefndust Teleioteroi, edur fullkomnari, hverium hvad af odru var smaamsamañ giefiñ megnari Matur; Þañig sundurgreindi Origenes sijna Lærisveina: Þa sem fyrst voru farnir ad læra, fieck hañ Heraclæ i Hendur, hina þa fullkomnari, hafdi hañ sialfur undir Hondum, og sijstadi vid þa fraa þvi at Morgnana allt fram̃ a Noott, so hañ ofstiñis fieck varla Andrwm. Sia eñ framar um̃ Skifti og Niduradan Catechumenorum Villiam Caves Book, sem hañ kallar þañ Fyrsta Christiñdoom.

§ 9. Tijmiñ hvad leingi sa sem villdi skijrast laata, aatti ad uppfrædast, var ecki so eiginliga aaqved iñ, þvi Meñ hogudu sier eftir Nat-

mi

nu og Framfør hŷña ſem voru ad læra, þo voru þeir aumiñtir, ad þeir ei ſkylldu flyta ſier mikid, helldur ſkylldu þeir koſtgiæfa ad verda riett groodurſettir og grundvallader i Catechiſmi Lærdoomi.

Conſtitutiones Apoſtol: Edur þær Poſtuligu Setningar utheimta þriu Ar, til eins Læriſveins edur Catechumeni Undirviiſunar. Adrir 40. Daga, ſo ſem Hieronymus; Adrir utheimta Almeñiliga til þeſs langa Tijma. Cyrillus amiñir ondverdliga i ſijnum Catechiſmo a þeña Hatt: Vertu ſtodugur i Catechiſmi Ranſookniñi, jafnvel þo hun vari leingi, ſo ad þitt Hiarta ei nockru Siñi þreytiſt, og verdi hyrdulauſt.

§ 10. Nu ſo aakaflega ſem þeſſ-ſsart nytſamlegu Ydiu var framfilgt a firre Olld, ſo toomlega og lijted var hun um Hond hefd a ſeiñi Tijmum, ſo ad þeſſe loflega Adferd

Adferd fiell og hrundi ſmaum-
ſamañ.

Lærdir og vitrir Meñ leida til þeſs
Tvær Ordſakir, ad þeſsar Catechiſmi
Bøkanir aflogduſt. 1. Ad Tala þeirra
ſem ſkijrdir voru fullorduir mijnkadi hvad
af odru, hverra vegna Meñ hofdu þo
hvad allra helſt ſtiftad Catechiſationen
eñ nu þar einaſta voru ſkijrd Ungborn,
er ecki gætu ordid uppfrædd ædur eñ þau
væri ſkijrd, gleymdu Meñ uñ ſijdir af
Satans Svikum og Vielrædi Catechiſ-
mo, eñ forſoomudu eftir þad þeir voru
ſkijrdir ad læra hañ med Koſtgiæfni. 2.
Oñur Ordſokiñ var ſu, ad uñ Tijma
Gregorii M. Tooku Meñ til ad taka
Bibliuna frá þeim ſo nefndu Leikmoñ-
um edur olærdum, ad afmá ſmaum-
ſamañ Catechiſmum, og i þeſs Stad ad
ſetia Lykneſki og Bijlæti i Kyrkiurnar,
hvad vera ætti til Uppbyggingar Fá-
froodu Foolki, i þeirra Saaluhiælpar
Eſnum.

§ 11. J Pavvadoominum var Catechisationen eñ þa meir aflogd, þvi þar Gagn og Abati hiña Romversku Clerkaña utheimti ad halda Moñum i þvi enu mesta Fávisku, þa gleimdist ølldungis Catechismus hvar af iñleiddist su Fyrsta Favitska.

Midt a þessum dimu og formyrkudu Tijmum Favitskuñar, hefur sa erligi loh. Gerson Canzellere a Universitetenu i Paris, ritad eina Book um̃ þad: Hvernig eigi ad bera Borniñ til Christum, i hverri hañ a medal añars_saraklagar yfir þvi, ad jafnvel goodir Meñ hafi tekid þad illa upp fyrir sier, ad hañ liett sier vera hugad um̃ so lijtilvægañ Hlut. Medal añars avarpar hañ Borniñ med þessum Ordum: „ Hversu lein „ gi ætlid þier Børn ad hafa Eftirlang„ an til ydar Bernsku Athæfis? Hvers „ vegna elskid þier hid saniijta, og leitid Lijgiñ,

" Lijgiñar? Komid þo diarfliga frõm
" hier er eingiñ Snara sett i Veigiñ fyr-
" ir ydur, eg leita eigi ydar tijmanligs
" Lans og Lucku, helldur utblijtum vier
" hverier ødrum þeim andligu Giædun-
" um, eg læt af Hendi vid ydur Lær-
" doomiñ og Uppfrædinguna, giefid mier
" aftur ydar Bænir. Jaa, vier vil-
ium bidla hver fyrir ødrum ad vier mætt-
um hoolpnir verda, eñ þar funduſt ecki
nema faa slijk Vitni i Paavadoominum
og Paavarnir voknudu þo ecki þar vid af
sijnum Hyrdùleysis Svefni.

§ 12. Eñ so sem hiñ sæli Lutherus i ødru leitadist vid ad afstijra Christindoomsins Eidileggingu og Undirgaangi, þa hefur hañ og ásamt Bibliuñi Catechismum aftur i Lioos leidt, og frañfilgt þvi Verki med hiñi mestu Kostgiæfni, hvorium allir riettskickadir Kieñifedur hafa sijdañ eftirfilgt.

Meñ kuña ſañarliga ecki aan Uppꝛyt-
unar ad leſa þa Tvo Lutheri Formaala,
er hñ giørdt hefur fyrir framañ ſiñ ſtærri
og miñi Catechiſmum, af hverium Meñ
meiga merkia, bædi hverſu ſaa Yppar-
ligi Madur hefur ſtoorum halldid af þeim
Catechetiſku Ydkunum; Sem og þad
Hyrduleyſi ſem þa allareidu fañſt hiaa
nockrum Preſtum i þvi ad kleña Cate-
chiſmum. Hier til kuña Meñ og leggia
Ioh. Matheſii Predikun um Lifnad Lu-
theri P. 59. 135. Sijdañ hefur ecki i
vorum Kyrkium verid Skortur, hverki
af ſiaalfum Catechiſmo edur Catechiſ-
mi Predikunum, ſem og i mørgum Stød-
um, Gudi ſie Lof og Packir, ecki helldur
lifandi Praxi og Tijdſku aa Catechiſatio-
nen, jafnvel þo eñ meiri Aſtundunar
væri ad oſka aa heñi.

§ 13. Prent er þad ſem tilheyrir
Catechiſationen. 1. Saa ſem
med hærri Rauſt undirvijſar, hv-
er ed i Fyrndiñi var kalladur Cate-
chete

chete edur Catechiste. 2. Þeir sem spurdir eru, edur undirvijsad er, hvørier ed kallast Catechumeni. 3. Sialf su muñliga Undirvijsan og Uppfræding er skiedur med Spurningum og Andsvørum, og hun kallast Catechesis, Catechisation edur Catechismus.

Um þetta hid sijdarsta Ordid er þad merkiandi, ad þeir gomlu kolludu eiginliga, sialfa Undirvijsanina i Hofud Sañindum christiligrar Trwar Catechismum. Par ed nu a Døgum nefnist Catechismus, Book su i hverri utskijrd eru christiligs Lærdooms Hofud Sañindi. Skal so eftir þessari Rod og Ordu, hiñ 1. Cap. hlioda uñ Catecheterne, edur þa sem uppfræda. 2. Cap. um Catechumenos, edur þa sem uppfræddir verda. Og sä 3. Cap. um sialfa Catechisationen, edur Uppfrædinguna, og kuña þar um Raunar ecki eiginliga vera

fleiri edur færri Capitular, þar ed Ordid Catechizein ; inibindur ecki fleira i sier eñ 3. Hluti, þvi hvar sem heyrist eitt Overgmaal, þa er 1. Persoonañ sem giefur Hliodid fraa sier, 2. Plaatsid i hveriu tekur undir, og 3. sialft Hliodid, sem kiemur fraa Persoonuñi, og sidañ af Echo er i mooti tekid og aftursendt.

I. Capituli.

Um Catecheten.

Ille eiñ Catechet edur su Persoona sem aa ad undirvijsa þeim einfølldu i þeim hellstu og naudsynligustu Høfud-Sañendum Christiligs Lærdooms, og styrkia þa til ad ødlast Saalu-hiaalpina, naa þvi ad fullkomna siñ Asetning, þa þarf til þessbædi þad, ad hañ sie hæfur og hentug-

ur hier til, og so lijka ad hañ riettiliga hagi og hegdi sier eftir þvi sem hañ er hæfur og hentugur. Þess vegna skal i þessum Cap. Stuttliga verda talad uñ. 1. Uñ Gaafur Catechetans. 2. Uñ hañs hellstu og sierlegustu Skylldu.

I. Gaafur eins Catecheta eru sumar Naatturligar, sumar Andligar.

1. Þær Naatturligu Gaafurnar eru;

(a) Ein good skorp Skinsemi.

Eiñ Catechet þarf so vel ad hafa Ingenium edur Hugvit, sem ludicium, edur Urskurdar Gaafu i þvi sem hañ a ad giora. Hañs Ingenium verdur ad fiña uppa oll þau Tækifæri og Hentugleika er gagni honum til ad framseigia Hlutiñ sem uñ er verid ad hendla, skilmerkiliga og lidugt, ad koma Bornunum til goodrar Adgiætslu og Eftirtektar, ad corrigera og lagfæra i besta Maata þeirra raung

ng Andsvor; ad hitta uppa hentugar Samlijkingar etc. Med Hialp sijns Iudicii verdur hañ ad dæma uñ Skilning Barnaña, vita ad utvelia rietilliga Uñtals Efnid, utskijra þad med Rokum, og so añad fleira.

(b) Gaafa til ad utleggia skilmerkiliga.

Þad er ad hañ gieti framsagt sijna Meining, med faam Ordum, i audvelldañ og skilianligañ Maata.

* Ef hañ kappkostar med riettri Meditation og Uñhuxan, ad iminda sier skijrliga þau Sañindi er hañ vill uñ tala. ** Þa hañ svo utleggur þær eny somu Iminndanir med alkuñugum, einfølldum og skilmerkiligum Ordum. *** Og þa hañ med stilltri og hreiñi Pronunciation, og Ordaña Frañburdl, kappkostar ad utleggia Efnld. Les hier uñ fleira i þeim 3. Cap.

(c) Ein aanægianlig Kuñatta og Ordfæri, i þvi Tungumaali i hverin

hveriu Meñ catechisera.

Pader oumflyanliga naudsynligt, ad eiñ Catechet, sie fullnuma i þvi Tungumaali, sem hañ a i ad catechisera, þvi þar Billting Spursmaalaña er eitt af þeim hellstu Avoxtum og Notum; Pa stodar hañ torvelldt, ad billta Spurningunum, nema hañ sie ordrijkur, og gieti a imsa Vegu talad. Ad eg ecki fari mier til Orda, hvorsu ad Skortuziñ a Ordfærinu kañ oft ad vallda þvi, ad ecki skilieft hvad hañ talar.

2. Pær Andligu Gaafurnar eru.

(a) Pau soñu gudligu Hygglndi er kieña honum hvernig hañ eigi ad vera øllum allshaattar.

Vid veik, einfolld og farvijs Hugskot, sem eiñ Catechet hefur oftast vid ad faast, verdur ad breita med hiñi mestu Varwd og Framsijni; Meñ hlioota ad fara med þau, eins og med Haalsmioott

Glas, i hvert Meñ hella Vatni edur Viini i Dropa-Tali, eda eins og Moodir fer med Ungbarn: Hun varast at allañ Hætt, ad hun ecki kippi þess Armleag edur nockrum odrum Lim ur Lid; Meñ verda ad lætast vera lijkir þeim til ad komast ånægianligar ad þeirra stoora Vanmætti og Einfelldni, hegda sier eftir hvers eins Skilningi, og so framveigis. Þetta er med ollu slijkur Hlutur, hvar til heyra Hyggindi og Speki su sem kiemur ad ofañ. Ordskv. 9, 1. 4. 1. Cor. 9, 22.

(b) Rjettilig Þecking a gudligum Sañindum. Hver ed at ad vera.

* Utdreigiñ af hiñi hreinu Uppsprettu H. Ritningar. ** Feingiñ fyrir Upplijsingu H. Anda. *** Bundiñ vid gudliga Fullvissu, og kroftugar Rokſemdir. **** Samteingd vid rietttickada Tilfiñingu og Smeck af Sætleika gudligra Sañenda. Ef añars er mundi honum

fliott

ſmoͤtt leidaſt ad itreka og hafa upp aftur ſo oft hina ſomu Hluti.

(c) Breñandi Elſka at JEſu Chriſto, og þeim med hañs dijrmæta Bloodi, endurkeyptu ung-Lombum.

Hid ſijdara at ad framſlioota af þvi fyrra. Hañ ſem elſkar Chriſtum, elſkar og ſo þa ſem af honum erú elſkadir og ſyrir hañs Blood hreinſadir. Þa Drottiñ JEſus villdi trwa Petro fyrir þvi ad fæda Lomb ſijn, ſpurdi hañ Petrum adur Priſvarſiñum? elſkar þu mig, Joh. 21. 15. J Elſkuñi til Barnañà at eiñ Catechet ad ſetia ſier ſiñ Frelſara ſialfañ ſo ſem fyrir añad Form. Marc. 10, 13. 16. Og æliijta hvert eitt Barn þañig ſo ſem þad af ſialfum Chriſto være ſier afhendt, og hañ undir eins ſegdi vid ſig; Tak þu vid þeſſu Barni og fooſtra þad upp fyrir mig, at þeirri Catechetiſku Mioolk Evangelii. Eg mun launa þier þar fyrir, Exod. 2, 9.

 (d) Ein

(d) Ein sañarlig Audmijkt og Barna Einfelldni.

Pad er hid besta Hættalag og Adferd, ad umgangast so vid Born og einfallda. Eiñ Catechet a so sem ad dilla Bornunum, og nidursekva sier diwst til peirra ur Hædum siñar eigiñ Skinsemi, so hñ fai sagdt med Paulo. Gal. 4, 12. Verid so sem ad eg em þviad eg em so sem þier. Pañig kalladi hiñ mikli Augustinus sijna Catechismi Tilheirendur sijna Skoola-Brædur, ad giefa þar med til kyña þad hañ eñ nu hefdi eins vel Þorf a ad læra, og hefdi ecki eñ þa full Studerad Catechisinum. So sem og vor Sæli Lutherus seigir i Formaalanum framañ vid Catechismum. Ad hañ yrdi ætijd ad vera og villdi eiñig ætijd vera eitt Barn og Lærisveiñ i Catechismo.

(e) Ein med tilhlijdilligri Alvørugiefni temprud Vinsemd og Blijdleiki.

Eingiñ

Einginn er sijdur hæfur til ad Catechisera, enn einn noldrunarsamur, ylgdur og Reidi-giarn Madur, þvi med sijnu Nolldri skielkar hann Börninn og glorir þau Hugliijtil og odlörf. Sæ sem nu af Næatturunni er so giedladur, hann hlijtur ad yfirvinna sialfann sig, hallda æfrann i Yfirvegan Christi Elsku, og leitast þannig vid ad innræta fyrst hiæ sialfum sier þann sanna Evangeliska Christinndoom. Þegar Meinn riettiliga yfirvega Guds Elsku i Christo til vor, þa gietur hun audvelldliga giordt Hiartad froomt, og Auglitid blijdt og vingiarnligt.

(f) Ein hoogvær Pollinmæde, sem ecki lætur audvelldliga koma sier til Reidi.

* Af Skilnings og Minnisleysi Barnanna, þa þau annadhvert eru grunnhygginn, edur gleyma þvi strax sem þeim hefur verid sagt, og þess vegna annadhvert med Þögn toomri, edur raungu Andsvari auglijsa sijna Fævitsku, þvi þa verdur einn

Catechet gaa ad sier, ad slijkt komi hon-um ecki til Reidi, nie osæmiligra Jllyrda; Grunnbyggni og Faavitsku Barnanna sylg-ir af Natturunni nockur Bligdan; Ef nu Otti og Geigur bætist þar vid, giora avijtunar Ordinn þau enn lijtilsigldari, og taka allann Mood og Dug ur þeim. Einn riettskickadur Catechet maa ecki laata sier þikia mikid fyrir ad itreka elna Spur-ningu, sem Berninn ei riett skilia, til þess ad lagfæra þeirra raangt Andsvar, og so fr. v. ** Af Vilia og Neiningarleysi, so þott nockud Bænræktarleysi, Pricotska og Adgiætsluleysi etc. sinnist hiaa Ungmenn-unum, edur þo eitt Barnid hvijsli ad od-ru, þad sem hitt aa ad svara, ad hann þa med Hoogværi sinni ad þvi, enn stockvi ecki upp med Haavada og Steoryrdum.

§ 2. Skyllda eins Catecheta er sierdeilis innifalinn i eftirfilgiandi Greinum, ad hann riettiliga hagi sier fyrir Catechisationena, i henni, og eftir hana.

(a)

(a) Fyrir Catechisationena, og cadur eñ hañ tekur til heñar, ber honum.

1. Ad hañ þecki sijna Saudi, og med nakvæmu og anægiligu Sidblendi og Umgeingni vid þa, leitist eftir þeirra Framfor, hvad mikid hverlum hofi frañ farid i Þeckingu og Lærdoomi, gudligra Sañinda; Og nema hañ viti glögt til þess, kañ hañ ecki ad vera hæfur til ad fullgiora sijna helgstu Skylldu, sem er iñifaliñ i þvi ad haga sier og lempa sig eftir hvers eins Skilningi og Framfor.

2. Ad hañ med undañgangandi fullnægri Meditation edur Umþeinkingu bwi sig undir hveria eina Catechisation, þvi eins og þad er ecki leifiligt ad hrista Predikanirnar fram ur Ermiñi, so maa og Catecheten ecki helldur fara ovidbwiñ ad catechisera, þvi jafnvel þo þad sijnist ei gieta stadist ad Meñ skrifi upp Spurningarnar fyrir fram, og læri þær so utañ ad, þar eñ Spurningiñ og svarid

 uppa

uppa hana, giefur alloftaſt Tækifære til añarar Spurningar, þa a þo ad gang-ga hier a undan ein anægilig Meditation, til þeſs ad Catecheten gieti. 1. Endurnijad Materiuna og Efnid med ſialfum ſier ſo honum gleymiſt þad ecki, og biriad ſo Catechiſationen med odeigu Hiarta. 2. So ad hañ gieti ſett allt i rietta Rød eftir þvi ſem hañ vill og aſetur ſier ad utſkyra Efnid. 3. Og ſo ad hañ gieti huxad ſig um̃ hagkvæmar Samlijkingar, Dæmi, og hvad añad ſem er til Uppliſſingar.

3. Ad hañ ſie ſtødugur i alvarligri Bæna-Akallan, og giøri hana af Hiarta, bædi heima hia ſier og lijka þa hañ tekur til ad catechiſera. Og a hañ einkum ad bidia.

* Fyrir ſialfum ſier: Ad Gud vilie giefa ſier þa Skynſemi, ſem hañ hier til vid þarf, og Naad og Bleſſan til ſiñar Uppfrædingar. Sa furnar ad catechi-

fera, til Uppbyggingar eru einar af þeim gjodu og fullkomnu Giofum, sem koma ad ofañ fra Fødur Lioosaña, Jac. I. v. 17. Og verda þvi ad fast med eiñi audmiwkri Bæn. Þvi þo af Natturuñi kuñi ad fiñast meiri Dugnadur hia einum eñ ødrum, þa verdur samt slijkt natturligt Atgiørvi ad helgast af Anda Guds skuli þad duga; Eins og i þær toomu Krwsir Gedeons Strijdsmaña vard ad lata Blis, skylldi þar høggvast nockurt Skard i Flock Ovinaña: An þessa er øll Plantan og Vøkvan til Onytis, nema Gud giefi Blessanina og Avøxtiñ, uñ hvad hañ vill af Hiarta vera akalladur, og tilbediñ. ** Fyrir Catechumenis: Fyrir þeim a Catecheten ad bidia, uñ eitt Guddoomligt Lioos og Uppbyrting i þeirra Skilningi, og uñ Guddoomligañ Kraft þeirra Vilia til Aukningar og Stioornunar.

I þeim so kolludu Constitutionibus Apostolicis edur þeim Postuligu Setn-

ingum. Lib. 8 c. 6. Er ad fiña eina mieg Agi
ata Bæn. sem þeir Trwudu giordu, fyrir
þeim offijrdu fullordnu er Frædiñ voru ad
læra, hvør ed þañig hlioodar: „ Drott-
" iñ, myſkuna þu oſs! O þu almættugi
" Gud, ſem fyrir Christum, heſur ſett þij-
" na Lærisveina til Kieñiſedra, lijt nu eiñ-
" ig til þiña Pienara hverium undirviiſ-
" ad er i þijns Smurda Evangelio og
" gief þeim eitt nijtt Hiarta, og endurnija
" eiñ riettañ viſſañ Anda med þeim iñ-
" vortis til ad þeckia og giora þiñ Villa,
" med einu fullkomnu Hiarta og hlijdnu
" Hugſkoti, gior þa verduga þiñar H.
" Skiirnar og sameina þa þijnum H.
" Sofnudi, og gior þa Hluttakandi i þij-
" num H. Leyndardoom fyrir JEsum
" Christum, ſem er vor einka Von, hver
" ed fyrir þa er dauñ, fyrir hvern þier ſie
" Æra og Dyrd ad eilijfu!

b. J ſialfri Catechiſationeñ ā
hañ ad lijta til þriggia Hluta, ſem
er til Miñis, Skilnings og Villia

Barnaña,

Barnaña, so ad hañ riettiligafaal utbwid þessa Saalariñar Krafta.

1. Barnaña Miñi, maa hañ hverki ofþreita, og herda ad þeim ad læra mikid utan ad, ecki helldur losa þeim ad sitia olldungis audum Hondum, og hafa ecki neitt ad giora.

Svo eru hier þa Tveir Hlutir og Afgøtur ad varast. 1. Ad Madur ofm og herdi ad Børnunum, faai þeim i Hendur stooran og laangañ Catechismum, af hverium þau allost læra utan ad eiñ Part eftir añañ, og lesa hañ aan Skilnings, ut af hverium Catecheten þar eftir giørir laanga Rædu, eñ þad er ecki su rietta Adferd til ad catechisera. 2. Ef Meñ laata Miñid vera olldungis audt og toomt, og meina med ydugligri Utleggingu og Jtrekan, ad koma þvi til Leidar, ad alltijd skuli nockud vid loda. Miñi þeirra Einfolldu verdur endiliga ad hafa eitthvad til ad stidia sig vid, Børniñ hliota ad safna nockru þvi i sitt Miñi, med hver-

iu

su þau kuñi siidañ ad æfa og ydka siñ Skil-
ning. Og heyrir þar til fierdeilis: a)
Ord þess Miña Catechismi Lutheri,
þar ed hañ er med hiñi stærstu Vitsku
giördur, og maa all:jtast so sem eitt Meist-
ara Sticki þess Saaluga Mañs, þa kañ
med honum makliga ad leggiast Grund-
vollduriñ hiaa Bornunum i þeirra Miñi,
so sem rada maa af siaalfs Lutheri A-
miñingu i Formaalanum framañ vid þeñ-
a Miña Catechismum.

Vier eigum (seigir hañ) so ad kieña
þeim ungu og einfolldu Hofud-Parta
Frædaña; ad vier ecki briaalum jafnvel
einu Atkvædi, þvi ungum og saavijsum
bliota Meñ ad kieña vissañ Texta og vijst
Form og Maata, añars kuña þeir full-
skiott ad villast, ef ad Meñ kieña þeim
stundum svo, og ad lidnu einu Ari þa od-
ruvijs. Utvel þier þar fyrir, hvert þad
Form og Maata sem þu villt, og halld so
ætijd vid þad sama. Hier i maa þo eiñ
Catechet ecki giefa Catechumeno hid
minsta

minsta. Leisi til ad setia oñur Ord i Stadiñ; þvi med þvi mootl mundi koma slijk Mergd af Umbreitingunum, ad Lutheri Catechismus yrdi ecki lijkur sialfum sier.

(b) Greinir H. Ritningar sem leiddar eru til Bevijsingar, af þeim eiga Borniñ ad safna sier goodri Audlegd og Forda i sijnu Miñi; og ꝏ Catecheten hier i gaumgiæfa, ad Greinirnar sieu lesnar ordriett eins og þær standa i Bibliuñi, þvi eckert fer betur eñ ad Meñ halldi sier iñvyrdugliga vid sialfs H. Anda Ord, þar ed i þeim er hiñ allra stærsta Speki Verkan og Kraftur. Ad eg ecki faai mier til Orda, hvetsu Greiniñ missir audvelldliga oftsiñis sitt Afl til ad bevijsa med heñi þad sem ꝏ ad bevijsast, og leida Rok til ef einhveriu einu Ordi er sleppt og hlaupid yfir i heñi.

(2) Þar nærst ꝏ Skilningur Barnaña riett ad uppfrædast so ad þeim skiliest þad er þau hafa lært og eñ nu eru ad læra utañ ad, og sladri þad ecki fram Ihugun-

hugunar og Skilningslaust, helldur ad þau af sinni eiginn Peckingu, sem þau feingid hafa, kunni og med ødrum Ordum enn þeim er þau hafa lært, nockurnveiginn ad utlista þad og giøra Grein a Trw sinni. Og þad uthe:mtir Lutherus i Formaalanum fyrir framann sinn Minna Catechismum. Ef ad Børninn (seigir hann) kunna vel Textan þa lætti þau þar a eftir læra ad skilia Meininguna af honum, so ad þau gieti vitad umm hvad talad er. Ef nu þad skiedur eigi, kunna Børninn ad sønn þylia Frædinn afram, enn sie Spurninguni i hinu allra minnsta breitt, verda þau maallaus, þvi þau hafa lært sijn Frædi Skilningslaust. Uppaa þad Barnanna Skilningur verdi riettiliga uppfræddur, þa hlijtur Catecheten ad giefa Giætur ad eftirfilgiandi Pooſtum.

(a) A hann eckt ad haga sier eftir sinni eigin Skarpvitsku, helldur eftir þeirra Eftirtekt og Næmi fyrir hverium hann catechiserar; Og þad * I þeim Hlut-

um sem han framsetur fyrir þa, hverier ecki meiga ganga yfir Barnaña Skilning, og þvi er þad hardla naudsynligt, ad hañ, (so sem ædur er æminst) þecki Aßigkomulag og Framfør siña Sauda, ad hañ kuñi ad vita hvada Fædu hañ eigi ad giefa sierhveriuin, allteins og Moodir su sem æ Børn eñ þau misalldra, etc. Vilie hañ þa framsetia fyrir Børniñ sem feingid hafa goodañ Grundvøll, eintoomis þær Spurningar, til hverra þau þurfi ecki ad svara neina Nei og Jaa, þa set þeim þar af ecker framm i Lærdoomnum.

Þar i moot, ef hañ villdi spyria þær KornUngu, sem fyrst-eru farnir ad læra æ þañ Hætt: Hvad er Endurfæding-iñ? J hveriu er Endurfædingiñ iñifaliñ? etc. Þa glorir hañ ecki riett i þvi, eñ setie hañ hverium einum fyrir, eftir þeirra Alldri og Kuñættu, þær Spurningar til hverra þeir gietl hægliga svarad, þa upphvetur hañ Børniñ þar med, og giørir þau diarfari, jaa uppvekur eina

Eftir-

Eftirlaungun hiaa þeim til eiñ meiri Framfarar, þar ed þau ſiaa ad þad er ei ofhætt fyrir þau ſem ad er ſpurdt, edur þeim uñ Megn ad hondla þad. Þar hvert i mooti, ef þau gieta eingu ſvarad til illa laggdra Spurninga, og ſæta þar ad auki Aavijtum og Adfindni, þa verda þau hrædd, jſtodulaus og ovilug i Catechiſationen.

** J Adferdiñi, hvernig hañ aa ad framſetia eiñ Hlut; Þa verdur hañ ad giora ſier Omak fyrir þvi ad ſundurlida og adgreina hvern Hlut, i þa miñſtu Parta og Krijngumſtædur, og upplijſa þañ ſama med alkuñugum Dæmum, og audſkilianligum Samlijkingum. Eiñ Catechet hlijtur ad giora ſem Paulus uñ ſig ſeigir, 1 Theſſ. 2, 7.

Vier vorum aaſtudligir hiaa ydur, lijka ſem oñur Fooſtra aañaſt Born ſijn.

Ein Moodir ſem hefur Barn aa Brioſti, gietur ad ſoñu ſialf etid megnañ Mat, eñ af þvi filgir þad ecki aa eftir, ad

heñar

heñar Barn poli hañ, helldur giefur hun
þvi Mioolkur-Mat, og nær það er smaam-
saman vanið við að neyta og so añarar
Fædu, þa lætur hun ecki i Muñ þess stoo-
ra Bita, helldur tiggur þa fyrst vel i sundr-
ur, ædur eñ hun lætur þa upp i Barnsins
Muñ. Pañig verdur og eiñ Catechet
ad fara ad, hañ æ jafnvel i Samlijkings-
unum, sem hañ frañsetur til Upplijsingar,
ad haga sier eftir Barnaña Skiiningi og
Eftirtekt; So geingur Boonda Barn-
inu eñ þa meir til Hiarta, hvør Þorf og
Naudsyn sie a Poliñmædiñi, þa þar
uppa er tekiñ Samlijking ut af Akur-
Karlinum og Jacobs Pist. 5, v. 7.8.
helldur eñ þoott Meñ tæki Samlijkingu
þar uppa ut af Gull-Smidnum og Gull
sins Reynslu, Jac, 1, 12. og 1. Pet. 1, 7.
Þvi Boonda Barnið ber meira Skin
a Tœn og Akuryrkiuna, helldur eñ Gull-
Smijðið.

(b) Að hañ nakvæmliga halldi sier
við Orðiñ i Lutheri Catechismo, og i
þeim

þeim Greinum Ritningariñar, sem hann er að catechisera yfir, og utleggia; Kieñi Børnunum hver að sie hin rietta Mein⸗ing og Kraftur Orðaña, og varist að vijk⸗ia laangt fraa Efninu. Þvi með þvi mo⸗oti kan 1.) Catecheten best að forð⸗ast alla oreglulega og rugliga Aðferð til að kieña. 2.) Er Børnunum þar með feingiñ so sem eiñ Leiðitaumur, við hvern þau kuñi að hallda sier, og muna það be⸗im hefur kieñt og sagt verið. 3.) Orð Lutheri eru og nu svo mindug og mikils meiñ; að þau eru allstaðar viðtekiñ aan Mootmæla.

Nær Meñ þañig hallda sier fastliga við þau, þa hafa þeir undir eins Afsøkun og Forsvar, i giegn allskonar rokfemd⸗arlausum Asøkunum, að þeir villdu so sem koma upp með nockrar Nijungar og und⸗ir Yfirhylmingu þvilijkrar Uppfræding⸗ar, saa nockru eitruðu Illgresi.

Lutheri Orð, eru so full með Vijs⸗doom og Kraft, að aanægiañliga verður

spuñið

spuñid af þeirra Toga; Þau kañ Madur ad hafa fyrir Grundvoll og Aſtædi, og ohult ſmijda ut af þeim ſijnar Spurningar, æn þeſs ad binda ſig faſt vid adrar, ſem i einum og odrum Catechiſmo ritadar fiñaſt. Til Leidarvijſirs hier i, þienar einum Catechet Skrif Hr. Heinrichs Horbii, er nefniſt Grundlicher Wort verſtand des Kleinen Catechiſmi Lutheri, edur ſaa vel grundvalladi Skilningur Orda þeſs Litla Catechiſmi Lutheri.

c) Ad hañ æſamt þeſſu ſnwi Catechumenis til H. Ritningar, og kappkoſti ad uppbyggia þa yfir Poſtulaña og Spaamañaña Grundvoll riettilga. So ad þeir ſieu reidubwnir Andſvar ad giefa hverium Mañi er þa Skials krefia kañ, af þeirri Trw og Von ſem i þeim er, 1. Pet. 3, 15. Nefniliga.

* Madur verdur ad ſæta ollu Tækifæri ſem giefaſt kañ, til ad iñplanta hiaa þeim þad, ad Guds Ord ſie ſu einaſta

 Regla

Regla og Mælikvadur eftir hveriu vier eigum ad trwa og lifa, og ad Meñ meigi ecki taka i mooti edur trwa ødru eñ þvi sem Guds Ordi sie samhlioода; Pañig tilleggur Madur Guds Ordi þañ rietta Lofstyr og Vyrdingu, og vardveitir Børniñ i Tijma, fraa þeirri almeñu Kolsvijdara edur Boonda Trw. Pad er ad trwa þvi sem Madur veit eingiñ Rok til.

** Sierhvad sem framsett verdur ur Frædunum, aa ad bevijsast med Grein H. Ritningar, og þvi byriar ad hallda Børnunum til þess, ad læra vel og Ord-riett utan ad.

*** Catecheten maa ecki vera aanægdur þar med, ad Børniñ lesa aafram Bibliu Greinirnar aan Skilnings og Ihugunar, helldur verdur hañ, ad kieña þeim þeirra Meiningu med Spurningum og Andsvørum; og sijna þeim grandgiæfilega, hver ad sieu þeirra sierlligustu Atridis Ord, til ad bevijsa med Lærdoominñ sem

um̃ er hondlad.

(d) Ad han̄ ecki discurrere og prediki leingi ut af hveriu einu, helldur lati hverja Spurningu reka adra, þvi þar med skierpist best Barnan̄a Skilningur.

Ï Catechisationene aa alltijd ad heyrast ein Echo, stuttar Spurningar, stutt Andsvør; En̄ ef Catecheten færi ad predika ein̄ Fioorda Part af Klucku-Tijma, þa yrdi eingin̄ Echo, ecker Øvergmaal, þo er hier vel merkiandi.

Observ: 1 Þetta aa eigi so ad skiliast, ad Catecheten meigi alldrei an̄ad giøra en̄ spyria, han̄ maa og þess i millum ad viisu tala nockud. So sem:

* Þaa han̄ vill byria aa einhveriu nyju Efni, maa han̄ tala um̃ Hlutin̄ med faaum Ordum, og skilmerkiligum aadur en̄ han̄ tekur til ad spyria. ** Þa han̄ vill þess ad Børnin̄ hafa svarad, og han̄ spyr uppaa nijtt, vill stutliga utleggia fyrir þeim. *** Þaa han̄ med tilhlijdiligum Samlijkingum og Dæmum, giørir ein-

 hvern

hvern Hlut eñ skilmerkiligr. **** Paa hañ lætur fliota i Bland, Kiærleiksfulla Uppevan og Fodurliga Aminiing til þeirra, etc.

Observ: 2. Po ef Catecheten verdur at stundum þegar so at stendur sem nu er sagdt ad vera nockud laangordur; Pa at þad ad skie:

* J styttsta Maata sem moguligt er, og aan þess hañ vijki laangt fra Efninu.

** So ad hañ strax med Spurningu og Andsvari, itreki þañ sama Hlut sem hañ var uñ ad tala, og eins jafnvel Samlijkingarnar og Dæmiñ, sem hañ took, og rañsaka so hvernig þeim hafi þad skilist.

(e) Hñ at og ad haga so Raustlñi sem ein Kiærleiksfull og alvôdlig Adferd ad undirvijsa, krefur og utheimtar.

Affectata gravitas, edur siergiædingslig Stoormeñska, kiemur sier eckl vel i þessu Verki, þad at ad vera familiaris Tonus, edur vingiarnlig Raust, sem eiñ Fadir þa hañ talar vid Born sijn, hvar

til

til eiñig vingiarnligt Vidmoot og Hegdan mikid hiaalpar; Þetta kyñi ad synast ecki nema lijtilvægt og eckert i spuñid, eñ hefur eingu ad sijdur eina stoora Impression, og Jñþricking edur Verkan i Hugskoti hiña veiku og einfølldu, so ad þeir el ad eins læra ad ottast syna Kieñisedur, helldur og undir eins ad elska þa.

(f) Ad hañ oft itreki sama Hlutiñ. So ad hañ spyrie ad honum imist þessa, imist hina, imist þa sem eru til hægri og imist þa sem eru til vinstri Handar, ad þeir svari til. Þad giörir eckert gott ad flytia sier miog; og hver sa sem gleymir ad repetera og itreka, hañ forrir Börniñ þeim helsta Averti af Catechisatiónene. Sierdeilis er þad næsta raadligt, ad Catecheteñ i hvert Siñ til Alyktunar i hverri eiñi Catechisation, giori eina stutta Recapitulation og Agrip, þvi þar med so sem iñsiglast Miñid og rootfestist Uppfrædingiñ hiaa Bornunum.

(g) Ad hañ kappkosti ad hallda Cate-

chumenis til ſtodugrar Adgiætſlu og Eftirtektar, an hvers Barnaña veikur Skilningur fær eingañ Grundvoll: Par til þienar eftirfilgiandi.

1.) Pa hañ endur og ſtundum hefur nockrar ſaorðar Uppørvanir til Eftirtektar. Til Dæmis.

Hluſtið nu koſtgiæfiliga til kiæru Børn! giefið vel Giætur að! hvijſliſt þier ecki etc.

2.) Nær hañ hrooſar fyrir Börnunum Efniſins Nauðſyn, Ypparligleika og Nytſemi, ſem hañ vill tala um. T. D.

Nu villum við Borniñ good, höndla og tala um þañ Hlut, an hvers Peckingar þið gietið ecki hoolpiñ orðið, verið þvi aðgiætiñ. etc.

3.) Nær hañ lætur þau loſa ſier, að þau ville hluſta til að taka eftir með Gaumgiæfni, ſo að þau kuñi að verða miñt a það ſem þau loſuðu, ef þau lata ſiá til ſijn nockurt Athugaleyſi.

4.) Nær hañ þeſs a milli hrooſar rie-

ttu

ttu Andsvari Barnañа, og seigir sier lyki þad, eftir Dœmi Christi, Matth. 16, 17. Luc. 7, 43. Cap. 10, 28.

5.) Nær hañ ecki spyr allañ Barna Hopiñ i einu, helldur eitt Barnid sier i Lagi.

6.) Nær hañ ecki bendir til þess Barn sins sem aa ad svara til, fyrr eñ hañ er bwiñ med Spurninguna, þvi þa taka þau øll betur eftir, þar þau vita ecki, hvert þeirra muni verda fyrir þvi ad svara til.

7.) Nær hañ lætur añadhvert øll Børniñ, edur eitthvert eitt, hafa upp aftur Spurninguna, aadur eñ til heñar er svarad. Til Dœm: Hvernig var Spurningiñ sem eg spurdi ad, og þu aattir ad svara uppaa.

8.) Nær hañ þess i milli þad Andsvar sem af einhverium Læriveinañа er alla-reidu giordt, lætur verda repeterad og upp aftur haft af einum odrum. Til Dœmis: Þu! seigdu mier, hveriu svaradi hañ til?

9.) Nær hañ ecki alltijd hagar so siñi

Spurningu, ad þar verdi eintoómis svarad til Ja og Nei, hvad hver eiñ gietur sagt, jafnvel hiñ Eftirtektarlausasti, helldur breitir og snýr nockud Spurninguñi.

10.) Nær hañ stundum þagnar siálfur og hlustar til hvert hañ heyri ad einhver hvýsli ad ødrum.

11.) Nær hañ setur fram þad Andsvar, sem einhver hefur til svarad, fyrir øll Børniñ sameiginliga, og seigir þeim ad dæma uñ hvert þetta Andsvar sie riett.

12.) Nær hañ i sijnu Málfæri og Ræduformi er ecki siálfur daufur og dösiñ, helldur vel einardligur og sniall, og so framv:

3. Eiñ Catechet á og ad bera Uñsorgun fyrir Villa og Astundan Barnañá, ei sijdur eñ fyrir þeirra Miñi og Skilningi, þvi eiñ Catechet má ecki hugsa med sier, ad hañ hafi þa ad fullu náð fyrirsettu Takmarki vid Børniñ i sijnu

nu Verki, þa hañ ad eins hefur kiendt þeim nockra Þecking af gudligum Hlutum, helldur æ hañ ad kappkosta, ad hneigia og beigia þeirra Hiørtu til ad hlijdnast þeim Sañleika er þaũ Þecking æ hafa feingid, og koma þeim til ad lifa eftir því i Verkunum hvad skied gietur.

(a) Nær hañ sijfelldt miñir Lærisveinana æ þad ad þad sie ecki nøog, ad þeir einasta viti og gieti framsagdt, helldr eiga þeir og ad giora Guds Vilia, hvar uppa hañ kañ ad heimfæra þær Greinir Ritningariñar. Matth. 7, 21. 24. Luc. 12, 47. Joh. 14, 21. Cap. 13, 17. 1. Cor. 4, 20 Jac 1, 12.

(b) Nær hañ æ medal añars med eiñi Spurningu reinir i stuttu Maali, hvernig þeir hafi æft og ydkad þad sem þeir hafa heyrt og numid þangad til.

(c) Nær hañ lætur Borniñ lofa sier

 þvi,

þvi, ad þau vissuliga vilie æfa og stunda þau Sañindi, er þau hafa lært og numid; Po œ hañ jafnframt þvi, ad taka þeim Vara fyrir, ad þau byrie ecki slijke af sialfs sijns eigiñ Kroftum, helldur bidie Gud um sijna Naad og Heilagañ Anda, hier uppá kañ Eftirlijkingiñ hiœ Matth. 21, 28. etc. Ad setiast þeim fyrir Sioonir.

(d) Nær hañ þess i milli gleórir stuttar þo hiartnæmar og alwdligar Amiñingar, til Dæmis: Yckar Svar er gott og riett kiæru Born! siaid og vel til ad þid framkvæmid þad i Verkunum.

Og sierdeilisliga eiga þau i slijkum Aminingum ad lockast og leidast til ad yfirvega Guds allstadar Nœlægd, hañs Kiærleika, Almætti og Riettlæti, hversu hañ siai þeirra Hiortu, hversu ad hañ heimtir Reikningskap af þeim, hversu hañ straffe Athugaleysid. og þar þvert i mooti vilie blessa hlijdiñ Born.

Madur œ ad kappkosta ad uppvekia

hiaa þeim gudligar og goodar iñvortis Hræringar, so sem gudligt Angur, Trwnadartraust, Von, Kiærleika, Fognud og Packargiord, etc.

(e) Nær hañ i einar utþrickiligrar Amiñingar Stad, lætur eitt christiligt Andvarp fliota med i bland. Til Dæm:

Æ Born! Gud giæfi þid kyñud rietti-liga ad huxa hier uñ; Æ! sialfur Gud iñþricki þad i ydar Hiortu, og so framv.

(f) Nær hañ undirviisar þeim hvern-ig sierhvert riett Efni, sem þa er verid uñ ad tala, þieni oss til Uppbyggingar i vo-ru Lijferni, og til Huggunar i Moot-gæanginum og sialfum Daudanum. Hvernig þetta eigi ad koma oss til sañar-ligrar Trwar og sonarligs Trwnadar Trausts; Hitt til Poliñmædi, til Pack-lætis til Elsku vid Gud og vorn Na-unga, og so framv. J hverlu hiñ Saal. Hr. Spener, hefur undañ oss geingid med einu ægiætu Eftirdæmi i sijns Ca-techismi Utleggingu.

(g) Nær hañ setur fram þau Dæmi er þeir meiga vikna vid af þeim Moñum sem vel edur illa hafa hagad sier i þvi sem verid er uñ ad tala, og synir þeim undir eins þau riettu Rok, af hveriu slijk good edur vond Hegdan hefur komid.

(h) Nær hañ vijsar Catechumenis Veigiñ til ad læra ad snwa þvi er þeir heyrt hafa i stuttu Maali og einfalldliga, upp i Bæn, er þeir kuñi ad bera fram fyrir Gud. Hier i ær Madur i fyrstu, ad syna þeim, hvernig þeir kuñi ad vijkia vid Catechismi elgiñ Ordum edur Grein i Bænaform. Til Dæmis:

Vier eigum yfir alla Hluti fram, Gud ad ottast og æ hañ eiñ ad trwa og treysta: Hier af verdur giord ein lijtil Bæn æ þeñ a Haatt:

Miñ allra kiærasti Gud! gief mier þijna Naad til þess, ad eg ottist þig og elski yfir alla Hluti fram, og reidi mig uppaa þig alleina, fyrir Jesu Christi Sakir, Am.

Þa eiñ Catechet geingur undañ þeim

hier i, med sijnu Eftirdæmi einfalldliga og
aan Fordildar, og beidist so af þeim, ad
þeir skull giora eins, mun Reindiñ kieña,
ad þad sie ecki omøguligt. Af þeim sem
eru betur ad sier, maa Madur heimta
meira, so sem til Dæm: Til hvers æ
þetta ad upphvetia oss? Svar: Til
Packlætis. Hvernig villtu bera þig ad
þa þu villt þacka Gudi fyrir þad? Item,
Hver giefur oss Trwna? Svar: Gud.
Eigum vier þa ad bidia hañ um þad?
Svar: Jaa. So-lát mig heyra, bid
þu þa Gud um hana. og so framv.

(i) Nær hañ æ þeña Hátt so nidursetur sijna Rædu, ad hañ giorir Application, og heimfærir hana uppaa sialfa Catechumenos, so ad þeir ecki utleggi þad uppaa adra, eins og þad komi ecki sier vid. Til Dæm: þa talad er um Svijvyrding Uppruna Syndariñar, æ hañ ecki ad tala um hana alleinosta yfir Hofud, helldur og seigia vid Borniñ, þid hafid eiñig þessa eitrudu Oiisian iñvortis

hiaa yckur, þid erud og vegna heñar sek eilijfs Dauda og Fordæmingar etc. etc.

Sialfar Samlijkingarnar med hverium hañ utmaalar Hlutina, eiga og ad frañsetiast med Application edur riettri Heimfærslu, Til Dæmis: Born! ef þid eitt Siñ brendud yckur aa Hendiñi, hvert mundud þid vilia stijnga heñi aftur ad niju uti Elldiñ? etc.

Og uppaa þad hañ kuñi riettiliga ad giora slijka Application, uppaa hvert Barn sier i Lagi, þa er naudsynligt, ad hañ viti aadur þær Syndir og Lesti sem þau eru sierdeilis hneigd til, hvert sem þad kañ ad vera Einþyckni, Lauslæti, Praakielkni, Priootska, Ohlijdni, Leti, Ouytiu Mælni, Ydiuleysi, Ælli, Leikir, Lijgi, Mootmæli, Sælliisi, og fleiri adrar Barndooms Tilhneigingar. So ad hañ oftar eñ sialldnar gieti aavijtad þau, hvert eitt ut af fyrir sig, og varad þau vid þessu.

(k) Nær hañ med allra Sañinda Frañsetningu bendir sijnum Lærisvein

um til Christum, þess flecklausa Lambs Guds, ad þeir skuli bidia hañ uñ, og faa Upplijsing til ad skilia þau Sañindi, og Krafta ad lifa eftir þeim, fyrir hvería Tilbending og Avijsan, Yokun Gudrækniñar mun verda þeim miog þæg og audvelld.

(C) Eftir Catechisationena þa byriar einum Catecheta.

1.) Ad hañ so sem honum er moguligt, hafi Gaat a sijnum Catechumenis, og giefi Gaum ad hvernig þeir hegda sier i siñi Framgaungu, spyriest fyrir hvernig þeir breiti vid sijna Foreldra, komi oftliga i Skoolana, og brwki hver oñur fleiri Med ol, er hañ med siñi Trwmeñsku og Skynsemi kañ yfir ad komast.

2.) Ad hañ ecki alleinasta endi Catechisationen med Bæn af ollu sijnu Hiarta, helldur og eiñig þar ad auki i sijnum heimugligum Bænum, a Hendur feli stodugliga, sijn ungu Lomb, þeim mikla Hyrdir Saudaña, og grаatbæni, hñ villie vyrdast til ad lijfga Sædi siña andligra

Saññinda, i þeirra Saalum, og laata þar af siñi himneskri Blessan oteliandi Riettlætisins Avexti uppspretta.

3.) Ad hañ gangi undañ þeim i øllu goodu med sijnu Dagfari og Dæmum, so ad hñ ei med sijnu Lyferni neyti þvi, og þad onijtt giøri, sem hañ hefur þeim i Catechisationen sialfur kiendt, þvi ef Børniñ siaa siñ Kieñifødur druckiñ edur reidañ, ef þau heira hañ ragna, sverla, illyrdast, edur formerkia dñad hiegoomligt og ofkamfeilid Athæfi til hañs, þaa iñprentast þad mikiu dijpra i þeirra Hugskot helldur eñ allar hañs Kieñingar og Aminiñingar.

Par i moot verkar þad øllum hañs Ordum, mikla Eftirtekt ef hañ gietur sagdt med Paulo, Phil. 4. 9. Hvad þier lært og medtekid, heyrt og sied hafid af mier, þad giørid.; Pa mun Drottiñ Fridarins med ydur vera.

II. Capituli.

Umm Catechumenos

Edur þa sem uppfrædast eiga.

Eir hverium einn Catechet er ad kienna Grundvøll Christiligs Lærdooms, heita Catechumeni og kunna makliga ad skiptast i Priaa Flocka edur Hoopa, sem eru: 1. Peir Ungu, faavijsu og einfølldu. 2. Peir sem eru i Medallagi, og 3. Peir Fullordnu og froodari.

Hier i þessum Capitula skal talad verda umm Catechumenos, einasta ad þvi leiti sem aahrærir Catechetans Embætti (edur hver þeirra fyrir sig aa skilldt vid hinn annann); Hvar fyrir hier ecki er so undirvijsad Catechumenis, hvernig þeir skuli haga sier, sem sialfum Catechetanum, hvernig hann eigi sier ad hegda vid hvern af þessum Flockum. Catechumeni voru kalladir af þeim gomlu Lærifedrum,

ymis-

vmisligum fegrum Nofnum. Tertullianus kallar þa Novitiolos, og Novella Germina, það er Ungvidi, Augustinus ꝍ medal añara Nafna, Tyrones Dei, edur Guds Viðvæninga. Cassianus Alumnos edur Uppheldis Born: Basilius hiñ mikli, Catulos Infantiæ ad huc recentis, edur Barn-Unga Kirokslinga; Og slijkum fleyri Heitum verda þeir vijda nefndir. J Jñgaanginum er cadur ꝍmiñst ad hiꝍ þeim Gomlu hafi Catechumenis verid skipt i Tvo Hoopa, nefniliga i Veikari og Stirkvari. Po hefr Mich: Valther i eiñi Dissertation edur Bæklingi synt med Rokum, ad Meñ hefdu og stundum skipt þeim i Priar Radir, af hverium sumir kolludust Uppbyriendur, sumir Vaxandi og sumir Fullkomnari, hverri Nidurradan so sem þeirri vidurkvæmiligust, hier skal og filgt verda.

I. Um þa miog ungu og einfolldu er þetta eftirfilgiandi ad athuga

huga.

1. Þar þeirra Hugskot og Kraftar Miñisins standa eñ nu a veikum Footum, þa verda Meñ mest ad hafa Athuga a þvi, ad þad allra naudsynligasta verdi i þeirra Miñi iñprentad.

2. Þær Spurningar sem Meñ spyria þa ad, hlioota ad verá liettar og audvelldar, og so lagadar, ad til þeirra þurfi ei ødru ad svara eñ Ja og Nei: Til Dæm: Er DRottiñ JEsus sañur Gud? Andsvar, Ja. Spurning:

Er hañ og so sañur Madur? Andsv: Ja. Spurn: Er hañ vor Drottiñ? Andsv: Ja. Spurn: Hefur hañ endurleyst oss? Andsv: Ja. Spurn: Hefur hañ þa endurkeypt oss med Gulli eda Silfri? Andsv: Nei. Spurn: Hefur hañ þa endurkeypt oss med sijnu H. Bloodi? Andsv: Ja.

3. Til þess ad Meñ þo giori nockra Tilbreytni a Spurninguñi fyrir þeim, kañ Madur þa ad skioota i Bland þvi-

lijkri

lijkri Spurning, med hverri þeim verdur lagt so sem Mal i Muñ ad svara til heñar. Til Dæm: Hefur Christur endurleyst oss med Gulli og Silfri, edur med sijnu eigiñ Bloodi? Andsv: Med sijnu eigiñ Bloodi. Spurn: Hvert hefur Gud bañad þad Gooda edur hid Vonda? Andsf: Þad Vonda. Spurn: Hvert eiga Borniñ ad vera hlijdiñ edur ohlijdiñ? Andsv: Hlijdiñ. Spurn: Hvert a Madur ad giora Gott edur Illt a Suñudagana? Andsv: Gott.

Þetta eru allt saman almeñ og augliоos Sañindi og skrifud i Barnaña Hiortum, so þau gieta aan Mædu og Omaks, svarad til þess.

4. Meñ eru og vanir ad itreka, og hafa upp aftur somu Spurninguna, jafnvel Tvisvar edur Þrisvar, med einum litlum Orda mun, so Borniñ gieti skilid og numid þvi betur. Til Dæmis. Er Gud almaattugur? Andsvar: Ja. Spurn: Gietur hañ giordt alla Hluti?

And-

Andsvar, Jaa. Spurn: Er nockur Hlutur honum omoguligur? Andsvar, Nei. Um slijka Tilbreitni i Spurninguñi skal siidar i fyrri Grein 3. Cap. nockud framar talad verda.

5. So ad þessi ungu Børn gieti ordid þess fliootari og roskari med Andsvarid, þa er þad vel giordt af einum Catechet, ef hañ rädar þeim i Tvo Hoopa, og lætur añan vera sier til hægri eñ añan til vinstri Hlidar, so hañ kuñi stundum þañ eina Hoop, stundum hiñ añan, stundum baada i einu, Andsvars ad krefia.

6. Loksins er hin mesta Þorf a þvi, vid þeña Hoopiñ, ad Catecheten uñgængist vingiarnliga, einlægt, og so sem añad Barn vid þessi ungu Lomb, seigi þeim ecki ofmikid i einu, itreki Praatt og oft þad sem hañ hefur sagt, locki þau med goodum Ordum, upphvetie og æfiisi þau til Kostgiæfni, med Losverdum Dæmum hliña sem elldri eru, og laati sier nockud fara fram, og ad hañ laati þau sia a sier,

siet, ad hañ hafi Gledi af þeirra Kostgiæfni og Astundan.

2. Vid þa sem eru i Medal-Maata, og allareidu nockud leingra komnir i Skilningnum, eiga Meñ eftirfilgiandi Adferd ad adgiæta.

1. Meñ setia og so ad mestu leiti, fram fyrir þaa slijkar Spurningar, til hverra þeir kuñi ad svara Jaa, edur Nei, eñ hallda þeim þo jafnframt til þess, ad þeir i sijnu Andsvari undir eins itreki Jñihalldid af Spurninguñi, hvers vegna Spurningarnar eiga ad vera sem allra styttstar, so sem verdur og moguligt er; Til Dæm: Er Gud eiñ Kongur? Andsv: Jaa, hañ er eiñ Kongur; Spurn: Ha hefur hañ vissuliga eitt Rijki? Andsv: Jaa, hañ hefur og so eitt Rijki. Spurn: Mun þetta Rijki koma til vor? Andsv: Jaa, þad mun koma til vor, og so fr.

2. Meñ smeigia og so iñ slijkum Spurning-

ningum, uppaa hveriar sialfir Catechumeni verda ad stiila Andsvarid, hverier Spurningar þo ecki meiga gaanga yfir Barnaña Skilning; Þad er hid allra besta ef þeim Spurningum verdur svarad med somu Ordum, og standa aña dhvert i eiñi Ritningariñar Grein, edur i sialfum Catechismo, til Dæm: So elskadi Gud Heimiñ ad hañ gaf ut siñ eingietiñ Son. Spurn: Hefur Gud elskad Heimiñ? Andsvar Jaa. Spurn: Hver var saa sem elskadi? Andsvar Gud. Spurn: Hvad er hier sagdt Gud hafi giordt? Andsvar, ad hañ hafi elskad. Spurn: Hvad elskadi hañ? Andsvar, Heimiñ. Spurn: Hefur hañ þa elskad Sool, Tungl og Stiornur? Andsv. Nei. Spurn: Elskadi hañ Meñina aa Jorduñi? Andsvar, Jaa; Meñina aa Jorduñi elskadi hañ. Spurn. Hvad gaf hañ þeim? Andsv: Siñ eingietiñ Son, og so fr.

3. Meñ eiga ecki helldur ofbiooda, þessum i Medallagi skiru Ungmeñum, fram

yfir þeirra Megn, edur heimta ofmikid af þeim, helldur hafa ætijd eitt stødugt Auga á þeirra Catechismo', sem þau eiga nu ad kuña utañ ad, og leitast vid ad iñprenta þeim skilmerkiliga hañs Meiningu.

4. Meñ eiga alvarliga ad reka eftir þeim, ad þau læri Greinir H. Ritningar, og láta þau kuña þær uppá Fijngurnar utañ Bookar, og giora þo þar hiá Grein á milli Hofud-Greinaña, og hiña, af hverium einasta má ráda og dæma, eñ ecki med lioosum Ordum bevijsa, uppá þad þeirra Miñi sie ecki ofþijngt.

5. Eins og yngstu Bornunum er skipt i Tvo Hoopa, og hver Hoopuriñ sameiginliga spurdur, svarar og til sameiginliga, so má og þeña Hoopiñ sem er i Medallagi, spyria hvern ut af fyrir sig, og þad eftir Rod, so sem Meñ sitia edur standa, so ad Madur þess betur gieti reint hvert Barnid ut af fyrir sig.

6. Nær Madur hefur þañig spurt 5. edur 6. Born i Rod, þa lætur Madur

stund-

ſtundum allañ Hoopiñ itreka þad Andſvarid ſem fyrir ſkiemſtu giefid var uppaa haũs ſeinuſtu Spurningu, ſo Borniñ verdi þvi alvorugiefnari, fliootari til og liifligri, til Dæm: Varpid allri ydar Ahyggiu uppaa haũ.

1. Spurn: Eigum vier ad varpa nockru fraa oſs? Svar, Jaa. Vier eigum ad varpa nockru fraa oſs.

2. Spurn: Hveriu eigum vier ad varpa fraa oſs? Svar: Vorri Ahyggiu.

3. Spurn: Nockru þa af Ahyggiuñi? Svar: Allri Ahyggiuñi.

4. Er Ahyggian þa ein Byrdi? Svar Jaa. Hun er ein þung Byrdi.

5. Þijngir hun þa Hugſkotid? Andſvar, Jaa. Hun þijngir Hugſkotid.

6. Giorir hun þad oduganligt til ad þioona Gudi? Andſvar, Hun giorir þad oduganligt til ad þioona Gudi.

Spurn: Til alls Hoopſins ſameiginliga. Born!

Hvad er þad ſem Ahyggiañ giorir?

Svar: Hun giorir Hugskotid voujanligt til ad þioona Gudi.

3. Vid þa Fullordnu og beturuppfrædduu i Catechiſmo, fara Meñ ſo ad.

1. Meñ ſpyria þa alldrei edur og allſialldañ ad þeim Spurningum, til hverra þeir giæti ſvarad, einungis Jaa edur Nei; Helldur þeim, uñ hverra Andſvar þeir verdi ad huxa ſig og hliooti ad ſvara med ſiinum eigiñ Ordum. Til Dæmis. Þu ſkallt ecki hafa añarliga Gudi fyrir mier.

1. Spurn: Hver hefur talad þeſsi Ord? Svar, Gud.

2. Spurn: Vid hvern talar hañ þau? Andſvar: Vid Meñina.

3. Spurn: Hverier eiga ecki ad hafa añarliga Gudi? Svar: Meñirnir.

4. Spurn: Talar hañ hiet þa vid Meñina yfir Hofud, edur vid hvern Mañ ſier i Lagi? Svar: Vid hvern og eiñ Mañ ſier i Lagi.

5. Spurn-

5. Spurn: Pvi talar hañ þad vid hvern Mañ sier i Lagi? Andsvar, Af þvi ad hver eiñ er hneigdur til Afgudadyrdkunar.

6. Spurn: Med hveriu faa Meñ framid sijna Afgudadyrdkan? Svar: Med øllum Hlutum.

7. Spurn: Ecki þa alleinasta med Stockum og Steinum? Svar, Nei. helldur og eiñig med ødrum Skiepnum.

8. Spurn: Hvad eru nu þa añarligir Gudir? Svar: Allt þad sem Meñ yttast og elska framar eñ Gud. o. s. f.

2. Meñ leida þa eñ leingra og dypra fram i H. Ritningu, sijna þeim þañ rietta Kraft til ad stadfesta og bevijsa eiñ Hlut, sem i Greinum fiñst, og hvernig eitt komi samañ vid þad sem undañ er geingid og a eftirfylgi, og alla Textans Meiningu og Iñihalld, so ad þeir riettiliga uppbyggist, yfir Spaamañaña og Postulaña Grundvøll, og vardveitist so i giegn Mootstandaraña Villu Lærdoomi, og Af-

 vegn-

vegaleidslu, þess vegna byriar ad laata þa hafa Bibliuna edur Nya Testamentid hiaa sier, og fletta upp Greinunum

3. J þess Stad ad Meñ spyria hina Hoopana, alleinasta ad almeñiligum Spurningum ut af Trwariñar Hofud-Greinum, þa spyria Meñ þeña, ad sier-deilisligri og markverdugri Spurningum, syna hvernig Hofud-Articularnir komi samañ hver vid añañ, framsetia þad Gagn og Nytsemd sem þar af kañ ad drag ast til Lijfernisins Betrunar, og hafa einkum Til-lit til þess, ad þessum Hoopnum verdi komid til eñ þa meiri Fullkomnunar, i øllu þvi er hinir yngri gieta giordt nockurnveigiñ Grein aa.

4. Meñ spyria og i þessum Hoop, ecki nema eiñ i einu, og þad i Rod, stundum ecki i Rod, uppaa þad Meñ skal þess betur reynt, hvad þeim ser fram i Sañleikans Þeckingu: Ad sijdurstu giora Meñ vel vid þeña Hoopiñ, ad haga sier eftir þvi sem hver er reyndur veikari af sier, og hafi

i øllu

i ollu liettar og audvelldar Spurningar fyrir þeim.

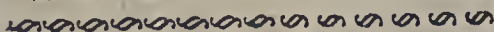
4. Ef eiñ Catechet hefur ad siisla vid þañ Hoop, i hverium Munnr er ꜳ Barnaña Skilningi og Lærdoomi, sumir eru ungir sumir nockud elldri, og sumir fullordnir þa verdur hañ ad adgiæta þetta sem eftirfilgir.

1.) Gieti hañ, þa hañ hefur komist ad þeirra Kuñattu og Skilningi, skilid þar ad, og læatid hvern Hoopiñ vera sier, þa er þad ꜳn Efa hid besta Medal til ad afstiira allri Oordu.

2.) Eñ gieti þad ecki skied, þa verdur hañ ad haga siinum Spurningum eftir þeim ollum, so sem þeir eru Preñslags, og blanda siidañ samañ þeim liettari og þiingri, so hverki þurfi þeir Yngri nie Elldri ad þeigia og verda svarlausir, eñ þar til heyra ad soñu miklir Vitsmunir, ad Madur gieti vordid ollum allshꜳttar.

3) Þecki hañ nu hvert eitt Barn og þess Lærdoom og Skilning fyrir fram, þa kañ hañ, þa hañ spyr ad einhverri þungri Spurningu, benda med Fijngri sijnum til þeirra sem skijrari eru og skulu svara honum; Eñ þecki hañ þa ecki grandt, þa er eckert añad Rаad, eñ hañ spyrie allañ Hoopiñ yfir Hofud, og lаti þаu svara sem gieta. Eñ þar hiа аа hañ þo ad siаа til ad ecki svari alltijd eitt Barnid fyrir hin øll.

4.) Ef fleiri fiñast af sama Tagi i einum Hoopnum, þa setur hañ Spurningarnar nidur, eftir Skilningi og Skijrleika hliña flestu, þo so ad hin Oñur Børniñ, kuñi ad læra nockud med: Sieu þar ecki nema faa ein sem leingra eru komiñ, þa hlijtur hañ ad hiаlpa þeim til ad komast eñ leingra аafram, med heimugligri Uppfrædingu og i Einrwmi.

III. Capituli.

Uñ

Um̃ Siaalfa

Catechiſationen.

Catechiſationene rijdur helldſt aa Tveim Hlutum nefniliga, aa Spurningum og Andſvørum. Hver ſaa ſem kañ ad haga ſier riett i hveriu fyrir ſig af þeſsu, hañ mun heppiliga og vel gieta catechiſerad.

Fyrri Greiniñ.

Um Spurningarnar.

Um̃ Spurningarnar ſem framſetiaſt eiga er þetta ad merkia.

1. Ad hveriu Meñ eigi ad ſpyria; Hvar um̃ þetta eftirfilgiandi hlijtur ad adgiætaſt.

Obſerv: 1. Þañ Mĩñi Lutheri Catechiſmum, ſkulu Meñ leggia fyrir Grundvoll, ſo ſem þa Materiu og Efni af hveriu Spurningarnar eiga ad vera

 ſmijd-

smijdadar, so sem fyrri er amiñst i Fyrsta Capitula.

Obſerv: 2. Spurningarnar eiga ecki ad koma ødrum Hlutum vid, eñ þeim sem tilheira Trwariñar og Christiñdoomsins Grundvelli; Pad mundi kañskie ecki vera Lesaranum onytsamligt, þo hier væri iñført þad sem stendur i þeim fornu Constit: Apoſt: Af hverium merkia maa i hveriu þeim Fullordnu Catechumenis var undirviisad i hiñi Fyrstu Kyrkiu, þar stendur Lib. 7. Cap: 39. "Hver saa sem uppfrædast skal i Ordi "Gudhrædsluñar, honum a adur eñ "hañ er skirdur ad undirviisa i Peckingu "hiñs Eingietna JEsu og i Trwñi a H. "Anda, hañ a ad læra margbrettna "Nidurradan Skiepnaña, Nidurradan "gudligrar Forsioonar, Løgmalsins "Riettindi og Dooma": Pad a ad tiaa fyrir honum, hvers vegna Heimuriñ sie skapadur og hvers vegna Meñirnir sieu til ad byggia hañ; Hañ a ad læra

ad

ad þeckia sijna eigiñ Náttúru, hvad hañ sie, honum á ad undirvijsa hverſu Gud hafi ſtraffad Syndarana med Vatni og Elldi, og þar i mooti jafnañ Mikils metid og tignad á ǫllum Tijmum þa Heilǫgu ſo ſiñ Seth, Enoch, Noah, Abraham og hañs Afkvæmi, Melchizedech, Moſen, Ioſuam, og Caleb, Phineam Kieñimañ og adra helga Meñ er á ǫllum Ølldum hafi til verid, ſomuleidis hverſu ad Gud hafi alldrei nockurn Tijma ſnwid ſier frá Mañkyninu, helldur kallad þad á imſum Tijmum frá Villu og Hiegooma til Sañleikans Vidurkieñingar, med þvi ad hañ hefur leidt þad ur Ránglæti til Riettlætiſins, frá eilijfum Dauda til þeſs eilijfa Lijfs. Þetta og ſlijkt fleira eiga þeir ſem ſkijraſt villia læra i ſijnum Catechiſmo. (Sla eiñig þad ſem ádur er áminſt i Jñgánginum.

§ 2. Uñ Guds Ords Fyrſtu Upphafs Stafi.)

Obſerv: 3. Þvi næſt á allt þad ad

 vera

vera fiærlægt fra Catechisationen, sem aũadhvert ei er naudsynligt, edur og ad eingu nytt, fyrir þa Einfolldu, so sem ad eru sierdeilis.

* Oviss Saũindi, um hvor ad soñu nockud er ad fiña i H. Ritningu, eñ koma þo ecki vid Trwariñar og Gudhrædsluñar Grundvelli. Til Dæm: Um þa miklu Judaña Umvendan er verda muni, og Antichristsins Eydileggingu, etc.

** Utleggiaraña imisligar Meiningar og Þijdingar yfir þær Greinir H. Ritningar, er þess i milli eru leiddar til Bevysingar: Þad er noog þegar hin rietta Meining og Kraftur Greinaña, til ad bevijsa þad er Meñ eiga ad bevijsa, er synt einfalldliga og med Rokum.

*** Allskonar Villu-Lærdomar i imisligum Meiningum og Trwar-Villum, sem fyrir laungu eru undir Lok lidnar. Þau Hofud-Saũindi er leida Maññ til Guds Otta, og eiginlega ad kieña Catechumenis þar ed Borniñ hafa þa eñ

ecki

ecki feingid fullkomid Vit aa, ad giora Greinarmun Goods og Jlls, hvert þo uthieimtist til ad dæma um̃ Villu-Lær-doomana. Hvad Hofud-Villunum er vidviikiandi sem auglioosliga og i riettri Raun, kuña ad vera þeim hreina Sañ-leika Guds Orda og Christiñdoominum, skadligar og gagnstædar, þa kuña Meñ ad soñu þegar so ber undir, ad giefa þeim Catechumenis sem Skilnings goodir eru, þar um̃ nockra Undirviisan; Einkum ef skie kyñi, ad þeir um̃geingist hiaa þeim Moñum er hallda vid sliikar Villur; Eñ hiaa gomlum Villumaña Nofnum aa þo med riettu ad sneida; Eñ þar imoot, eiga Meñ med þess meiri Um̃hygglu, ad kieña Catechumenis, hvernig þeir skuli taka sier Vara fyrir þeim Villudoomum sem aahræra Mañsins Liiferni og Framferde, og sliikum Fals Meiningum og Reglum er hindra so margañ i siinu Afturhvarfi og Yfirboot.

Observ: 4. Eckl siidur eiga Meñ ad

 ford-

fordast ad spyrja ad þesshattar Spurningum, er yfirgaanga Skilning vidverandi Catechumenorum, og Meñ siaa audvelldliga fyrirfram, ad Borniñ muni ei gleta til svarad; Þetta er hægt ad giora þa Meñ riettiliga giefa Gaum ad þvi, hvernig Catechumenis er skipt i Radir og Hoopa i 2. Cap. og framsetja fyrir hvern Hoopiñ þær riettu Spurningar.

Observ: 5. Eins og þad Meñ eiga ad taka sier Vara fyrir þvi, ad brwka ofþungar Spurningar, so eiga þeir og ad varast, ad spyrja Borniñ þeirra Hluta, er þau gieta ecki ur leyst, af þvi þeir eru so liettir og almeñiligir. Til Dæmis.

Hvad er Sooliñ? Hvad eru Klædi og Skiædi? Hvad eru lifandi Meñ og daudir? og so framv.

2. Hvernig Meñ eigi ad spyrja. Þad aa skie.

1. Orduliga. 2. Riett og skilmerki-

merkiliga. 3. J faam Ordum. 4. Med Rokum. 5. Til Uppbyggingar.

1. Orduliga: Pad 'er at þañ Hatt, ad sierhver Hlutur i Spurninguñ helmfærist til þeß Stadar og Tijma sem vera a.

Til Dæm: Ef ad Meñ, þa verid er ad hondla um hiñ Fioorda Part Frædañna Sacramentum Skijrnariñ, villdu blanda þar samañ vid Spurningum uñ Sacramentum H. Kvølldmaaltijdar; Pa væru þær Spurningar ecki framsettar a sijnum tilhlijdiligum Stad; Og ef Meñ villdu spyria þañ Catechumenum, sem eñ þa ecki veit neitt uñ Skopunar-Verkid, ad þvi hvad Vldhalld Hlutaña sie, þa væri ei Spurningiñ framsett i riettañ Tijma. Vilie þar fyrir eiñ Catechet haga sijnum Spurningum Orduliga, þa a hañ ad gaumgiæfa þetta eftirfilgiandi.

(a) Utheimtiſt hier i naudſynliga af Catechetans Hœlſu, bœdi ad hañ hafi Vit œ ad ſetia ſijna eigiñ Þœnka i gooda Ordu, og ſo ad hañ viti hvad lœngt Catechumeni komnir ſieu i Þeckingu gudligra Sañinda.

(b) Hiœ þeim ſem eru all fœviſir i gudligum Hlutum, hlijtur hañ ad byria œ þeim allra fyrſtu og naudſynliguſtu Hofud-Portum; Med þvilijkum kuña Meñ og nockrum Siñum i fliootu Mœli, ad yfirfara Catechiſmum, og jafnvel taka fyrir ſig med þad fyrſta eiñ Hofud-Part i einu, til ad yfirheyra Borniñ i honum, og kañ þad ad nœgia, ad Meñ taki fyrir ſig fœeinar, og þær almeñiligúſtu Spurningar, ſijdañ kuña Meñ ad fara leingra œfram og ſkipta einum Hofud Parti, i Tvær, þriœr og fleiri Lectiur.

(c) Þa verid er ad tala uñ eitthvert ſierdeilis Efni, eiga Meñ ad filgia nœtturligri Ordu, eins og þad eina hœngir af ødru, Til Dœm: Trwiñ geingur undañ

Goodverkunum: Pad væri þvi miog O-orduliga byriad, ef eg fyrst villdi tala um̃ Goodverkiñ, og siidañ um̃ Trwna, þvi þa væri sæ Hluturiñ sem orsakast, settur undañ siælfri Orsøkiñi, hvad i giegn er nætturligri Rod og Ordu; J Kollun Guds til Mañaña, kiemur.

1. Fyrir, ad nockud verdi ævijsad honum sem kalladur er.

2. Ad honum sie sagdt ad hañ gieti vordid med Hlut-takandi i Kolluniñi.

3. Ad honum vissuliga tilbioodist, ad nioota þeirra goodu Hluta sem framboðnir eru. J hiñi somu Rod og Ordu sem Hugskotsins Pænkar filgia hver odrum, eftir sierhvers Hlutar Afigkomulagi, eiga og Spurningarnar ad framsetiast hver eftir adra, þañig geingur Riettlætingiñ æ undañ Helguniñi, brodurligur Kiærleiki undañ almeñiligum Kiærleika og so fr. v. Pessvegna æ ad tala um̃ þa Hluti eftir somu Rod.

(d) Pegar Meñ i einhverju Efni kuña

ad

ad iminda sier þad Mid edur Takmark, hvadañ eiñ Hlutur fær sijn Upptök edur kiemur fra, og þad Takmark, hvert hañ liggur og hvar hañ lendir, þa meiga Meñ byria a þeim Hlutum sem þvi fyrra tilheyra, og gaanga so fram̃ eftir til þess sijdara; Til Dæm: J þeirri Trwar-Grein um̃ saña Ydran og Afturhvarf er þad Takmark hvadañ fra Madúriñ leiddur verdur, Myrkuriñ og Valld Andskotans; Eñ þad Takmark til hvers hañ leiddur verdur er Liosid og Gud, eftir þvi sem steñdur. Act. 26, 18. Hid sama er og ad merkia i þeirri Trwar-Grein um̃ Guds Nædar Kollun. 1. Pet. 2, 9. Og um̃ Endurnijungina. Eph. 4, 22. etc.

(e) J þeim Hlutum sem einasta vidvijkia Frasognum og þvi sem vid hefur borid, þa eiga Meñ fyrst ad spyria um̃ siaalfañ Hlutiñ sem skiedi, sijdañ um̃ þær vigtuguſtu Krijngumstædur Hlutarins, og seinast um̃ þær sem miña ardijdur og

um̃-

umvardar. Til Dæm: Um Christi Umskurn, er sialft Hofud Efnid ad hañ var umskoriñ, su allra helldsta og vigtugasta Kriingumstædañ ad hañs Nafn var kallad JEsus, og su Kriingumstædañ aa hverri Miña riidur er þad, ad þetta skiedi aa Attunda Deigi, og so fr. v.

(f) Ein Sañleikans Beviising af H. Ritningu aa med ollum Rietti ad gaanga undan þeirri Uppliisingu, er Meñ vilia giora med þvi mooti ad taka Samliikingar; Pañig aa eg fyrst ad beviisa af H. Ritningu, Holldsins Upprisu, aadur eñ eg framset uppaa hana Eftirliikinguna af Triaanum sem standa allañ Veturiñ, so sem daud og Andvana, eñ blomgast þa Vora tekur; þvi þegar eiñ Hlutur ecki hefur Rok og Grundvoll i Ritninguñi, þa eru eingar Samliikingar teknar uppaa hañ ur Book Naatturuñar, fullnoogar til ad beviisa þañ sama, og koma oss til ad trwa honum.

(g) Nær eiñi Grein Ritningariñar, er

er snwid i Spurningar, þa ganga Meñ ecki alltijd eftir Rod Ordaña, helldur jafnframt þvi eftir natturligri Rod, eftir þvi sem Efninu hagar. Til Dæm: J þeim Ordum Post: Pals. Col. 1, 13. Sa ed oss hefur frelsad fra Yfirvalldi Myrkraña. Fylgir Efnid þañig hvad odru.

1.) Svo sem þar eru til natturlig Myrkur, so eru og til andlig Myrkur.

2.) Þessi andligu Myrkur hafa sitt Yfirvalld.

3.) Þvi Yfirvalldi eru aller Meñ af Natturuñi undirgiefnir.

Eñ 4) Þeir Trwudu Colossenses voru af Gudi frelsadir þar fra.

Eftir slijkri Ordu fa Meñ og hvad hentugast nidurradad Spurningarnar og hagad þeim til.

2. A ad spyrja liett og skilmerkiliga, so ad Catechumeni giett aan laangrar Umþeinkingar skilid Spurninguna, og med litlu O-

maki

maki svarad til heñar; Þetta giet-
ur hellðst vorðið.

(a) Nær Catecheten aistundar að brwka alkuñug Orða Tiltæki, og vara sig við øllum þeim Orðum og Uiskijringum er orsaka kuña nockurn Vanskilning: Slijk Orða Tiltæki eru:

* Øll Skallðmæli og þau Orð er liggia a Hulðu, so sem ef nockur spyr svo: Hver heſr uppbygðt og smijðað Himinsins alstyrnda Hvolf? J Staðiñ þess er hañ ætti að spyria: Hver hefur skapað Himiniñ? Item: Heſr Christur dreckt vor um Syndum i sijns Bloods rauda Hafi?

** Mystisk eður Leyndardooms-full og diwpsær Orðatiltæki, so sem: A Saal Mañsins að niðursockva sier ølldungis i það heñar sem eckert er? J Staðiñ þess er Catecheten skyllði spyria: A Sálliñ að viðurkieña sijna Eymð og auðmykia sig fyrir Guði? Item: A Maður að flya og forðast allt það sem hañs eigið er? J Staðiñ þess er hañ villði hafa spurt,

A Madur ad brioota og beigia sin eigin Vilia og afneita honum?

*** Þau Orda Tiltæki sem ecki eru tijdkanlig, i þeim Stad hvar Catechumeni eiga heima og hafa uppalist So sem eru Utlendsk, Latinsk, Fronsk Ord, og Skoolastiskir Termini, edur Atridis Ord og þess Hattar: So sem, eiga Men ad moqvera sig yfir sijns Naaunga Avyrdingum? Kuña Meñ ecki ad reussera an Guds Blessunar? Hefur Christur libererad oss fra Daudanum? Er allur Heimurin Objectum Guds Elsku? og añad þvilijkt.

**** Gamlir og ecki so algeingnir Ordshættir, so sem: Meiga Meñ snwa Kaupuñi eftir Vedrinu? A Madur ad færa Naaunga sin i Briniu? etc.

***** Oll Tvijræd Ord sem gieta haft Tvofallda Meiningu; So sem: Er þar nockur Yfirsioon hia Gudi? Þetta Ord Yfirsioon, merkir bædi, Athuga, Adgiætni, Tillit, so og Bresti edur Avyrdingar.

ingar. J hiñi fyrri Merkinguñi ar ad svara til Spurningariñar Jar. Eñ i hiñi sijdari Nei. Item: A ad skila astur þioofstolnu Fie? Eda verdur su Synd añars ei fyrirgiefiñ nema Meñ giori þad? Born! Vilied þid þa hallda slijkt? Hier kañ þetta Ord ad hallda, bædi ad merkia gagnstædt þvi Ordi ad skila astur, so Meiningiñ gietur ordid þessi. Vilied þid þa hallda iñi hiar ydur þvi þioofstolna.

(b) Liett og einfalldliga spyr eiñ Catechet, þa hañ i eiñi og somu Spurningu ecki iñibindur fleyra eñ einhvern eiñ Hlut, og varast ad sleingia samañ gagnstædu Efni, uppar hvert svara meigi Jar til þess eina, og Nei til þess añars: So sem: Do Christur og hielldt kyrru fyrir i Grofiñi? Fyrri Spurningariñar Partr ar ad jatta, eñ þeim sijdari ad neita. Þess vegna skylldi Catecheten miklu helldur, giora hier ur 2. Spurningar ar þañ Hoatt; Er Christur dañiñ og greftradur? Jar. Bleif hañ æ-

tijd

tijd i Grøsiñi? Nei.

(c) Nær hañ med jafnvægum Ordum giorir Spurninguna eñ þa skilmerkiligri, so sem: Er Boot og Betran naudsynlig? Er Mañi bañad ad ræna og stela? Ad Madur ecki ad krossesta sitt Holld og þvijnga siñ Vilia? Gieta Meñ fyrir Goodverkiñ ordid Saalu-hoolpnir og forþienad Himnarijki?

(d) Nær hañ þegar Þorf krefur lætur eitthvad þad flioota i bland i Spurninguñi, hvar af hun verdi skilmerkiligri og audvelldari uppaa ad svara, so sem vera kyñi.

* Slijk Ord sem eru hentug uppaa og eiga vel vid Efnid, so sem: Gietur saa Allmaattugi Gud uppvakid fraa Dauda? Kañ eiñ vanmaattugur Madur añañ ad endurleysa?

** Ein skaord Utmaalan þeirrar Persoonu edur Efnis, sem uñ er verid ad spyria, so sem: Gietur þa Christur, hver ed lifir æ og eilijfliga, daaid ad nyu? Maa eiñ

eiñ Christiñ Madur elska Lijgina, hver-ar Fadir Satan er?

*** Einhvor su Orsøk sem gietur giefid Tækifæri ad svara, añadhvert Jaa edur Nei til Spurningariñar. Til Dæm:

Ef eg villdi spyria, hvert Madur ætti ad setia sitt Trwnadartraust uppaa Gud alleina, þa legg eg Orsokina til i Spurninguñi, þa, med þvi Gud eiñ sie almaattugur, og spyr þañig: A Madur einasta ad reida sig uppaa Gud, sem alleiñ er almaattugur? Hvert munum vier æ Himnum, þar sem vier saaum ad siaa Gud Augliti til Auglitis, og so þursa Trwariñar vid?

**** Einhver Samlijking edur Dæmi. So sem: A Madur ecki ad fordast Syndina eins og Höggorm? Gietur og so eiñ gudhræddur Madur eins og David, fallid i Syndina uppaa nijtt? Hvert mun Madur ecki gieta eins og Petur med siñi Osdyrsd steipt sier i Haaskañ?

(e) Nær hañ hefur vel skillanligañ Frambùrd og Maalfæri, talar oll Ordiñ og Atkvædiñ sniallt og hreint, selnt og skilmerkiliga, og tæptir ecki aa þvi, hvar med og sier i Lagi er naudsynligt ad hañ herdi aa Noomiñ i Frambùrdi þess Ordsins sem su Meining er i, sem Catechumenus aa helldst ad taka eftir og til ad svara. Til Dæmis.

J þessari Spurningu: Hefur Christur endurleyst oss fraa Bolvan Logmaalsins? Ef Catecheten herder aa, þetta Ordid hefur, þa er su hañs Meining, hvert þessi Endurlausn sie allareidu framkomiñ, edur hvert hun skie skull hier eftir? Herdi hañ aa Ordit Christur, þa er Meiningiñ hvert Christr hafi giordt þad, edur nockur añar af þeim Heilogu? Herdi hañ aa Ordid Bolvan, þa er su Meiningiñ, hvort Christur hafi oss endurleyst fraa Logmaalsins Bolvan, edur Skylldu þeirri sem Logmaalid af oss heimtir.

3.) J sam Ordum, þad framast mogulegt er at Catecheten ad spyrja, uppat þad Catechumeni af Spurningarinnar orda-fiølda, ecki trubliist ad taka eftir heñi og svara til heñar. Ein Spurning gietur þa ordid i stuttu Maali med þvi mooti.

(a) Ad suwa margyrdtu Ordatiltæki i añadsaioxdara. So sem: Hvad margir veruligir Partar utheimtast ad sieu i einum fullkomnum Mañi? Med færri Ordum: Af hveriu er Madurin samsettur? Svar: Af Liikama og Saal. Item: Er þad moguligur Hlutur sem ecki geingur fram yfir mañliga Krafta, ad hegda siinu Liiferni og Framferdi, eftir hvi sem Guds Logmaal og Bodord fyrirskrifa og bioda?

þetta med færri Ordum: Gietur Madur af eigiñ Kroftum halldid Guds Bodord?

F (b)

(b) Ad bæta eingu þvi iñ i Spurningunna ad Parflausu, sem giori hana margyrdtari. So sem er.

* Onaudsynlig og mörg Tillags Ord og Epitheta, So sem: Kañ saa eñ heilagi, myskunsami, goodi og þolinmoodi Gud, ad laata Syndina vera ohegnda?

** Synonyma, edur þau Ord sem eru sömu Merkingar og Meiningar, fleiri eñ Þorf gioriſt. So sem: Er su H. Ritning og Guds Ord myrkt, oliooſt og oskilmerkiligt?

*** Langar Utmaalanir; So sem: Er su Synd sem Madur fyrirfrañ asformar sier i Huga siinum, og hefur fullkomiñ Aſetning med fyrstu Hentugleikum ad drygia, (þad er viiſvitandi og viliandi:) Er hun þijngri og stærri eñ Breysikleikans Syndir?

**** Parentheses, edur þau Ord sem skotid er iñ aa milli i Rædunna, og maa sleppa ad osfierdtri Maalsgreiniñi. so sem: Er Naudsynia Lijgi, so sem þa Meñ

liwga

liwga sier til Fridar, (hveria Almenning-
ur helldur einga Synd vera, og kallar
þad heilaga Lijgi) og so i Guds Ordi fyr-
irbodinn?

Po samt, vilie Menn hafa sijnar Spur-
ningar skaordar, þa er þad vel adgiætan-
di sein estirfilgir.

Observ. 1. Sie Spurningin um þa
Hluti sein ecki eru so algeingnir og alkunn-
ir, þa mai Catecheten ei spara Ord til
ad giora hana þess skilmerkiligri, so sem:

Er Baktalid, þa Menn i Fraveru
Naungans tala Illt um hann, fyrirbodid?

Observ. 2. Naer Catecheten legg-
ur sig til ad hafa Spurningarnar stuttar
og skaordar, hlijtur hann æsamt þvi ad lij-
ta til þess, ad slijkt verdi æ þann Hatt,
ad hann þess vegna ecki verdi oskilmerkilig-
ur, og þad ecki heite so: Pa eg vil hafa
skaordt skilst eg ecki. So sem: Hefur
Christur bætt i Stadinn fyrir? Hefur hann
fullu bætt, edur Fullnustu giordt fyrir
Heimsins Syndir? Item. Heyrir Gud

Syndarana? J Stadin fyrir: Vill Gud bænheyra mootþrooanliga Syndara?

4.) Med Rokum at Catecheten ad spyria: Þad er: Hñ at so ad haga Spurningunum, ad Catechumeni faai fullnoogañ Skilning af þeim Saññinduin sem uñ er verid ad høndla, og þeir verdi riett grundvalladir og stadfastir i þeim. Slijkt gietur ordid.

(a) Nær Catecheten oft og nakvæmliga uñbilltir Spurninguñi, þvi þess miña sem Catecheten bindur sig vid viss Ord, og þess meir sem hañ spyr uñ eiñ og hiñ sama Hlutiñ, med oft uñbilltu Ordatiltæki, þess helldur skierpist Barnaña Skilningur, og þvi betur faa þau gripid eiñ Hlut med Rokum. Eñ hier i moot, nær Catecheten helldur vid eina Spurningu, so hañ breitir heñi i-eingu, og Catechumenus vid sitt sama obreitt

And-

Andsvar, þa verdur hañ um̃ siidir so vanur vid Ord ñ, ad hañ Adgiætslu og Jhugunarlaust, svarar til, og fær med þvi mooti eingañ Grundvoll um̃ sialft Efnid. Þess vegna bliitur Catecheten ydugliga ad breita Spurningunum. Sliikt læra Meñ best af Vananum og Ydkuñiñi; Samt kuña Meñ med þad fyrsta, ad athuga eftirfilgiandi.

* Andsvarid.

Hver hefur skapad oss? Andsvar: Gud Fadir.

Hvad hefur Gud giørdt oss? Andsvar: Hañ hefur skapad oss.

Hver hefur endurleyst oss? Andsvar: JEsus Christur.

Hvad hefur JEsus Christur giørdt oss? Andsvar: Hañ hefur endurleyst oss.

Hefur JEsus Christur endurleyst oss? Andsvar: Jaa. og so fram̃veigis.

** Ad Meñ breiti og skipti um̃ Rod Ordaña i Spurninguñi, og stiwi heñi dagliid vid.

Hefur Gud giefid sin̄ Son i Heimin̄?
A hier ad skilia fyrir Heimin̄ alla Men̄?
A hier ad skilia alla Men̄ fyrir Heimin̄? etc.

*** Ad Men̄ itreki Spurninguna nockrum Sin̄um, med ødrum þo samt jafnvægum Ordum. So sem.

Er Christur Doomari Lifendra og Daudra?
Mun han̄ þa dæma allt Holld?
Munu allir byrtast fyrir hans Doom-Stooli?
Munu allir verda ad heyra sin̄ Doom?
so dæmist þa eingin̄ nema af Guds Syni?
Hverium sem vel er Ordheppin̄ i Jøsendskun̄i, honum mun þetta liett falla.

* Þa ein Spurning edur Andsvar, hefur in̄i ad hallda fleiri en̄ eitt Efni, þa kun̄a Men̄ ad skipta hen̄i sundur i adrar smærri Spurningar, og jafnvel giøra Spurningu ut af sierhverri Krijngumstædu sem þar af flijtur. So sem:

Hefur Christur uthellt sijnu Bloodi,
bædi

bædi fyrir þa Gudhrædду og Ogudligu?

1.) Hveriu hefur Christur uthellt? Andsvar: Bloodinu.

2.) Siinu eigiñ edur añarligu Bloodi? Andsvar: Siinu eigiñ Bloodi.

3.) Uthellti hañ þvi einasta fyrir þina Gudhræddu? Andsvar Nei.

4.) Fyrir hveria fleiri? Andsvar: Og so fyrir þa Ogudligu.

5.) So hefur hañ þa uthellt þvi bædi fyrir Gudhrædda og Ogudliga? Andsvar: Jaa, fyrir þa hverutveggi.

* Pañig eru nu 5. Spurningar giordar ut af eiñi, og slijkt ber Mañi einkum og allra helldst ad giora med Kostgiæfni.

** Meñ kuña og ad framsetia Contrarium eda gagnstædt i Spurninguñi. So sem: Eigum vier ad giora Guds Vilia? Eigum vier ad giora hañ af allri Alvoru? Meigum vier ecki forsooma ad giora hañ? Meigum vier ecki giora eftir vorum eigiñ Vilia? Meigum vier ecki giora eftir þess vonda Heims Vilia?

Er ofs þad bañad? Hvers Vilia eigum vier þa ad giora? Andſv: Guds Vilia.

*** Meñ kuña og ad blanda ollu þeſſu til ſamans, og brwka ſo af þvi ſtundum hina, ſtundum þeſſa Adferd, eftir þvi ſem beſt hagar. So ſem:

Hver hefur afrekad ofs Saaluhiaalpina? Andſv: Vor Drottiñ Jeſus.

Hefur Drottiñ JEſus forþienad ofs eilijft Lijf? Andſv: Jaa.

Hver hefur afrekad ofs þad eilijfa Lijfid? Andſv? Sonur Guds.

Er þad eilijfa Lijfid ofs afrekad af Guds Syni? Andſv: Jaa.

Hofum vier þa ad þacka Guds Syni fyrir nockud? Svar: Jaa.

Hvad hofum vier þa honum ad þacka? Andſv: Eilijft Lijf.

Hofum vier þa ad þacka honum Himnarijki? Andſv: Jaa.

Hofum vier ad þacka honum vora Saaluhiaalp? Svar: Jaa.

Hverier hafa ad þacka honum ſijna Saalu-

Sáluhiálp? Svar: Vier Meñirnir.

Høfdum vier tapad vorri Sáálar Velferd? Svar: Jaa.

Var Himiniñ afturluktur fyrir oss? Svar: Jaa.

Hver hefur honum aftur upplokid? Svar: Vor hiartkiærasti Frelsari.

Hvad var þad sem hañ upplauk? Svar: Sa afturlokadi Himin.

Gat þa eingiñ upplokid honum nema hañ? Svar: Nei.

Kuñi eingiñ Eingill helldur ad upplwka honum? Andsv: Nei.

Hver hlaut þa ad giøra þad? Svar: Guds Sonur.

Hefur hañ þa og so giørdt þad? Svar: Jaa

Nær Børniñ þañig tiidt og oft eru spurd ad hinum sama Hlut, og þad alltiid med ødrum og ødrum Ordum, þaa kuña þau ecki ad fara aa mis vid þad ad naa rieittum Grundvelli þess Efnis sem uñ er spurdt.

(b) Nær Catecheten ut af Greinum H. Ritningar, sijnir Catechumenis riettañ Grundvoll einhvers Hlutar og Efnis, og vel og skilmerkiliga setur þeim fyrir Sioonir þañ Kraft sem i Ritningarinnar Greinum fooIgiñ er, til ad bevijsa med, hvar uñ ǽdur gietid er i 1. Cap: Og er þad Gagn og Nytsemi sem þar af kiemur outseigianliga stoor og mikil. Þvi 1.) Veniast þinir Einfølldu þar med ad grundvalla sijna Trw ǽ eintoomis Guds Ordi añ añara Medala, og kañ 2.) Þad þa ecki ad giora þeim so auduelldliga nockurn Scrupulum, Þvijl edur Efasemi, þo þeir viti ad Lutherus, sem og so var Madur og kuñi ad fara villt, hafi giordt og samañtekid Catechismum, med þvi þeim er yfir bevijsad, ad Lærdoomur Lutheri sie i øllu grundvalladur ǽ Ritninguñi. 3.) Er þeim þetta hid allra hellldsta Medal, fyrir hvert þeir ǽ sijdañ kuñi ad geima sijn vid allskonar Villu-Leidslum.

4.)

4.) Og þar ed Ritningar Greinirnar eru vijdast med ødrum Ordum, þa giørir þad þær þvi helldur Catechumenis liosari og skilianligri, sem þær eru samaňbornar vid Ord Catechismi.

(c) Nær Catecheten sunꝺurdeilir og adgreinir Efnid i sijna riettu Parta. So sem: Partar Trwariñar eru: Þeckingiñ, Samsiñingiñ edur Samþyckid, og Trwnadar Traustid edur Tileinkan sierhverra Christi Velgiorninga, þa Madr teryster þvi og trwir, ad þeir heyri sier eins til og hverium ødrum, og eignar sier so þa hina somu. Trwiñ hefur bædi eiñ riettlætandi so og eiñ helgandi Kraft, etc.

Þetta kaň Madur ad iñi binda l, og giøra ad Spurningum a þeña Hatt.

Hlijtur Madur ad hafa eina saňa Þeckíng a Christo, ef Madur skal trwa a haň? Svar: Jar.

Hvad a þad ad vera sem Madur skal hafa a honum? Svar: Ein soň Þecking.

A Madur þa ad vita hvad Christur

 hefur

hefur giørdt og lidid fyrir oss? Andsv: Jaa.

Hvad er þad þa, sem Madur a ad vita, sa er trwir a hañ? Andsvar: Hvad hañ hafi giørdt og lidid fyrir oss.

Er nu þessi eintooḿs Pecking fullnoog, til ad trwa a hañ? Andsvar Nei.

Hlijtur þar þa ad koma Sambyckid til, edur hlioota Meñ einig ad samsiña þvi? Svar: Jaa.

Eñ utheimtist þar þa nockud meira til? Svar: Jaa.

Er þar einig Þorf a hiartanligu Trwnadartrausti? Svar: Jaa.

Meiga Meñ þa setia Trwnadartraust til Guds Naadar i Christo? Andsv: Jaa.

Maa þa sierhver Madur tileinka sier hana sierdeilisliga? og so framvegis.

(d) Nær Catecheten jafnframt, framsetur gagnstæda og hvert i mootstrijd andi Hluti, hvar med hañ kuñi ad merkia, hvert Borniñ hafi vel eftir tekid, og med nockrum Grundvølli skilie Hlutiñ sem um er verid ad tala. Til Dæmis: Þad sem Trwñ

Trwñ er gagnstædt, er Vantrw, Efasemi, Mistraust, daud og uppgiord Trw. etc. J Tilliti til þessa, kañ Madur so ad spyria.

Eigum vier ad efa þad edur trwa þvi, þa Gud tilseigir oss og bodar Sæluhiælpina?

Kuña Trwiñ og Efasemiñ ecki ad koma samañ?

Hvert helldur verdur Maduriñ Sælu hoolpiñ fyrir Trwna edur fyrir Vantrwna?

Er hin saña Trw daud og maktarlaus, eda er hun lifandi?

Er Trwiñ mañlig eda gudlig Verkan?

Gietur Madur af sialfs sijns Skilningi og Kroftum trwad a Jesum Christum?

Hvijtur Heilagur Andi ad uppvekia i oss Trwna? og so framveigis.

(e) Nær Catecheten þess i milli kiemur med einhveria Sañleikanum gagnstæda Ástædu, til ad reina hvert Catechumeni gieti rekid sig til Baka, og

 hafi

hafi riett Rot og Grundvoll feingid.

Eñ þa hañ vill þad giora þa hefur hañ þetta eftirfilgiandi ad athuga.

* Slijkar mootstrljdandi Atrædur meiga ecki framsetiast fyrir þa sem nijteknir eru til, hverier ed kyñu eñ framar þar af ad villast, helldur einasta fyrir þa sem allareidu eru leingra komnir og nockud kuña.

** Þær meiga ecki vera of torvélldar helldur svo hattadar ad eiñ sem feingid hefur goodañ Skilning, kuñi Omaks lijtid ad svara til þeirra. So sem:

Er Gud almættugur?

Megnar hañ alla Hluti?

Gietur hañ þa og so logid?

Kañ hañ og ad raska sijnum Fyrirheitum?

Gieti hañ þad hverugt, þa gietur hañ ecki nie megnar allt?

Er hañ samt þo hañ kuñi ecki þetta almættugur?

Er hañ samt fullkomiñ?

Er

Er hañ samt fullkomiñ þo hañ kuñi ecki ad liwga?

Tilheirir ecki Lijgiñ Ofullkomligleikanum?

Svo er þa su Alyktaniñ, ad Gud megnar allt þad sem ecki moetstrijdir hañs Fullkomligleika.

*** Eiñ Catechet mæ eingar þær Sañleikanum gagnstædar Astædur fram setia, sem hñ sialfur er ecki sær til, med Rokum ad urleysa, til Baka reka og aftur uppræta ur þeirra Hugskoti; Þvi añars være þad hæskasamligt, og þad er Atheista, Scepticorum og añara Fals-Kieñenda Adferd, ad þeir framsetia og samañhrwga i sijnum Skrifum, alls-kyns tvijlsomum Astæduni i giegn þeim riettu Trwarbrøgdum, og svara sijdañ sialfir til þeirra, añadhvert alls eingu, edur ecki nockru þvi sem sie byggdt aa Rokum; Og læta svo þau eitrudu Skeiti er þeir hafa iñ skotid i Hugskot Lesarans, sitia þar kyrr.

**** Komist Catecheten ad þvi, og merki þad ad Catechumeni af þeirri Astædu sem hañ giordi, verdi ofʼt ødugir og hvarflandi, þa hlijtur hañ strax ad hiálpa þeim vid aftur og med eini Spurningu, so sem fær þeim i Hendur Lykilin, med hverium þeir gieti upplokid Torveldniñi.

Til Dæmis: Þar er sagdt i Fioorda Hofud-Parti Frædaña. Skijrnin frelsar osß fraa Daudanum og Dioflinum.

Hefur Skijrniñ hañ Kraft ad frelsa osß fraa nockru? Svar: Fraa Daudanum og Dioflinum.

Dub. 1. Hlioota skijrdir Christnir Meñ, eins vel ad deya so sem oskijrdir Heidingiar?

Hvørnig kañ þa Skijrniñ ad frelsa osß fraa Daudanum?

Nær eiñ trwandi christiñ Madur deyr er Daudiñ honum þa nockurt Straff?

Er hañ honum ecki eiñ Iñgaangur til Lijffins?

Kañ þa sa eilijfi Daudi ad hafa nockurt

ner Valld yfir honum?

Frelsar Skijrnin oss fra Dioflinum?

Dub. 2. En þeir sem skijrdir eru, hlioota þo ann Aflaats ad strijda a moot Dioflinum?

Er þad ecki satt? Geingur ecki Satan i kriing, til ad gieta uppsvelgt þa? Lætur Gud ecki eftir honum þess i milli ad rædast a þa Gudhræddu?

En hvert mun han fa Yfirhond yfir þeim? Munu þeir ecki miklu framar yfirvinna Satan?

So frelsar þa Skijrnin sannarllga fra Daudanum og Dioflinum.

Dub. 3. En seigir ecki Ritningin, ad Christur frelsi oss fra Daudanum og Dioflinum? So sem þar stendur, Hos. 13, 14. Eg vil leysa þa fra Helviiti og frelsa þa fra Daudanum.

Kunna Menn og so ad tilleggia Skijrnini þessa Lausn, og þessa Frelsan?

Hvar fyrir? Maa vera Christur hafi tillagdt i Skijrnini, Kraft sijns Dauda

og

og sijns Bloods? Erum vier ecki i hans Dauda skijrdir. Rom. 6, 3?

Hafa ecki so margir sem skijrdir eru J-klædst Christo og hans Forþienustu Gal. 3, 27?

Pañig verdur Catecheten ad leida Börniñ aftur ur slijku Völundar Hwsi og Torfæru, med þvi ad faa þeim i Hendur eina fullkomna Bevijsing.

(f) Nær Catecheten i Stadiñ eiñar slijkrar Añædu og Mootmæla, med einhveriu ødru mooti, reynir Barnaña Hugskots Styrk og Stødugleika. So sem.

* Pa hañ ad eins blaatt æfram, æ einhvern Hætt hefur æ mooti þvi sem svarad er, jafnvel þo riett sie svarad i sialfu sier, uppæ þad hañ kuñi ad sia, hvert þau standi fast æ sijnu Andsvari.

So sem: A Madur ad bidia?

A hañ oafslætanliga ad bidia? Svar: jaa.

Born! Pad sijnist ad vera øllum Moñum omøguligt. og so framv.

** Nær hañ sætur so sem hañ efi þad, ad

ad þau hafi svarad riett. So sem.

Er þad ein stoor Byrding ad vera Guds Barn?

Eiga Guds Born Gott?

Eru þau meir metin fyrir Gudi en Konungar og stoor-Herrar? Jaa.

Born! Eg tvisla þad: Yckur mun verda þungt ad bevijsa þad. etc.

*** Nær han spyr hitt Barnid hvert þad sie aa somu Meining: Helldur þu og so ad eitt Guds Barn sie i Meira Gylldi en Kongar og stoor-Herrar? Hvad meinar þu um þad?

**** Nær han alvarliga spyr þau, hvert þau sieu nu alldungis viss um þad sem þau hafa tilsvarad. So sem:

Agar Gud og tiftar sijn Born?

Sendir han þeim allra handa Kross og Mootlæti?

Leifir han og stundum Satan ad rædast aa þau? Andsv: Jaa.

Born! Hvad seigid þid, mun Gud nockurn Tijma giefa Satan Valld yfir

sijnum

siinum eiskuligum Bornum.?

Þorio þid ad standa vid þad og seigia þad fullkomliga?

(g) Nær Catecheten til Alyktunar einu Efni, med farordum og stuttum Spurningum, til hverra Borniñ þurfi ei ødru ad svara eñ Jaa og Nei, reinir þau eñ betur, og iñþryckir Hlutiñ eñ dijpra i þeirra Skilning. So sem:

Þar skylldi hafa talad verid uñ Fyrirgiefning Syndaña; Þa kyñi hañ so ad spyria ad sijdurstu:

Hefur Yckur nu þetta riett skilist?

Fyrirgiefur Gud oss vorar Syndir?

Tilreiknar hñ þeim Sañ ydrandi þær ecki framar? Miñist hañ þeirra ecki framveigis ad Eilijfu?

Straffar hañ oss þa ecki meir fyrir þær?

So uppgiefur hañ þa bædi Sektina og Straffid?

Fyrirgiefur hañ oss þær fyrir Christi Sakir?

Hefur

Hefur Christur betalad vora Sekt?
Hefur hañ borid Straffid?
Tilreiknast oss hañs Forþienusta? og so fr.v..

Ad sijdurstu eiga og so Spurningarnar ad vera.

5. Til Uppbyggingar.
Og i Kiærleika framsettar, hvar um er ad sia og lesa, þad sem aduer hier ad framañ i þeim 1. Cap: er a vikid.

Sijdari Greiniñ.

Umm Andsvoriñ.

Eiñ Catechet a ecki einasta ad vita, hvernig og ad hveriu hañ skulli spyrja; Helldur og so hvernig hañ skuli haga sier vid Barnaña Andsvør; og þa uthelmtast þar uñ sierdeilis 3. Hlutir af hañs Hœlfu.

1.) Ein nakvœm og nœrfarlñ Adgiætni.

Ad hañ giefi Giætur ad, hveriu helldst og hvernig Börniñ svari. Eiñ Catechet æ ecki einosta ad uppliwka sijnum Muñi til ad tala, helldur æ hañ og ad hafa opiñ Eyruñ til ad heyra, hvert heim Andsvörum sem honum eru giefiñ til hañs Spurninga, sie so hättad ad hañ kuñi ad Nægiast med þau, hver Adgiætni þa er þess naudsynligri, sem fleira eñ eitt af Börnunum svara til undir eins, so þar mæ oft heyra Jæ og Nei i einu, og þar verda oftsiñis olijk Andsvör og gagnstæd hver ödrum; Væri þad þvi hid mesta Gæleysi, ef hañ ecki giæfi Giætur ad þvi, helldur væri ænægdur, ef hañ ad eins heyrdi eitt hvert Hliood edur Klid til Barnaña þa hañ spyr þau. Hier uñ er þvi þetta ad athuga.

1.) Ad Catechetans Attention og Adgiætni, æ ecki ad vera so miög æ Ordunum og Atkvædunum i Andsvarinu, so sem æ þess Meiningu, þvi þad Andsvar sem uppsprettur af Skilningi, er længt-

um dijrmætara og meira verdt eñ hitt sem kiemur af eintoomis Miñinu, og þvi sem Börniñ hafa lært utañ Bookar, nema so standi æ, ad Catechumeni eigi ad lesa og frañsegia.

* Ord hins Miña Catechismi Lutheri, þvi þa maa þeim ecki hid minsta leif ast ad hafa orda Skipti edur Ordamun.

** Einhveria Bibliu Grein sem þeir leida til Bevijsingar, hvar oftsiñis ef ad sleppt edur breitt er einu einasta Ordi, tapar hun og missir allañ Kraft og Daad ad bevijsa med, þad sem Madur villdi hafa bevijsad.

2.) Uppaa þad Catecheten kuñi grandt ad dæma uñ Andsvarid, þa æ hañ ad tilhallda Börnunum, ad svara i hvert Siñ hautt, skilmerkiliga og utþrickiliga.

Þad leidir mikid Illt eftir sig, ef Börnunum er lidid ad tala lægt i haalfum Hlioodum, so Madur æ til ad gieta hvad verid hafi, elligar ad tæpta æ Ordunum, eda so sem gleipa seinustu Atkvædiñ.

in; Hvi-þad kañ ad bera vid ad þau svari rangt, og ef Catecheten ecki eiginliga skilur þad sem Borniñ svara og sleppir þvi so, þa kuña þau ad stirkiast þar vid i siñi Villu, og meina þau hafi svarad riett sieu þau eigi lagfærd, þo mæ þeim ecki liidast Hæreisti nie ofhatt Ekvalldur.

Frañvelgis utheimtist af Catechetanum.

2. Ein wtþrickilig Jtrekan Andsvarsins sem honum verdur giefid: Þvi

1. Helldr oft og Tijdum Ottl og Hugleysi Barnaña Rodd aftur, ad þau ecki svara so hatt, ad aller sem vid eru staddir giæti heyrt þad.

2. Kañ þad tijdum vid ad bera ad þau tali noogu hatt, eñ af þvi fleiri eñ eitt svara i einu, verdur Roddiñ nockud oskilmerkilig, ad miñsta Kosti odrum sem til villa hlusta, eñ standa leingra fræ, so þeir fæ ecki so skilmerkiliga heirt þad.

3.

3. Þañig verdur og Andsvarid, þegar Catecheten eñ einusiñi itrekar þad eñ þa rootfastara hiaa sialfum þeim sem tilsvørudu.

Þo þegar eingir Tilheyrent ur eru vid adrir eñ Catechumeni þa er ei Þorf ad slijk Jtrekan skuli vera a øllum Andsvørunum; Loksins kañ med soddañ Jtrekan.

1.) Eitt gott og riett Andsvar med Approbation, og Samsiñingu ad itrekast,

2.) Eitt Andsvar sem þarf nockra Litla Leidriettingu, kañ med hentugum Ordum ad repeterast og itrekast.

3.) Kañ nockur Umbreiting Ordaña ad brukast: og,

4.) Kañ Catecheten ad bæta einhverju fraurdu þar vid; Hvar med Børnunum verdi lagdur Vegur til ad svara til eftirfilgiandi Spurningar. Til Dæmis.

Hver hefur iñsett Skijrnina? Svar: Vor Drottiñ JEsus Christus. Repetit: Jaa, Drottiñ JEsus hefur Skijr-

 nina

nina iñſett og ſtiftad.

Er hañ og ſo ſiaͤlfur ſkijrdur? Svar: Jaa. Repetit: Jaa, hañ er og ſkijrdur i Añi Jordan.

Hvad hiet þad Vatnsfall ſem hañ var ſkijrdur i? Svar: Jordan.

Hefur hañ bodid ad adrir ſkylldu ſkijraſt? Svar: Jaa. Repetit: Jaa, riett ſo: Hañ hefur og bodid ad allir ſkylldu ſkijraſt ſem medteknir vilia verda i hañs Rijki.

So er þa Skijrniñ Dyr og Jñgangur i hañs Rijki? Svar: Jaa. Repetit: Ad viiſu er Skijrniñ þær Dyr um hveriar Madurin fær iñgeingid og komiſt i Rijki Chriſti og i hañs Kyrkiu.

Eru þid þa og ſo ſkijrd at yckar unga Alldri? Svar: Jaa. Repetit: Jaa, viſſuliga er ſlijkur Velgiorningur vid yckur oll framkomiñ.

Hverium hafid þid ad þacka þeña ſtoora Velgiörning? Svar: Vorum tilſkuliguin Forelldrum. Repetit: Jaa, ad

ad sónu hafid þid yckar elskuligu Foreldrum þad ad þacka ad þau hafa komid yckur til þessarar H. Vatns-Laugar, eñ þo einkum og allra helldst Gudi, hver ed hefur lǽtid yckur fǽdast af Christnum Foreldrum, etc.

3. Ein hoogvǽr Leidrietting ef Andsvarid kyñt ad vera nockud raangt og ofullkomid.

Hvar um eftirfilgiandi er ad athuga.

1. Sie Andsvarid med ollu raangt, og kuñi med eingu mooti ad standast, þa ǽ Catecheten ad taka sier vel Vara fyrir, ad hañ lǽti ecki Reidi yfirfalla sig, edur briootist ut med nockur ofǽmilig Stooryrdi, helldur kañ hañ og ǽ i slijku Tilfelli.

Einusiñi ǽ nlj ad itreka Spurniñguna, og ef þess gioerist Þorf, þa giora hana nockud liettari og audvelldari. Til Dǽmis: Hañ skylldi hafa spurt. Riettlǽtist Maduriñ fyrir Trwna edur fyrir Goodverkiñ? Og Borniñ hefdu svarad

fyrir Goodverkiñ. Þa mä Catechet-
en ſeigia: Barn! Þu hefur mäſkie ecki
ſkilid Spurninguna riett; Eg vil ſpyria
þig eñ nu: Verdur Madurinñ rietlätur
fyrir Gudi af Trwñi edur af ſijnum eig-
iñ Verkum? Þegar nu Ungmeñid alla-
reidu heirir ad, þad ſyrra Andſvarid hef-
ur verid rangt, þa gietur hañ nu i añad
ſiñ, audvelldliga ſvarad og ſagdt: Af
Trwñi, þvi ecki var fleira eñ þetta Tvent
ſem Spurningiñ i ſier batt.

** Ad ſetia einu odru af Bornunum,
eñ þvi ſem ſvaradi til, ſom̃ Spurnings-
una fyrir, edur og ollum Bornunum
ſameiginliga og eſka af þeim Andſvars
ſins, ſo ſem: Hañ ſkylldi hafa ſpurt eitt-
hvert Barnid ad; Er vor Drottiñ Je-
ſus allſtadar nalægur? Og þad Barn-
id hefdi ſvarad Nei; Þa ſnijr hañ ſier
vid aꝛ ſrekari Umſvifa til hiña allra og
ſeigir: Born! Hvert af yckur gietur
ſvarad til þeſsarar Spurningar? Seg-
id mier þad er Herrañ JEſus allſtadar

nä-

nailægur?

*** Skylldi Catecheten formerkia þad ad eitthvert Barnid af Ásetningi og Prietski svaradi raungt, þa mai hañ frañ yfir alla Hluti brwka vid þad tilbærilega Alvorugiefni og Afsindni. Til Dæm: Hañ skylldi hafa spurt, æ eitt Barn ad hlijda sijnum Foreldrum? Svar: Jæ. A þad og ad hlijda sijnum Skoolameisturum? Andsv: Jæ. A þad og so med Hlijdni ad þola þær Hyrtingar sem þad viñur til? Og ef Ungmeñid svaradi þa: Eg læt þad vera. Mæ þad þa strijka ur Skoolanum? Svar: Þvi ecki? Þa auglijsir sig Vondskañ ænægianliga, og mai þad med eingu moti lijdast. Hiæ Fævitsku Tornæmi og slijku, eiga Meñ med riettu ad hlifa og siæ i giegnum Fijngur vid, eñ Hreckiunum meiga Meñ ecki giefa Tauminñ.

**** Þa einu Andsvari sem þo er ecki so riett sem vera skylldi, verdur med nockru mooti snwid vid æ rietta Leid, og glet-

ur stadist þo añad Andsvar eigi betur vid Spurninguna, þa æ Catecheten ecki ad utskwsa þvi edur hrekia þad med ollu. So sem ef hañ spurdi: Hver hefur endurleyst þig? Og honum væri þa svarad: Gud Fadir. Ad soñu sijndist þad Andsvar ecki eiga so ad vera, og margur hver Catechete, mundi þess vegna hlaupa upp med Stooryrdi, vid þañ er svaradi; Eñ hañ kyñi so ur þvi Andsvari ad bæta: Pad er ad soñu satt sem þu segir; Ad Gud Fadir i sijnu eilijfu ægiktudu Raadi, hefur lagdt Grundvolliñ til vorrar Endurlausnar, eñ JEsus Christus hefur med sijns Bloods Uthellingu eiginliga framkvæmt Endurlausnar Verkid, og þess vegna tileinkast þad honum. Hver hefur nu framkvæmt Endurlausnar Verkid? Svar; JEsus Christus. So hefur þa JEsus Christur endurleyst oss, er ecki so? Andsv: Jaa.

2. Ef Andsvarid er ecki med ollu raangt, eñ þo ei so riett og ænægianligt sem

vera skÿüdi, þa at Catecheten med allri Sidsemi ad kosta Kapps um̃ ad hiælpa þvi vid, med nockri Lagsæringu og Utleygïng. Til Dæm: Er Christur eftir sin̄i Guddoomlgu, edur eftir sin̄i Mañdoomligu Nætturu vor Endurlausnari? Svar: Eftir þeirri Mañdoomligu: Þetta Andsvar er ecki noog fullkomid, þvi bædar Nættururnar hafa giordt, hver fyrir sig, sitt ad Endurlausnar Verkinu. Nu uppæ þad Catecheten giett lagsært þetta Andsvar, þa kañ hañ ad segia Jæ, Christur er og so eftir þeirri Mañdoomligu Nætturuñi vor Endurlausnari, eñ er hañ þad alleinasta eftir þeirri Mañdoomligu? Andsvar: Nei. Hellldur og eiñig eftir þeirri Guddoomligu; Þañig gletur margur hver med eiñi nijrri Spurningu ordid lagsærdur.

Item: Hvor predikadi fyrstur Evangelium æ Dogum Nya Testamentisins? Svar, Postularnir: Þad var ecki so rett svarad, þvi siælfur Christur predikadi

þad fyrst, þvi kañ Catecheten ad seigia: Jaa. Postularnir prediku du þad og so; Eñ af hverium lærdu þeir þad? Andsv: Af Christo. Evo hefur Christur ordid ad vera sa fyrsti Evangelisti? Svar: Jaa.

3. Ef Catecheten fær þvilijkt Andsvar, sem od soñu er i sialfu sier riett, þo ecki þad sama sem hañ hafdi tilmeint og eftirvæní; Þa maa hañ ecki forkasta edur til Baka reka þad feingna Andsvar, helldur blijfa vid þad og laata sier lijka þad, eñ utlocka med frekart Spurning um þad Andsvar sem hañ faa villdi.

Sp: Med hveriu hefur Christur ecki endurleyst oss? Og Catechumenus skylldi svara: Ecki med Hafra Bloodi nie Kaalfa: Eñ Catecheten villdi hañ hefdi svarad: Ecki med Gulli edur Silfri. Þa maa hañ ecki seigia; Eg spurdi þig ecki ad þvi, helldur svo: Jaa, ecki med Hafra Bloodi nie Kaalfa! Eñ hefur hañ þa endurleyst oss med Gulli eda Silfri? Andsvar, Nei. Þvi hværntveggia neit-

ar Heilog Ritning, þvi fyrra Ebr. 9. 12. þvi siðara 1. Pet. 1. 18. Item: Hvør hefur iñgiefid Heilaga Ritningu? Andsvar: Gud. Lautum nu vera, ad Catecheten hefdi villad ad Barnid skylldi hafa svarad: H. Andl. Pa kañ hañ eñ framar spyria, hvørri Persoonu Guddoomsins tileignast þad þa sierdeilisliga? Andsvar: H. Anda. Pa hefur hañ feingid þad Andsvar sem hañ gyrntist, og Barnsins fyrra Andsvar stendur samt oraskad.

4 Sie Andsvarid ad sõñu riett i sialfu sier, eñ kañ þo añadhvert meiga takast a Tvo Vegu, edur vera nockud olioost og myrkt, þa kañ Catecheten.

* Uileggia þad nockud betur, So sem: A eitt Barn ad hlijda sijnum Forelldrum? Andsvar; Ja. J hveriu hellst? Svar, J øllum tilbæriligum Hlutum. Catecheten: Ja i øllum tilbæriligum Hlutum, eñ þad er allt tilbæriligt sem ecki er a moot i Guds Bodordum.

** Ad illustrera, og upplijsa Andsvarid

id med einñ Samlijkingu edur einu Dæmi, hvar med Efnid og Hluturiñ sem um̃ er rædt, yrdi eñ nu skilmerkiligra, jafnvel þo Andsvarid i sialfu sier væri noog skilmerkiligt. So sem: A Madur kostgiæfiliga ad lesa Guds Ord? Svar: Jaa. A Madur kostgiæfiliga ad bidia? S: Jaa. Catecheten, Jaa vissuliga, þvi Christiñ Madur kañ sijdur ad vera aan Guds Ordа og Bænariñar, eñ ein lifandi Mañeskia, kañ ad vera aan Andardraattarins ur Loftinu. Item: Maa Madur stæra sig af siñi Kuñaattu, Hyggindum, og Mætti? Svar: Nei. Catecheten. Ad vijsu maa Madur ecki stæra sig af neinu þessu. Nebucadnesar þottist af þessu, og þvi var hañs Skynsemi fraa honum tekiñ. Slijkar Spurningar og Dæmi kuña og i Spurningum ad framsetiast.

5. Eñ beri so til, ad alls eckert Andsvar faaist, og Catechumenus giefi med einstoomis Þogn sijna Faakuñaattu til Vitundar, þa verdur þetta eftirfylgiandi ad

at-

athugast.

* Catecheten verdur ad niju sia sig vid ad hañ vegna slijkrar Fávitsku, verdi ecki offkapbrádur eda stygglindur, nie bregdi Catechumeno um̃ hañs Gruñdyggni med hördum Ordum; Pad er og náttúrligt ad nær vor Fávitska verdur opinber og augliós, þa bligdunst vier og skomunst vor. Atyrdi Meñ nu Börniñ þar a ofañ, þa eykst su Blygdan þvi meir, þau verda huglaus hrædd og trublast. Mathesius segir fra i sijnum Predikunum, er hañ hefur giördt um̃ Lijfs-Sögu Lutheri Fol. 53. Pegar sa Sæl. Lutherus Anno 1527. took uppa sig þad Biskupsliga Verk, Kyrkna Visitatiuna, yfirheirdi hañ þa fátæku Bændur, hvernig þeir kyñu ad lesa og bidia, og med eiñi sierdeilis Alwd, spurdi þa og uppfrædi i Catechismo. Og sem eiñ Vefælings Boondi Saxversfur átti ad lesa Frædiñ i sijnu Máli, og sagdi. Eg trwi a Gud Fodur, Almáttugañ.

Spurdi Doctoren hvad þad Ord Almættugur þijddi? Saa goodi Madur svaradi; Eg veit þad ecki. Jáa miñ Kiæri! sagdi Lutherus: Eg, edr allir adrir lærdir Meñ vitum þad eckí helldur, hvad Guds Kraftur og Almætti sie. Eñ trwdu þvi i Einfelldni ad Gud sie þiñ elskuligur og trwfastur Fadir, sem vilie kuñi og vitl, so sem sa allra vijsasti Herra ad hiaalpa þier, Konu þiñi og Bornum i allskonar Naudsynium. Slijkt var eitt miøg aagiætt Dæmi eiñar Catechetiskrar Hoegværdar.

** Framveigis aa Catecheten þa so her vid, ecki ad bijda leingi eftir Andsvarinu, ecki helldur lijda Bornunum ad þegia leingi, so ad þau þvi meir skamist sijn og trublist, helldur aa hañ strax ad koma þeim til Hiaalpar i þeirra Vankuñaattu.

*** Þess vegna aa hañ þa eitt Barn ad þegir ad benda strax til hiñs añars, og þad jafnvel aadur eñ hin vita hvert þeirra fyrst var spurt.

Med

* Med þvi ad Pogniñ er Merki til þess ad Bornunum hefur ecki riett skilist, þad sem er um talad a Catecheten ad breita nockud Spurninguñi, og leitast vid ad iñþryckia heñi i Barnaña Hiörtu med skilianligri Ordum. Sp: Hvad stodar Mañ ad hañ sie rádvandur og gudhræddur? Þeigi Bornin vid þvi, þa a Catecheten añadhvert strax ad breita Spurninguñi edur segia. Kañ vera ad eg hafi ecki noog skilmerkiliga spurt, þvi þad er betra ad hañ slai Skulldiñi uppa sig, eñ ad hañ tilreikni þad þeirra Eftirtektaleysi: Eg vil eñ nu spyria: Er Gudhrædslañ nytsamligur Hlutur? Sv: Ja. Hefur hun ecki Fyrirheit þessa Lijfs og hiñs eftirkomanda? Svar, Ja.

** Er þad eitt agiætt Medal til ad fa riett Andsvar uppa eina Spurningu, ad Madur framsetie Contrarium og gagnstædt i añari Spurningu, so hañ þar med vijsi Veg til ad svara riett uppa hina Spurninguna. Til Dæm: Med hver

iu hefur Christur endurleyst oss? Peigi Barnid vid þvi þa kyñi hañ ad spyria. Mætti vera hañ hafi endurleyst oss med Gulli eda Silfri? Andsv: Nei. Hefur hañ endurleyst oss med añarligu Bloodi? Svar, Nei. Med hveriu þa? Med siinu eigiñ Bloodi. Pad fylgir æ eftir og gietur ei añars verid i Tilliti til þess sem hier var tiltekid so sem gagnstædur Hlutur, nefniliga: Hafi þad ecki verid añarligt Blood, þa hlaut þad ad vera hañs eigid.

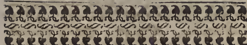
*** Ad siidurstu kañ Madur, hvert helldur sem hañ vill, añadhvert seigia Catechumeno Andsvarid fyrir fram, edur snwa þvi i Spurningu og so sem leggia honum Ord i Muñ, til Dæmis: Hvad gagnar Logmaalid þeim Endurfæddu? Catecheten kañ strax ad seigia, þessi Spurning mun vera noogu þung fyrir þig Sonur! Eg vil sialfur svara mier i þiñ Stad: Logmaalid gagnar þeim Endurfæddu og þienar til þess, ad þad

sie

sie þeim Lifnadarins Leidarvijsir og Mæli-Prædur. Spurn: Hvad a Logmælid ad vera þeim Endurfæddu? Andsvar: Lijferniſins Mæli-Prædur. Hvad er þad sem þeir eigä äd läga eftir þessum Mæli-Prædi? Andsvar: Siñ Lifnad. Item: Hvar af þeckir Madur Trwna ad hun sie af þeirri riettu Art og Edli? Nær Catechumenus þeigir v'd þvi, Kañ Catecheten ad snwa Andsvarinu sem þar uppa hlijddi i Spurningu, og seigia. Kañ Madur ad þeckia Trwna af Kiærleikanum? Andsv: Ja. Hvar af þeckir Madurïñ Trwariñar riettu Art og Edli? Andsv: Af Kiærleikanum. Svo hlijtur þa Trwiñ ad verka fyrir Kiærleikañ? Andsvar: Ja. J sama Maata skal brwka sierhveria adra Nytsemd og Gagnsmuni, sem Meñ kuña ad hitta uppa med Ydkuniñi og Vananum.

* * * * * *

Fororð

FORORDNING

aahrærandi

Ungdoomsins CATECHISATION J Jslandi.

Utgiefin̄ a
Hirsch Hoolms Sloti, þan̄ 29.
Maii Anno 1744.

Prentud a Hoolum i Hialltadal,
Anno 1759.

VJER CHRJSTJAN Sa Siøtti af GUDS Naad, Kongur til Dannerkur og Noregs, Vinda og Gau-
ta

ta, Hertugi i Slesvijk, Holstein, Stormarn og Dytmerſken, Greifi i Oldenborg og Delmenhorſt, etc

Giørum øllum Vitanligt: Ad med þvi Vier høfum O-giarna mætt verda ꜳſkynia, ad jafnvel hvort þad hafi verid alvarliga ſkipad med margvijsligum Konungligum Stickunum, Løgum i Islandi og Ordinanzin Christians þeſs Fiovrda Konungs Hꜳ-Sællrar og Hꜳ-Loflígrar Miñingar, ad Preſtarnir ꜳ Voru Landi Islandi ſkuli med Koſtgiæfni og ꜳn nockrar Forſoomunar ꜳ hvørium Suñu-Deigi yfirheyra Ungdoomiñ og uppfræda hañ i Barnalærdoominum med Lutheri Utleggingu; Þa giøri þo ſo ſtoor Breſtur og Hyrdulenſi vart vid ſig þar i, bædi hiꜳ þeim Andligu og ſo Almwganum i þvi Landi, ad þegar Vor General Kyrkna Viſitator, eftir Tilſkyldan þeirrar Inſtructionis, ſem hønum er af Oſs giefiñ, hefur, þa hañ var komiñ til Hoola, ſkipad Preſtunum i þvi Biſkups Dæmi, ad hallda Catechiſationen fram med ſtærri Koſtgiæfni eñ ſked var þꜳngad til, og ꜳn Forſoomunar, þa ſkulu þo ſumir af Almwganum hafa halldid þad vera nockurskonar nijtt og Oveniuligt, og hafa añadhvert ecki komid til Kyrkiuñar, edur og, þegar

Preſt-

Presturiñ hefur byriad ad catechisera, hlaupid ut ur Kyrkiuñi, so ad þessu vigtuga Verki, æ hveriu þo þess meira riidur i þvi Landi, sem þar fiñast eingir almeñiligir Barna-Skoolar, skal eñ þa ecki hafa ordid komid i neina Mynd og Løgun til Gagns, añadhvert vegna Ovitrligrar Hrædslu nockra Presta, edur vegna Hreckviisi og Hyrduleysis Almwgans; Þvi er hier med Vor Allra Nædugasti Vilie og Befalning, so sem Vier og hier med Allra-Nædugast Skipum og Befølum.

1. Ad Prestarnir æ Voru Landi Islandi, skulu eftir þeirri Allra-Nædugustu Befalning þess Hæ-Sæla og Hæ-Lofliga Konungs Christiani Qvarti, sem er utgiefiñ þañ 22. Aprilis 1635. Utløgd æ Islendskt Maal, og prentud æ Hoolum þañ 20. Maii 1636. æ hverium Suñudeigi, þegar þeir hindrast ecki af Løgmætum Forføllum, uppfræda og yfirheyra Ungdoomiñ i Barna-Lærdoominnm og sañri Guds Þeckïng, ef þeir vilia ei verda fyrir Asokun og Straffi eftir somu Befaling.

2. So ad þeir hafi þvi helldur Tiid til ad catechisera, og Sooknar-Foolkid þurfi ecki ad tefiast ofleingi ædur eñ þad kemst heim aftur, helldst þegar Daguriñ er stuttur og kalldt er æ Vetrar Tiima; Þa skulu Prestarnir prædika þess styttra, og ecki leingur eñ hælfa Stund,

ad, eda þvi nærri Eina.

3. Þeir skulu framar öllu giæta þess, ad Ungdoomurinn læri vel og riett þann LitlaCatechismum hins Sæla Doct. Martini Lutheri, an þess, ad bæta þar nockru vid, umbreita edur fella undann, lyka ad hann lesi hann framm med Athuga, so ad Prestarnir meiga ecki laata sier nægia med þad, ad Börnin lesi hann afram Ord fyrir Ord, helldur skulu þeir grenslast eftir med Spurningum, hvert hinir Unga skilia Meiningunna riett, til Gagns af þvi sem þeir hafa frammfært.

4. Prestarnir skulu i þeirra Catechisation brwka þa Utskijring yfir Catechismum sem hefur verid skipud af Oss, til almennilegrar Brwkunar allstadar i Kyrkium og Skoolum i bædum Vorum Kongs Rijkium, og ecki laata þar vid lenda, ad þeir lesa einn Part upp þar af a Predikunar-Stoolunum, helldur skulu þeir rannsaka Ungdoomin eftir Embættid, edur Guds Þioonustugiørd, a Kyrkiu Goolfinu, hvad hann hafi munad þar af.

5. I Adferdinni ad catechisera, meiga Prestarnir eingannveiginn laata sier nægia med þad, ad hinir Ungu seigi Svarid þannig sem þar standur i Bookinni, helldur skulu þeir bædi umbreita Spurningunum og laata þa svara þar

til

til med sialfra þeirra Ordum þoft þan sieu Einfalldlig, og siidan utskijra og heimfæra þad til Uppbyggingar, sem spurt og svarad var, og seinast aftur rañsaka, hversu ad Ungdoomuriñ hafi þad skilid.

6. Þær Greinir Ritningariñar, sem koma fyrir i Utskyring yfir Catechismum, eiga ad synast og rañsakast eftir þeim Ordum, i hverium Grundvolluriñ liggur, til þess sem skal bevijsast þar med, so ad Ungdoomuriñ giefi vitad þess helldur til hvers hañ hafi lært þær Greinir Ritningariñar; Og so ad Prestarnir og Alþijdañ skai skilid þetta þvi betur, þa skulu ſamiñst Ord i somu Greinum Prentast med sterra Stijl, eñ hin Oñur, þegar sú Utskijring yfir Catechismum, sem Vier høfum tilskipad, verdur prentud a nij. Og so ad bædi Børn og Tilheyrendur upporfist til Eftirteftar, undir Heyrn Predikunariñar og Guds Ords, þa maa Presturiñ og so heimta Skil af sierhveriu Barni eður odrum af siinum Tilheyrendum, fyrir þad sem þeir hafa mungad wr Predikuniñi sier til Uppbyggingar.

7. Kieñimeñirnir eiga ad audsyna alla Astwd og Hoogværd vid Børniñ i siinum Catechisationibus, asamt med riettri Alvørugiefni, og læta sig ecki yfirstijga af Reidi, eñ

siidur

ſijdur upphlaupa med vondum Ordum, hvørt þau ecki ſvari riett edur ſkilie þa frammſettu Spurning ſtrax i Stad, ſo ad þau verdi ecki hrædd fra ad vera vid Catechiſationena.

8. Pad ſkal ecki vera bannad neinum Preſti ad ranſaka ſijna Tilheyrendur þa þeir koma i Skriſta-Stoolinn, hvada Pecking þeir hafi a Gudi, og hvada Frammfør þeir hafi giørdt þar i, helſt þegar nockur Okunnugur er kominn i hanns Sookn, hvert ſem ſa ætlar ad bwa þar, edá vera þar Viſtfaſtur.

9. Foreldrar og Huusbændur ſkulu vera ſkylldugir til ad ſkipa og halda Bornum ſijnum og Hiuum, ad vera an allrar Forſoomunar vid þeſſa Catechiſation, ſem ſo er harla naudſynlig, þegar einginn loglig Forfoll og beviiſanlig Orſøk hindrar þau þar fra, ſo framarliga ſem þeir vilia ecki verda fyrir Straffi, ſo ſem fyrir Helgidags Brot, eftir þad þeir hafa verid aminnter.

10. J Catechiſationenne ſkulu bædi Pilltar og Stullkur ganga framm a Kyrkiu-Gooffid, og annars vera vanin til ad tiaſig hæverſk og gudrækin i Vidmooti og Limaburdi; Pau ſkulu þa tala hatt og ſkilmerkiliga, hvad Preſtinum ber ad athuga, ſo ad allur Sofnudurinn meigi hafa Gagn af þvi: Og ſo ad allt fari ſkickanliga framm, þa ma eitt Barn ecki hindra

ra añad þegar þad giefur Svar, ednr ſipa ſyr. ir þvi:

11. Hverki Ungum nie Gømlum, Giftum edur Ogiftum, Børnum nie Fullordnum ꝏ þad ad leyfaſt, ad gꝏnga ut ur Kyrkiuñi, añadhvert fyrr eñ Catechiſationen byriar, edur medañ Catechiſationen ſtendur yfir, helldur ſkulu þeir allir vera þar kyrrir, ef ecki neiñ Siwkdoomur edur beviiſanlig Orſøk hindrar þad; So framarliga ſem þeir vilia ecki vera ꝏlitnir eftir fyrirfaranda Nijnnda Articula. Og mꝏ læſa Kyrkiu-Dyrunum, til ad hindra øll Hlaup ut ur Kyrkiunum.

12. So ad Ungdoomuriñ venieſt vid i Heimia-Hwſum ad læra nockud Gott, til þvi ſtærri Frañfara i ſiñi Pecking, þa ſkulu Preſtarnir ſetia heim Børnum fyrir, ſem añadhvørt kuña ad leſa, edur lꝏta kieña ſier þad af Forelldrum ſijnum, Hwsbændum edur Nꝏkomnum, viſſa Parta af Catechiſmo, edur hañs Utſkijring, ſem hinir Ungu eiga ad læra heima i Vikuñi, utañ Bookar; Skal heimta þad af þeim ꝏ hvertum Suñudeigi, og giefaſt Aviiſſan med hvøriu mooti Børniñ eigi ad læra utañ Bookar, med Skilningi ſier til ſañrar Nytſemi, eftir þvi ſem greinir i 5ta Articula.

13. So ad allt þetta verdi þvi betur fraũkvæmt, þa ſkal Preſturiñ hafa i hinum miñi-

Kyrkiu-Sooknum Tvo, og i þeim stærstu Fiooра Medhiaalpara, sem eiga ad giefa Giætur ad Ungdoominum, og siaa til þess, ad hañ vanrækti ecki þa Þdkun, sem er i Catechisationene. Þessa Medhiaalpara maa Presturiñ sialfur utvelia med Profastsins Vitund af þeim, sem eru hellstier Bændur og best kuñandi i Sookniñi, og eiga þeir sømu þa ad giæta þess, sem Løgiñ bioода; Og maa eigiñ koma sier hiaa þvi, ad takast Medhiaalpara Embætti aa Hendur.

14. Prestarnir skulu, so þeir meigi þess helldur vita hvørt og hverssu Forelldrar og Hwsbændur laata sier vera, giefid uñ Uppfrædingu Barna siña og Hiwa, so oftliga sem þeir gieta þvi vidkomid, og þid minsta Tvisvarsiñnm aa Ari (eftir Befalningum Þeirra Haa-Sæln. Kóнunga CHRISTIANI Qvarti og CHRISTIANI Qvinti, af 22. Aprilis 1635. Og 28. Februarii 1691. Art. 1.) rijda aa hvern Bæ i þeirra Sooknum, hvar þeir eiga þa medal añars, sem þeir skulu giora i Hwsvitian, grenslast eftir þeim Uppfrædingar Hætti, sem brwkadur er aa Bøunum, og seigia i Kiærleika til þess, sem þarf Lagfæringar vid.

15. So ad hier uñ verdi þvi giør vitad, þa skal hvør Profastur Visitera Arliga i siñu Profasts Dæmi, þegar Superinten-

denten Visiterar ecki i þvi Heredi, og skal hañ þa naakvæmliga grenslast eftir mñ Asigkomulag Prestaña og Sooknariñar, og einkanliga Ungdoomsins; og sijdañ greina sijnum Biskupi af ollu þessu, hverʃu hañ hafi fundid hverutveggiu ad vera i aldur-tiedu: Og skal Profastiuriñ, sem hefur þad, hvad Logiñ leyfa, fyrir þad, af þeim Kyrkium er gieta betalad, þar a mooti Visitera þær fatækustu Kyrkiur, sem eckert gieta utlaatid, fyrir alls eckert. Su Kyrkia, fyrir hvorri sialfum Profastinum er truad, a, þegar hun er añars so asigkomiñ, ad mñ hana maa tviþla, ad Visiterast af einum odrum skickanligum og dugandis Presti, hveru Prest Superintendenten skipar þar til, þaugad til hañ gietur sialfur komid i siñi venuligu Visitation: Og a Profastiuriñ ad betala þeim Presti, so myklid fyrir þa Visitation, sem añars Ein Kyrkia betalar, er hefur sooma Jñtekter. Superintendenten skal vera skylldugur til ad Visitera Eiñ Part af Stiftinu a hveriu Ari, og i þeirri siñi Visitatiu ecki alleina skrifa Kyrkiuna upp edur taka Kyrkiuñar Reikning, helldur fyrst og fremst yfirheyra Ungdoomiñ, sem a ad koma þar med Kostgiæfni:

Hyggia

Hyggia ad Dugnadi Prestaña, og hverfu þeim fer fram i Atferdiñi ad catechisera, eiñig ad ødru, sem snertir hans Embætti, og iñsenda Arliga eina Relation þar um fyrir Vort General Kyrkin Inspections Collegium, med Allra-Undirdanigastri Avijsan um pad sem hañ hefur tekid eftir, ad væri Christindoomin-um til Hindrunar, edur kyñi ad gagna til hans Eflingar. Aññars vilium Vier Allra-Nadugast, ad þessi Vor Förordning, asamt þvi, sem Vor Norsku Løg iñihallda um þa er eiga ad hallda sier fraa Kvølldmaaltijdariñar Sacramenti, um Svar-Daga og Barna-Aga, sie uppleseñ Arliga aa Predikunar-Stoolnum aa Paalma Suñu-Deigi og Fioorda Suñu-Deigi i Adventu fyrir Søfnudunum, so ad allir viti þar eftir ad giøra, og hun verdi Allra-Undirdanigast adgiætt allstadar aa Voru Landi Islandi, eins aa Fasta-Landinu, sem þar hiaa undirliggiandi Eyum, og ad þar sie þañig eftirgeingid af þeim Yfirvallds Persoonum, Andligrar og Veralldligrar Stiettar, hveriar af Oss eru Allra-Nadugast skickadar, so sem þær sialfar vilia svara fyrir. Hvers vegna Vier Bioodum og Befølum hier med Vorum Stiftbefalnings Mañi, Biskupum, Amptmañi, Løgmøñum, Sijslumøñum og ødrum, til hvørra

 þessi

þessi Vor Forordning verdur send, ad þeir lǽti strax lesa hana upp, og kungiøra a tilhlijdiligum Stødum øllum til Eftir-Riettingar.

Utgiefid a Hirsch-Hoolms Sloti þañ 29. Maii 1744.

Undir Vorri Kongleg. Hendi og Signeti.

CHRISTIAN R.

[L.S]

Til Uppfyllingar þeim Blødum, Opryckt eru af Arkinu, lǽtum vier filgia

Kvǽdid Klerkatittu.

Saal. Sr. Jens Magnussonar i Lausaasi.

Høndlandi um̃ hvornig Prestarnir skuli vanda sitt Fram̃ferdi, Lærdoom og Lifnad.

I.

Jærir Brǽdur! Heyrid hreina, Heilags Anda Amiñing, sem eg vil tia, med hverri giøra hañ vill

eina

eina, Hiørtum vorum Uppvakning, og Lærdoom lioꝏ; Hvørnig þeir, sem Lioos og Lykla Lijfsins bera, og Uṁbod Christs, Abyrgd hafi meiri eṅ mikla, meigi þvi gaꝏ sijns Embættis.

2. Raꝏdsmadur hvør þarf vel ad vanda Verkstioorn alla, og sijna Uṁsioon i settum Stad, so Reikning kuṅi riettaṅ standa, og reyniſt trwr sijns Herra Pioon, þa hugad er ad: Heidur og Uṁbun, hver eiṅ þiggur af hærstum Gudi, er þetta tekst; Eṅ Svikarans Lijf og Sæmd vid liggur, sa i Kvalir burtu hrekst.

3. Overdugaṅ og alllijtt froodaṅ eg medkieṅi Veikleik miṅ, uṁ vandt ad tiꝏ, þar fyrir bid eg Gud miṅ Goodaṅ, ad giefa hier til Anda siṅ af Himni hꝏ, mier og ydur Brædur blijdir! Ad betsiu rækium Ærn og Trigd, so faꝏum Laun og Frægd uṁ sijdir, sṁnst gladir i Himna Bigd.

4. Sancti Pauls i Sendi-Briefum er Sida-Form eins Kieṅimaṅs fyrir Sioonir sett; Ef þeim Speigli Gaum ad giefum, og gløggri Meining Postulans þa røtum riett Beinleidi sem gott er ad gaꝏnga, Guds og Maṅa Vinfeingis, eṅ villunst ecki uṁ Vegu raꝏnga; Veiti oss Drottiṅ Raꝏd til þess!

5. Ef gyrniſt nockur Guds Safnadar Giætslu ad hafa, allgott Verk sa undirbindst; Til

andrar Sovknar ellegar Stadar, Ovijgdum þvi riett er Klerk sem rickigur finst, ad bioda sig, og þar ad þiona, þo an Kapps og Mwtu-Fiar; Þvi hvers Mañs Happ og Heilla-Croona, i Hendi og Forsiaa Drottiñs star.

6. Helgrar Kyrkiu Hyrdir einum, hæfir ad vera fyrir utañ Last og Hreckia Hwd, an Hneckingar Wru hreinum, so a hañ meigi ei bevijsast nein dock Odad: Merkrar Trwar Mæli-Prædi, myndadur eftir vera skal hañs, Lærdoomur og Lifnadur bædi, Lofstijr er þad Kieñimañs.

7. Auga fullt af Oklarindum añara Fleckan hverki kañ nie sialfs ad sia; Ef stud er Hondiñ i Saurindum, ei hreinsar hun Vorgugañ, þad merkia ma; Sie Kaamadur Klerkur af Lijtum, Klækir blinda Hyggiu-rañ, Sa kañ ei vid Vondsku og Vijtum vernda sig edur neiñ añañ.

8. Sa sem gooda Sidu kiendi, sialfs þo nidur Hegdan laut til Hneyxlunar, hvad med klarri hægri Hendi hresti hañ vid, þad vinstri braut, su vorgug var: Hverfusteini hañ er lijkur, hver sier eydir, eñ skierpir Staal; Ødrum þienar eñ sig svijkur, Esau Hond med Jacobs Maal.

9 Eins og þeir sem Ørk fyrir Noa uppsmijdudu, þientu ødrum med Hagleiks Hind, eñ druckudu mitt i dwpum Floda, þvi Drottiñs sættu

ei

ei Heilrædum so sæu vid Synd. Lykt er slykum Lioosberendum (lesid hefi eg einig þad) vid Vordur þær sem Vegfarendum, viisa Leid eñ standa i Stad:

10. Viigdt og helgad Vatn med Ordi veglig er þeim Skiirnar Lind sem þar i hvoft, Trwndum hygg eg Topun fordi, þvi tekur Dauda wr Erfda-Synd, þañ illa Okost; Stundu siidar steipist undur, Straakleikiñ ef Presturiñ er, þo margra sie þañ Maala-Sundur, i megna For smaan steipir sier.

11. Eiginginftur eini Kviñu, Andlegur skal vera Mañ, þad Lækning lier, ef þañ ei med Sid og Sviñu, sitt Hreinliisi geima kañ, sem gloggast er. Spaameñ bædi og Postular prwdir, Priidi hielldu siinum Hag, ad una sier vid Egta Brwdir; Eñ þocknast þad Gudi i Dag.

12. Sidgoodur skal Simandiñ vera, so sem skipar Guds Logmaal, og Mañamed: Haatta skipti þañ aa ad giora, Hogum siinum, fyrir utañ Briaal, svo Athæfid, Hentugleikum hæfa kuñi; Vid hvern þañ aa i Stad og Stund, vel hagandi Hond og Muñi, og hegdan siñi aa alla Lund.

13. Trwlyndur i Skapi skiirn, skal Presimadur og Giedhoogvær, med liwfri Lund, aan Haturs og Ofundar Syru, uppaa þad þañ sie þeim kiær, sem þurfa þañs Fund; Po gremiasi meigi, Gied skal stilla, nuñ Guds Maalesni er allt añad: Fiær-

mæliñ þau fara þonum illa, og fræleitt Stick i sierhvern Stad.

14. Þentug er þad Þætta Priidi (heimsk-ra Maña Arciting þo klappi kallt) ad Prest-uriñ helldur lijtid lizdi, eñ Laga kresie og siesni Þijng, fyrir Atvik allt. Med Þoogværd sæmir honum ad giæta, hverfu' Christur og Postular, helldur villdu þeigia eñ þræta, þo tilreittir Ofridar.

15. Þylli og Spektar hæfir ad giæta, hon-um. sem Fridarmerkid ber a. Mañamoot; gioraft mæ hañ ei giarn ad þræta: Sambur vekur upp Ovillder, og Þaturs Þoot; hvar vid Paulus Presta varar: Priidid ydur med Eindrægni, eins og Christs Eftirfylgiarar, og andligir Meñ i Fyrndiñi.

16. Utbod mæ sæ' alldrei stunda, nie Or-løg nein, sem bodar Frid og siaalfs Guds Sætt. Lydir hlacka lijtt til Funda, Losa Klerks, sem riisfur Grid, med Grellskap grætt. Bæn og Pol eru betri Verur (Bibliu-Greinir slæ af Synd), eñ Þogg og grimar Orda-Eriur; Ecki æ þad vid Saudarkind.

17. Vidfelldin og Vingiarnligañ, Vijs-dooms-giætir sig skal tiæ, vid sierhvern Mañ, Raunngoodañ og Reiditregañ, eñ Reimbilæti sier i fræ, skal hrinda hañ,ølln Goodu æ vijk-iandi, Omeinsamur Grøñum sijn, æ hægra

Veig-

Veigiñ hvad virdandi: Hegdan þvilijt fagurt skijn.

18. Giesirisnin sem giorir ad hiisa, Guds Veslinga og framandi Meñ, skal prijda Prest; Kiærleiks Verk so kuñi anglijsa: Kiem á mooti Umbun Tveñ, fyrir utañ Brest, Hylli af Gudi, og Heidur af Moñum. Helgur Abraham og Loth, og Eckiur Tvær med Sooma soñum, sagdrar Nausnar høsdu Not.

19. Abata-Girnd og Aurasyki, Audswirt giorir Rydkti Prests, so kieñir af Keim, ef hañ Mwtum eftir snijkir, og Embætti sitt hesur til þess ad safna Seim, Ærligañ Kostnad i horfandi. Er Bloodsugum skylldur sá, sem alla Hluti er addragandi, eñ ecki tijmir af nockru ad siá.

20. Fiár Agirnd er alls hins Illa Undir-Root og Sálar-Prá, sem bruggar Bañ, Afgudadyrdkun, og eitrud Villa; Eingiñ þioonar Gudi sa sem Aurum añ: Ischarioth þvi Gálgañ gisti, hañ gaf heñi Rwm i Briosti sier. Margur þad fyrir Mañon misti, sem meira og betra eñ Heimuriñ er.

21. Hugsviñur þarf Hokla Meidur, so Hws-Stioorn kuñi, og þeirrar riettu Reglu og Ráad; Pad er hañs bædi Heill og Heidur, hvervetna þad takist riett med dyrri Dáad; Pvi hvernig má sá Guds Hwss geima, og gagnast ødrum

ut i fraa, sem Siñulaus er sialfur heima, og sitt Gagn lætur fara sem maa.

22. Booka-Ruñar blijdir hlioota, Børn sijn hafa vel øgud med Virdta Haatt; Ment og Hirting maa ei briioota, ad Møñum hlijdi, og ottiñ Gud i Æsku braatt: Þvi ecki er Von þeir Rønd vid reisi, ad rietta Sidu Christniñar, ef Ungar þeirra i Agaleysi, uppalast til Vansemdar.

23. Hirdiriñ skal med Vareygd vaka, Varga Ahlaupi forda Hiørd, þad fretast maa, sem Vøkumeñirnir trwliga taka, i Turnum uppi aa Borgum Vørd, so Fiandmeñ faa, eckert Færi Foolt ad ræna, þo sesii Lyduriñ Næturblund; Andligra er þad Jokun Bæna, uñ Athugaleysis Hættustund.

24. Kieñingasamur verdur ad vera, og vellesiñ i Guds Ritninga Greinum sa, sem Prests Nafn vill med Prijdi bera, og prediki hreina Utlegging yfir Efni haa; So Løgmaals Riettur og Gudspialls Giædi, greiniliga frameſetiest, og sundurlidud Fridarins Frædi, Faakuñugum iñrætist.

25. Nijnæmiñ yfir Naudsyn rietta, nioosnandi uñ Efni haa i Lærdooms Lyst, framar eñ skipar Skylldañ setta, skal sig ecki Prestur tiaa, þvi Meñ hafa mist, (oft þeir ed villdu eftirgijna, Afhallds Frægdum laangt yfir Hoof) Vitid bæ-

Dl

þi og Virding sijna; Vogun su er allt forgroof.

26. Vijgdir Meñ hafa Vanda Trenañ, (Velgiørd hver sier siñur Stad eñ hneckir Hefnd) grandvarliga ad giøra og kieña: Af Gudꝭ Eidsvørnum heimtist þad, ad Heit sieu efnd. Sœlna þar fyrir Sorgarar heitum, Sœmd vidliggur ellegar Giølld; Dœins eigum vier Dreyra heitum, Drottni svara, ef vor eru Vølld.

27. Vier af Drottni erum Vardmeñ settir, haũ vill vier berum Erindi siñ fram ottalaust, med Aminingum allar Stiettir uppvekiandi, Hootum Piin med hœrri Raust. Hver sier lætur Dœd ei dvijna, Dooms ad þeyta Lwdureñ, haũ hefur frelsad Sœlu sijna, i Synd þo farist vondir Meñ.

28. Andligur Drottins Utsendari, i hvers Muñ ad Gud hefur lagdt siñ Anda og Ord, veri prwdur Vandlætari, Volldugra ecki hrædist Grimd, nie Herodis Mord: Jon Baptista ottadist eigi; Ognadi Nathan David fast. Betra er nu eñ Dooms œ Deigi, fyrir Dygdaleysi ad þiggia Last.

29. Þeim sem eingra idrast Glæpa, Afturhalld Synda og Løgmœls Vañ skal lesast þraatt; Hinum sem med Angri æpa, andligur skal boda Mañ Gudꝭ blijda Sœtt, med hoogværum Astar Anda; Og athuga sialfur Vanmœtt siñ, hvernig haũ kañ stødugur standa, og

steypi ei hønum Freistingiñ.

30. Jñañ Kyrkin er øll vor Skyllda, i Ordinantiu og Bookum Presta skijrliga skrœd. Ef Ceremoniur so eru uppfylldar, ad sañrar Christni ecker brestur œ Reglu og Rœd, nægist þœ, Pad Nyt er saña: Eñ, Naudsyn er ecki Løgmœl sett. Sumt hvad kallast Setning Maña, su er ecki œ eiñ Veg riett.

31 Utan Kyrkiu skal Kyriari Versa, kieña øllum heilnœm Rœd, og hreinañ Sid: J Hoofum siyngia, bidia og blessa, bæta Hoopiñ, stilla Onœd, eñ styrkia Frid; Huggun giefa hrelldum Sœlum: Hvert siñ þegar kiemur œ Piijng, Adstod veita Ecktia-Mœlum, eiñig stydia Fødurleysing.

32. Andligur mœ ei Pienari, Arons Reglu frœskorast so sie til sañs, Ohoofligur Ølsvelgiari; Ofdryckiañ hun saurgar fast Sidferdi Mañs; Hooflígt Vijn til Heilsubootar, helldur Pœll sie leifilegt; Eñ Bylifis Jstrañ livota, iñra Mañiñ þijngir frekt.

33. Valiñkuñur ad Vitund Maña, vera skal sa sem kosiñ er i Kieñimañs Stiett, Roomsæld prijddur goodra Graña, ad gagn hreiu Breitni, so sem ber, sie frœ hønum friett; A þañ Veg nær fyrir Lijdnum lijsast, losligar Dygdir Kieñimañs. Fyrir ba Giøf af Foolki prijsast, Fadir og Drottiñ Himnarañs.

34. Reiknast mä þad riettur Prestur, sem reyniſt ſo til Dauða trwr fyrir Herrans Hønd; Og eñ þo hittiſt einhver Breſtur, Ordu mun hañ ei driſiñ wr, ef driwp er Ønd. J Heimi þo hañ ſie hæddur og pijndur, a Himnum eru hañs Launiñ ſtoor, vegſamliga mun verda krijndur, i vænum Dijrdar Jorſala Choor.

35. Eñ Fwl-lyndur med Fanta Sidi, og ſaviſſligur, þo beri Serk og Book i Hønd; Pad er ſañur Leiguliði, lijttrækiandi Helgi-Verk og Hwſs-Forſiond: Heima fwll og Dryckiu-Dari, deilir nũ greidſlur. Dreigans, hrapar ſa med Hempu og Hari, i Hroop og Snøru Spottarans.

36. Veittu oſs Jeſu Adſtod øllum, og afplana vorn Miſgiorning, vor Meiſtari kiær! Hlijfdu oſs vid Fari og Følinum, fyrir þijns Anda Upplijſing, oſſ alla lær! So med Alwd Fie þitt fædum, og Fyrirmynd good ſieum þiñi Hiørd. Til Preñingar i hærſtum Hædum, hverſi Lof og Packargiørd!

37. Klerka-Titta Kvædid heitir, kiemur ſo til ad Lagid er ſtyrdt, eñ Løgiñ hørd; Merkid og hitt ad mædid veitir, Mañſaungs Spil, af Fiølnis Urt, ad ſæra i Giørd. Virdid Mærd þo vel ei hieti, Verdugir Hyrdar mier til goods; Amen, froomir Æ Valete, allir i Heillum Chriſti Bloods!

IDEA

IDEA
Pii Ecclesiastæ.

QUi fers Christum per magnum mare,
Et vis cum fructu prædicare,
Non currito nisi vocatus,
Et Christianè ordinatus.
Pasce tibi commissum Gregem,
Ama gratiam, ama legem.
Prome nova & vetera,
Urge fidem & opera.
Sed rectè seca verba vitæ,
Serves ordinata ritè.
Piè, sanctè & prudenter,
Verecundè, reverenter.
Dic vulgo necessaria,
Et pueris utilia.
Simplex, brevis & honestus,
Vultu, gestu sis modestus.
Nec utaris locis mille:
Aut verbis aulæ, fori, villæ.

Nec te ipſum laudes ſuperbè,
Nec pungas alios acerbè.
Ne ſis Therſites in Regentes,
Nec debaccheris in abſentes.
Non ſcurra, levis, aut moroſus,
Nec hyperbolice clamoſus.
Nec Sophiſta maledicus.
Nec ſis ſemper Contrarius.
Non bilinguis Diſputator,
Stultus ſtultis ſtulta fatur:
Ex Apoſtolis & Prophetis
Res & verba tuto petis.
Sed interpretationes
Dant ſymbola & ſani Doctores.
Chriſti modo ſpectes honorem,
Nec vulgi piſceris favorem.
Non vereare odia,
Aut hominum Judicia.
Nec cauponeris Verbum Dei:
Turpe lucrum obeſt rei.
In ſtatione tua dura,
Nec cauſas alienas cura.
Nihil credas delatori,

Fallax,

Fallax, vanus rumor chori.
Cuftodi Conftantiam,
Fidem, famam, prudentiam.
Crux & Verbum fana docent,
Faftus, ira, livor nocent.
Nec zelo quicqvam novi tentes,
Fuge Fanaticorum fentes.
Fidelibus te typum præftes,
Tantum verbi virgam geftes.
Non nifi cogitata feras,
Ingratitudinemqve feras.
Non queritor de tua caula,
Nec quærito fcutum in aula.
Sed musfita injurias,
Dic femper Deo gratias.
Jufta tua Deo indica,
Nec publice te vindica.
Cautus tranquillitati ftude,
Nec doctrinas novas cude.
Non fis fax, & tuba litis,
Sed pacificus & mitis.
Spartam nactus, ipfam orna,
Nec factiones unqvam torna.

Ora,

Ora, lege, meditare,
Et bene monenti pare.
Et reverere Præceptores,
Ferto Collegarum mores.
Sectare pacem, & fac bonum,
Charitas est ingens donum.
Quæ facis, fac sedulo,
Cætera commenda Deo.
Caveto ab hominibus,
Et inservito omnibus.
Sic feres Christum decenter,
Et psalles Deo sapienter.
Et corona gloriosa,
Erit merces copiosa.
Nec offendes Dei Clerum.
Experto crede, loquor verum.

PRECATIO MINISTRI ECCLESIÆ.

QVi cælum solo nutu, Pater almę gubernas.
Cælica stelliferi dirigis astra poli:
Qvi terram regis, & quæcunqve geruntur in illa,
Aër cujus opus, cujus & Oceanus:

Quo

Quo ſine nec tenuis paſſerculus occidit, ulla
Nec coma de noſtro vertice raſa cadit:
Qui qvoque jacturam ſortis moderaris, ut absque
Numinis intuitu non cadat illa tui:
Qui pecori tribuis, corvisqve vocantibus eſcam.
Qui trituranti proſpicis ipſe bovi:
Te, te quæſo, tuum caſtâ prece Numen adoro,
Me ſuper extendat ſe tua cura, Deus.
Officii quo me ratio ducitque vocatque.
O JEſu, greſſus dirige quæſo meos.
In facie populi ſi conſcendenda cathedra,
In DOMINI ſi plebs erudienda viis:
Quid loquar, & doceam, tu me prius ipſe doceto,
Dictio non ſine te decidat ulla mihi.
Quando Catecheſi venit erudienda juventus,
Vt

Vt pueris fiam, da DEUS, ipſe puer.
Simpliciter teneris animis myſteria cæli
Inſtillem, pandam dulce ſalutis iter.
Si quis forte velit, vocet & me nocte profundâ;
Eheu caſus ubi triſtis obortus erat:
Si quem diſcruciant animo Satanæ ignea tela,
Si quem divexat corpore dira Iues:
Inter ſi thálami ſocios diſcordia gliſcit,
Et per me læſus ſit renovandus amor:
Omnia cordatè per te, DEUS optime, præſtem,
Sedulus officio fungar ubiq; meo.
In rebus fidei ſi quis de tramite veri
Devius, errorum monſtra Novator alat: (cludam,
Errorum fontes per te, Deus alme, re-
Inque Dei cultu, quæ maleſana, ſecem.
Si quis Evangelio dignè, non ambulet, atque.
Sordeat in CHRISTI corpore fæda Iues: For-

Fortiter aggrediar ſcelus, hinc ſcelerumque magiſtros.
Enſe Dei verbi, cor penetrante, ſecem.
E-que viâ latâ retraham, quæ ducit ad orcum,
Eripiám, Satanæ qui fuit ante bolus.
Quando Miniſterium ſacrum glomeratur in unum,
Nomine nunc Templi Præſidis, inde Scholæ:
De rebusque mihi, ſententia mente ferenda eſt,
Mentis ſenſa, Deus, dirige quæſo meæ.
Si Conſiſtorii, quod Connubialia tractat,
Fors Aſſeſſoris munus obire vocer:
Per te ſim legum vindex, æqvique bonique
Sedulus aſſertor, juſtitiæque tenax.
Vindice me ſcelus in latebras ſe condat, honeſtas
Surgat, & in populo florida ſerta gerat.

Au-

AUGUSTINUS ubi ſocios accerſit, egenis
Ut pro more piâ ſubveniatur ope:
Condolcam miſeris, per te prudenter agamque
Quicquid ago, miſeros, qua decet, arte juvem.
Si quos captivos vincit cuſtodia, ſi quos
Haut ſiccæ mortis jura cruenta manent:
Agnita deplorent toto ſua crimina corde,
Ut ſalvi poſſint, me monitore, mori.
Si flammis cedat; ſi corvis triſte cadaver,
Spiritui cedat parta cruore ſalus,
Alme tuo ductu Deus omnibus omnia fiam,
Auxilio ſalvem meque meoſque tuo.
Páſtor is eſt felix, hominique Deoque probatus,

Qui

Qui facienda docet, qui facienda facit.
Da Deus, ut verbo doceam, vitaque, nec ullus
E-grege me pereat fcandala dante tuo.
JESU CHRISTE, meis hanc auribus ingere vocem!
Fac conftanter opus, fer patienter onus.
Cumque olim judex in cæli nube redibis,
Dic: bone ferve veni, gaudia carpe poli.

AMEN!

la
a-
te
us
n-
pe
r-

